

UDI

Utlendingsdirektoratet
Norwegian Directorate
of Immigration

Årsrapport 2017

Utlendingsdirektoratet

Innhold

---

1. Leders beretning	3
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
<i>Organisasjon og ledelse</i>	5
<i>Hovedtall</i>	7
3. Årets aktiviteter og resultater	10
3.1 Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk	10
3.2 Hovedmål: Færre asylsøkere uten beskyttelsesbehov	11
3.3 Hovedmål: Raskere retur	17
3.4 Hovedmål: Raskere avklaring av identitet	24
3.5 Hovedmål: Raskere bosetting av flyktninger	26
3.6 Hovedmål: Flere nyankomne innvandrere deltar i arbeids- og samfunnsliv	27
3.7 Øvrig rapportering: Asylmottak	35
3.8 Øvrig rapportering: Administrativ utvikling	44
3.9 Øvrig rapportering: Internasjonalt arbeid	55
3.10 Øvrig rapportering: Tilskudd	65
3.11 Øvrig rapportering: Konvertittsaker	67
3.12 Øvrig rapportering: Fellesføringer og øvrige krav fra regjeringen	67
3.13 Øvrig rapportering: Effektrapportering 2017	73
3.14 Øvrig rapportering: Kvalitetsmålinger	73
4. Styring og kontroll i virksomheten	74
4.1 UDIs overordnede vurdering av styring og kontroll	74
4.2 Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll	74
5. Vurdering av framtidssutsikter	79
6. Årsregnskap	81
Vedlegg	94

1. Leders beretning

UDI var gjennom 2017 fortsatt preget av følgevirkningene av asylkrisen høsten 2015. Det ga seg utslag i store endringer i oppgaveporteføljene, interne omstillinger og kraftig nedbygging av mottakskapasitet. De lave asylankomstene har gitt et handlingsrom til å bygge ned restanser innenfor de fleste sakstyper, gi bistand til førstelinjen i Norge og utlandet, i tillegg til å øke innsatsen innenfor saker der det tidligere er gitt tillatelser på grunnlag av falske opplysninger (tilbakekallssaker). Tilpasningen av bemanningen til vesentlig lavere budsjett i 2018 krevde mye oppmerksomhet, spesielt gjennom andre halvår.

UDI har jobbet systematisk med å profesjonalisere og styrke kapasiteten innenfor økonomiforvaltning og anskaffelser. Dette har vært et behov over tid, men ble spesielt synlig i 2015 og 2016. Vi har løftet oss betydelig på disse to områdene, men ser at det fortsatt er behov for forbedringer når det gjelder anskaffelser. Tiltakene som er satt i verk antas å gi resultater.

Det har vært gjort et større arbeid med å få på plass en ny mottaksstrategi som skal gjøre oss best mulig rustet til å håndtere svingninger i asylankomstene. Med den kraftige nedbyggingen av kapasitet gjennom 2017, hvor to tredjedeler av mottakene ble nedlagt, samt ytterligere planlagt nedbygging i første del av 2018, vil beredskapen for et eventuelt fremtidig behov for oppbygging bli satt på en krevende prøve.

En utfordring i 2017 er at sammensetningen av mange oppgaveporteføljer har endret seg og at prioriteringer også er endret gjennom året. I kombinasjon med et høyt antall midlertidig ansatte som ikke skulle forlenges fra årsskiftet, har dette ført til at mange medarbeidere har måttet flytte mellom sakstyper og få opplæring i nye oppgaver. Særlig innenfor asylområdet var det i 2017 mange små landporteføljer i tillegg til flere klagesaker og fornyelser. Slike forhold bidrar til redusert fart. Vi registrerer at de øvrige nordiske landene opplever nøyaktig de samme utfordringene, med samme utslag.

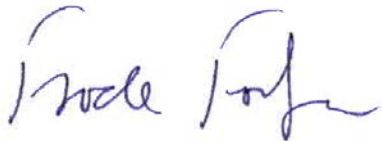
UDI står oppe i flere større utviklingsprosjekter. PUMA, som skal få til en mer effektiv og sikker ankomstfase for asylsøkere, er godt i gang, men krevende. Vi har gjennom Moderniseringsprogrammet (digitalisering) startet prosessen med å modernisere utlendingsforvaltningens systemportefølje, og har i 2017 særlig berørt Asylavdelingen og Region- og mottaksavdelingen, der omfattende bidrag fra fagsiden har vært nødvendig og et viktig suksesskriterie. I samarbeid med PU, UNE og IMDi har det også vært gjennomført et utviklingsarbeid der man har sett på behandlingen av barn i asylsaker gjennom hele kjeden. Det pågår for øvrig også en rekke andre utviklingsprosjekter som har til formål å styrke både flyten og kvaliteten i saksbehandlingen.

Effektiv saksflyt i hele kjeden er en prioritert oppgave. I 2017 bisto vi flere politidistrikter med å avvikle restanser innenfor oppholdssakene. Dessuten bisto vi ambassadene i Beirut og Ankara med søknader om familie-gjenforening. Et viktig formål med bistanden til både politiet og ambassadene var å gjennomgå saksbehandlingsrutinene og

samhandlingen med sikte på varige forbedringer som også kan anvendes andre steder. Vi mener at vi lyktes godt med dette.

Den årlige kvalitetsmålingen, der saksbehandlingen (tilfeldig uttrekk) i flere sakstyper gjennomgås basert på en risikovurdering, viser at kvaliteten på de fleste områder er i samsvar med våre egne standarder. Målingen for 2017 viste imidlertid noen unntak som vi følger opp. Blant annet fant vi noen alvorlige avvik når det gjelder kvaliteten på en del av intervjuene med enslige mindreårige asylsøkere. Målingen viste også utfordringer i familieinnvandringssaker der fireårs-kravet (arbeid og utdanning) skal vurderes. I disse sakene er kompleksiteten i regelverket en medvirkende forklaring. Målingene gir uansett viktig læring i arbeidet med å sikre kvaliteten i saksbehandlingen.

Oslo, 26. februar 2018

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Frode Forfang'.

Frode Forfang
direktør

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

UDI ble opprettet i 1988 og er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet.

UDI skal bidra til å gjennomføre regjeringens innvandrings- og flyktningspolitikk. Vi skal:

- legge til rette for lovlig innvandring
- gi beskyttelse til dem som fyller kravene
- gi tilbud om innkvartering til asylsøkere
- hindre misbruk av innvandringsregelverket
- bidra til raske returer av personer uten lovlig opphold
- gi faglige innspill til utviklingen av politikken

UDI er den sentrale etaten i utlendingsforvaltningen. UDI behandler søknader om besøksvisum, familieinnvandring, oppholdstillatelser for å arbeide og studere, statsborgerskap, permanent oppholdstillatelse og reisedokumenter. Vi fattet også vedtak om bortvisning og utvisning. For korthets skyld betegnes dette arbeidsområdet for oppholdsområdet. Videre behandler vi søknader om beskyttelse (asylområdet). Vi har ansvar for at alle asylsøkere får tilbud om et sted å bo mens de venter på at vi skal behandle søknadene deres (mottaksområdet), og for å finne gode løsninger for de som må reise tilbake til hjemlandet sitt (returområdet). UDI forvalter og videreutvikler mange IKT systemløsninger som også benyttes av de andre virksomhetene i utlendingsforvaltningen.

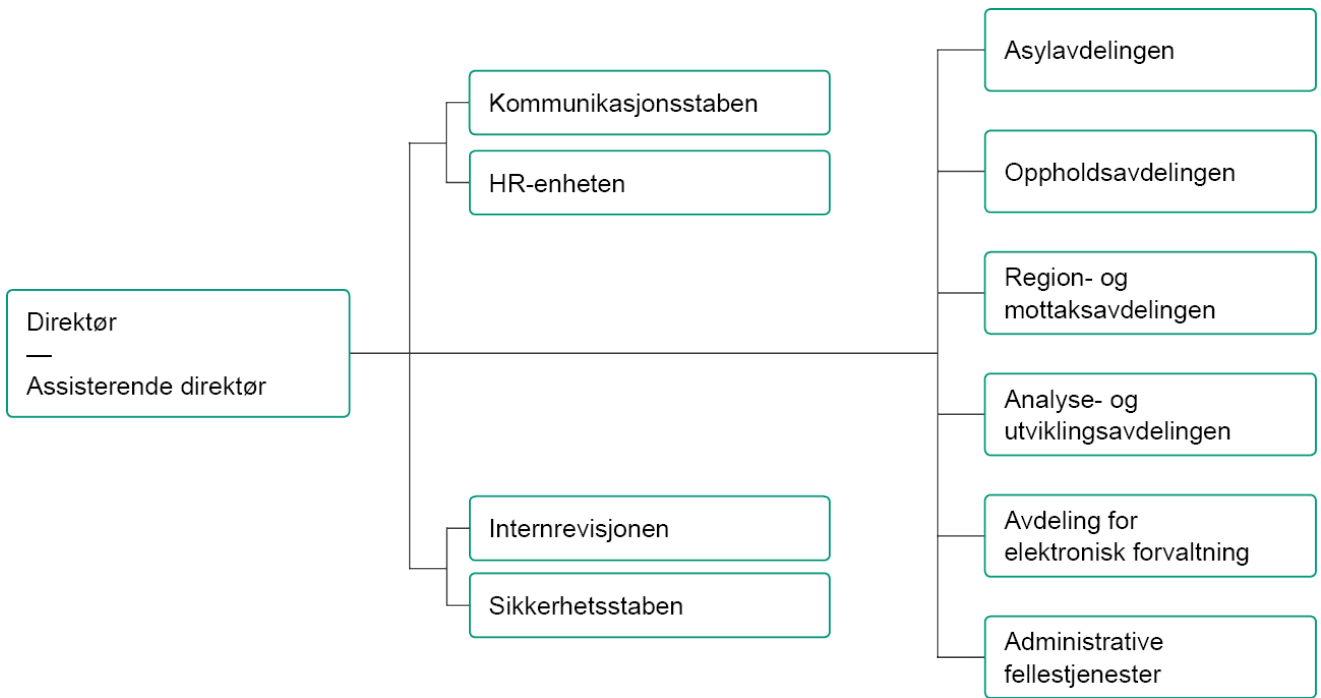
Organisasjon og ledelse

UDI har hovedkontor og regionkontor i Oslo og i tillegg regionkontorer i Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Gjøvik.

Frode Forfang er direktør i UDI. Birgitte Lange er assisterende direktør

Figuren på neste side viser Utlendingsdirektoratets organisasjonskart.

Figur 1: UDIs organisasjonskart

Hovedtall

Tabellen nedenfor viser produserte tjenester (fattede vedtak, tilbudte mottaksdøgn osv.). Tallene avviker fra andre volumtall i årsrapporten fordi definisjonene her er noe annerledes og fordi tallene inneholder etterregistreringer.

Tabell 1: Utvalgte volumtall 2015–2017

	2015	2016	2017
Asylsøknader	31 150	3 460	3 560
- herav relokaliserte	0	257	1 252
- herav enslige mindreårige	5 480	320	191
Vedtak i asylsaker *	11 660	22 776	6 834
Vedtak overføringsflyktninger **	2 801	3 778	3 783
Vedtak om tilbakekall ***	1 067	1 623	1 843
Vedtak i oppholdssaker	84 971	90 723	102 949
Antall reist med assistert retur	1 167	1 456	536
Gjennomsnittlig antall beboere i mottak	17 699	22 589	8 861
Antall mottak ved årsskiftet	305	152	49

* Vedtak i asylsaker omfatter kun førstegangsvedtak, ikke klagebehandling

** Vedtak overføringsflyktninger inkludert avslag, og tilsvarende ikke antall som kommer til Norge

*** Vedtak om tilbakekall omfatter kun vedtak hvor tillatelsen er kalt tilbake og ikke antall saker hvor tilbakekall er vurdert. Det er kun et vedtak per person og omfatter alle hjemler for tilbakekall.

Nøkkeltall

UDI benyttet i 2017 1 092 årsverk inkludert midlertidige ansatte og ekstrahjelp. I dette tallet er fravær inkludert. Det var langt færre ansatte ved utgangen enn ved inngangen av året, da mange midlertidige arbeidskontrakter opphørte 31. januar 2017. I løpet av 2017 ble antall asyl-ankomster redusert, og prognosene for 2018 ble også redusert. Det ble da klart at driftsbudsjettet i 2018 skulle reduseres i forhold til 2017. Av den grunn ble mye turnover i løpet av året ikke erstattet.

Tabellen nedenfor er definert med bakgrunn i gjeldende mal for årsrapport, og tall kan derfor avvike noe fra tidligere rapporteringer.

Tabell 2: Nøkkeltall fra årsregnskapet 2015–2017

	2015	2016	2017*
Antall årsverk	927	1 248	1 092
Samlet bevilgning Post 01 Driftsutgifter (mill kroner)	902	1 200	1 193
Utnyttelsesgrad Post 01	99 %	99 %	98 %
Utnyttelsesgrad post 01-29	99 %	97 %	96 %
Samlet tildeling post 01-75	5 257	8 016	3 711
Driftsutgifter post 01 (mill kroner)	899	1 184	1 173
Lønnsandel av driftsutgifter på post 01	66 %	69 %	68 %
Lønnsutgifter pr. årsverk (kroner)	639 448	650 432	725 567

*: Fra 2017 er driftsbudsjettet økt knyttet til at pensjonsforpliktelser er lagt til lønnskostnaden. Dette påvirker en rekke tall i forhold til tidligere år.

Bevilgning etter post

UDIs samlede bevilgning (post 01–75) ble redusert med 54 prosent i 2017 sammenliknet med 2016 og utgjorde 3 711 millioner kroner. Vi viser til kapittel 6 og eget vedlegg Regnskapsrapporten for nærmere forklaringer og vurderinger av vesentlige forhold ved vårt årsregnskap.

Tabellen på neste side omfatter de midler som er stilt til disposisjon for direktoratet gjennom tildelingsbrevet for 2017 med etterfølgende tillegg. Bevilgninger som er disponert og regnskapsført av departementet er ikke tatt med.

Tabell 3: Totaloversikt kap. 490 Utlendingsdirektoratet (1000 kr.)

Kapittel.post	Tildelt per 31.12.2017	Regnskap per 31.12.2017	Regnskap i prosent av tildeling	Mer/mindre- forbruk
490.01 Driftsutgifter	1 193 321	1 172 801	98 %	20 520
490.21 Statlige mottak	1 845 673	1 805 122	98 %	40 551
490.22 Tolk og oversettelse	19 451	17 651	91 %	1 800
490.23 Kunnskaps-utvikling, migrasjon	5 641	4 822	85 %	819
490.45 Investeringer	117 000	35 532	30 %	81 468
490.60 Vertskommunetilskudd	254 046	252 532	99 %	1 514
490.70 Stønader til beboere i asylmottak	312 484	312 433	100 %	51
490.71 Tilskudd til aktivitetstiltak for barn	30 440	31 673	104 %	-1 233
490.72 Retur og tilbakevending	69 802	45 214	65 %	24 588
490.73 Beskyttelse til flyktninger utenfor norge	20 997	20 997	100 %	-
490.75 Reiseutgifter for flyktninger	12 791	13 631	107 %	-840
Totalt	3 881 646	3 712 408	96 %	169 238

3. Årets aktiviteter og resultater

3.1 Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

Saksbehandlingstiden i prioriterte saker har vært kort. Det gjelder både klare avslagssaker på asyl, arbeidssaker og familieinnvandrings søknader knyttet til arbeidssaker. Saksbehandlingstiden har gått ned i saker knyttet til familieinnvandring, permanent opphold og statsborgerskap. Vi har videre brukt mer ressurser på arbeid med tilbakekall i saker om beskyttelse, og flere har fått sin tillatelse tilbakekalt i 2017 enn tidligere år.

ID-arbeidet er styrket ved blant annet utvikling av nye metoder for aldersundersøkelse og ved bistand og kompetanseheving av førstelinjen i behandling av oppholdssaker.

UDI har i 2017 jobbet med å få et mer kostnadseffektivt mottakssystem. Vi har utviklet en strategi for anskaffelse, forvaltning og utvikling av mottakssystemet (mottaksstrategi). Mottaksstrategien skal i et langsiktig perspektiv bidra til ytterligere forbedringer i kostnads- og formåls effektivitet og gi et mer fleksibelt mottakssystem som kan takle svingninger i ankomster på en bedre måte.

I brev til JD datert 28. oktober 2016 (vår ref:16/05227) antok vi at vi ville klare å bygge ned restansen i asylsaker til 2 250 i løpet av 2017 gitt at det kom 8 250 asylsøkere. Dette tilsvarte rundt 10 500 vedtak. Utgangspunktet for vurderingen var tildelte ressurser og produktiviteten i 2015. Nedgangen i antall asylsøkere har medført at behovet for antall vedtak har blitt redusert. Vi avga derfor noe ressurser i RNB.

Totalt har UDI behandlet 6 834 asylvedtak i 2017. Behandlingen av asylsakene har vært mer krevende da det har vært mange små porteføljer med mindre stordriftsfordeler, i tillegg til at flere saker har krevd nærmere utredninger enn tidligere. Det kom også inn mange klager på vedtak i 2016 som måtte behandles i 2017. I tillegg ble flere saker tatt til realitetsbehandling etter at saken enten var blitt henlagt eller hadde fått vedtak etter utlendingsloven § 32 1 (dublin og trygt 3. land). Disse vedtakene blir ikke medregnet som produksjon og tilsvarte rundt 600 vedtak i 2017. Til sammenligning fattet vi i underkant av 150 slike vedtak i 2015.

Det er blitt opprettet vesentlig færre utvisningssaker enn forutsatt. Vi har derfor fattet færre vedtak i utvisningssaker jf brev av 28. oktober 2016. Vi har imidlertid ikke flyttet saksbehandlere fra utvisning til andre saksområder. En viktig årsak til det er at politiet sin prognose over innkomne utvisningssaker har vært uendret gjennom hele året. Siden utvisning er en prioritert portefølje og politiet ikke endret sin prognose, har vi opprettholdt kapasiteten på området. Med i betraktningen var også at flytting av ansatte sent på året uansett ville ha gitt liten effekt på grunn av opplæringskostnader. Disse forholdene har på den annen side gitt oss anledning til å bruke mer tid på de tyngre utvisningssakene.

Vi mottok flere søknader om arbeid og utdanning enn forventet. Her har vi klart å møte saksinngangen med økt antall vedtak.

Tabell 4: Forventet antall vedtak og faktisk antall vedtak i UDI 2017

Sakstype	Vedtak budsjett-forutsetning	Vedtak i 2017	Avvik mellom prognose og budsjettforutsetninger
Andre oppholdssaker	4 036	4 286	250
Arbeidssaker	11 003	12 028	1 025
EØS	1 265	1 066	-199
Familieinnvandring	26 038	25 648	-390
Permanent opphold	6 237	7 555	1 318
Reisedokument	5 216	4 668	-548
Statsborgerskap	26 748	25 653	-1 095
Utdanning	7 815	8 913	1 098
Utvisning	11 209	7 581	-3 628
Visum	4 946	5 551	605
Sum opphold	104 513	102 949	-1 564
Asylsaker, første vedtak	10 540	6 834	-3 706
Totalt antall vedtak	115 053	109 783	-5 270

Andelen av personer som har reist med assistert retur innen kort tid etter avslag har gått ned. Dette er ikke en ønsket utvikling. UDI har begrensede muligheter til å påvirke antallet som velger å reise med assistert retur. Vi ser at en høyere andel velger å forlate mottakene uten å oppgi hvor. I tillegg har saksbehandlingstiden for mange av dem som fikk avslag i 2017 vært svært lang.

3.2 Hovedmål: Færre asylsøkere uten beskyttelsesbehov

Norge mottok 3 560 asylsøkere i 2017. Av disse var 1 252 relokaliserte. I 2016 mottok vi 3 460 asylsøknader. Holder vi de relokaliserte utenfor mottok vi 28 prosent færre søknader i 2017 sammenlignet med 2016. Blant de ordinære asylsøknadene hadde alle større land en vesentlig nedgang i søkere. Unntaket er Tyrkia som hadde en økning. Av alle asylsøkere inkludert de relokaliserte kom over halvparten fra Eritrea eller Syria.

UDI kan i begrenset grad påvirke hvor mange asylsøkere uten beskyttelsesbehov som kommer til Norge. Et virkemiddel er imidlertid raskt å avslå og returnere personer uten beskyttelsesbehov. UDI skal derfor prioriterer klare avslag- og avvisingssaker. UDIs arbeid med vurdering av opphør jf instruks GI-14/2016 kan også tenkes å ha en effekt i tillegg til økt

innsats for å avdekke og trekke tilbake tillatelser til personer som har fått beskyttelse på uriktig grunnlag.

UDI har i 2017 prioritert dublinsaker, saker i 48-timersprosedyre, krim saker og saker i treukersprosedyre. Median saksbehandlingstid på 48-timerssaker er fortsatt kort og de fleste sakene blir ferdigbehandlet innen to dager. For saker avvist etter dublinregelverket er saksbehandlingstiden gått vesentlig ned sammenlignet med 2016. Det samme gjelder andre saker som blir avvist etter utlendingsloven § 32 første ledd (trygt tredjeland).

Det er en liten nedgang i antall som antas å komme fra trygge land, det vil si antall saker som behandles i 48-timersprosedyre eller treukersprosedyre, sammenlignet med 2016, 378 i år mot 458 i 2016. Sammenliknet med mange andre europeiske land mottar vi et lavt antall asylsøkere uten beskyttelsesbehov.

Samtidig ser vi at nedgangen fra 2016 til 2017 har vært større for land med avslagsprosent på over 50 prosent som Irak og Afghanistan, enn den har vært for Eritrea og Syria. Dette indikerer at det i 2017 kom færre søkere uten beskyttelsesbehov enn i 2016.

Antall personer som ikke fikk saken sin realitetsvurdert jf utlendingsloven § 32 første ledd (dublinforordningen eller fordi de kan søke beskyttelse i et trygt 3. land) var også lavere i 2017 enn i 2016. Totalt fikk 549 personer avvist søknaden sin etter utlendingsloven § 32 første ledd i 2017 mot 1954 i 2016.

Innvilgelsesprosenten av de som har fått saken sin realitetsbehandlet har vært høy både i 2016 og 2017 sammenlignet med tidligere år. Dette har sammenheng med at vi har behandlet relativt flere søknader fra Eritrea og Syria som har en høy innvilgelsesprosent.

- R1: UDI skal redegjøre for status for porteføljen av alle asylsaker, herunder aktuelle problemstillinger knyttet til saksbehandlingstider, omfang av ubehandlede saker, og prioriteringer innenfor saksporteføljen

Prioriteringer

Frem til august prioriterte vi å ferdigbehandle saker fra 2015 og 2016 samt å håndtere innkomne klager. Høsten 2017 satte vi inn flere saksbehandlere på arbeid med tilbakekallsaker.

Søknader fra enslige mindreårige som søkte om beskyttelse i 2015 var høyt prioritert i første halvår. Siden juni har vi behandlet saker fra 2016 og etter hvert saker fra 2017.

Saker i 48 timersprosedyre og treukersprosedyre i tillegg til dublinsaker ble prioritert hele året.

Saker til behandling

Ved utgangen av 2017 var det 1 547 asylsøkere som ventet på første vedtak. I tillegg var det 160 asylsøkere som hadde en klage til behandling i

UDI. Det er nesten 3 700 færre asylsøkere som nå venter på vedtak eller klagebehandling i UDI enn ved forrige årsskifte. Vi har nesten behandlet alle søknader som kom inn i 2015. Kun 126 søkere har ikke fått et vedtak av de 31 150 som søkte om asyl i 2015. I tillegg var det 152 av de som søkte i 2016 som ventet på vedtak ved utgangen av 2017. At det fortsatt er enkelte saker fra 2015 og 2016 til behandling skyldes blant annet at mange av sakene venter på verifiseringer. Disse sakene blir behandlet fortløpende når de er klare for vedtak.

Over halvparten av de som søkte i 2017 fikk behandlet søknaden sin i 2017.

Ved utgangen av 2017 var det 147 saker i prosedyre for enslige mindreårig til behandling. Av disse var 45 saker eldre enn et år.

Antall saker til behandling er lavt, men sett ut fra ankomstnivået er antallet saker til behandling likevel en god del høyere enn om vi hadde optimal flyt i saksgangen.

Saksbehandlingstider

Saksbehandlingstiden for prioriterte saker har i 2017 vært kort. For saker i 48-timersprosedyre var 80 prosent av sakene behandlet innen tre dager. Saker behandlet etter dublinregelverket var halvparten behandlet innen 24 dager og 80 prosent innen 66 dager. For andre asylsaker har imidlertid saksbehandlingen vært svært lang i mange saker. Dette skyldes at en stor andel av de sakene vi har behandlet i 2017 har vært saker fra 2015. Når vi nå har behandlet de fleste sakene fra 2015 og 2016 vil saksbehandlingstiden gå vesentlig ned.

Tabell 5: Oversiktstabell for asylsaker: Antall saker og klager til behandling og produksjon tertialvis 2015, 2016 og 2017

	2015	2016	2017
Saker til behandling (per 31.12)	23 990	4 673	1 547
Klager til behandling	714	539	154
Vedtak	11 660	22 776	6 834

SP1: Saksbehandlingstid i asylavslagssaker

Tabell 6: Median saksbehandlingstid i dager fram til førstegangsvedtak.

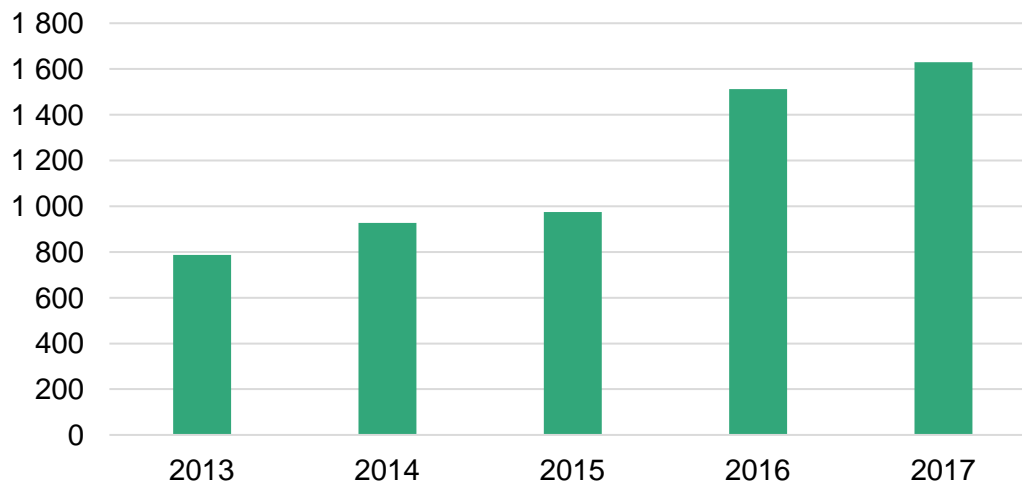
	2015	2016	2017	Antall saker 2017
48-timersprosedyre	2	1	2	200
Treukersprosedyre	25	101	47	26
Vedtak etter dublinregelverket	33	71	24	431
Trygt tredjeland	35	90	53	115
Andre avslåtte saker (realitetsbehandlede)	78	241	457	1 486
Innvilgelser	144	292	436	4 200
Henlagt	51	173	254	224

R 2: UDI skal rapportere på arbeidet med tilbakekallsaker, herunder omfang av arbeidet, antall tilbakekallsvedtak fordelt på nasjonalitet og hjemmelen for tilbakekall (utlendingsloven §§ 63 og 37, Instruks GI 14/2016, jf. § 37 første ledd bokstav e og f og statsborgerloven § 26).

UDI skal vurdere tilbakekall av gitte tillatelser. De siste årene har det vært økt oppmerksomhet om tilbakekall som følge av styrket ID-arbeid, oppmerksomhet rundt uriktige opplysninger i utlendingssaker samt varsling fra andre aktører i utlendingsforvaltningen. I tillegg har instruks GI-14/2016 gitt en stor og ny portefølje av tilbakekallssaker.

UDI har totalt fattet 2 280 vedtak om tilbakekall i 2017 etter hjemler nevnt over. Dette er flere enn i 2016 og vesentlig flere enn i 2015. En person kan få vedtak om tilbakekall av flere tillatelser. I 2017 fattet vi vedtak om tilbake i saker knyttet til 1 629 ulike personer.

Figur 2: *Antall personer som har fått vedtak om tilbakekall etter utlendingsloven §§ 63 og 37 og statsborgerloven § 26.*

Fra mars 2017 har vi registrert tilbakekallsaker som egen sakstype. Det gir oss oversikt over hvor mange saker vi har vurdert om tilbakekall. I andre og tredje tertial har vi fattet i 1 776 vedtak og behandlet 161 klager. I 61 prosent av sakene ble tillatelsen trukket tilbake.

Med den nye registreringen har vi nå også oversikt over hvor mange tilbakekallsaker vi har til vurdering. Ved utgangen av 2017 var det 3 700 saker til vurdering om tilbakekall.

Tilbakekall i saker som er knyttet til beskyttelse

Av de som har fått sin tillatelse trukket tilbake hadde 201 personer en tillatelse etter søknad om asyl eller som overføringsflyktning. I tillegg er det 2 315 tilbakekallsaker til behandling, inkludert opphørssaker, der personen har bakgrunn som flyktning. Ikke alle sakene som ligger til vurdering etter instruks GI 14/2016 har fått opprettet egen tilbakekallsak. Dette tilsvarer rundt 400 saker.

Vi har satt flere ressurser til å vurdere tilbakekall i saker knyttet til beskyttelse i høst. Vi har fattet vedtak om opphør av beskyttelse i 41 saker knyttet til Instruks GI 14/2016 i 2017. Om lag 210 personer har fått saken henlagt eller vedtak om at tillatelsen ikke skal trekkes tilbake. I tillegg har vi sendt varsel om opphør av beskyttelse i rundt 100 saker. Ved utgangen av 2017 var rundt 1 200 saker til vurdering om opphør av flyktningstatus, jf instruks GI 14/2016.

Opphørssakene har vært en krevende portefølje å håndtere. Det har vært utfordrende å etablere en rettslig praksis i tråd med GI 14/2016. Blant annet har den rettslige vurderingen av situasjonen i Mogadishu sammenholdt med vilkårene utlendingsloven § 37e vært uavklart, og det har vært usikkerhet knyttet til vilkårene for å avslå søknader om permanent oppholdstillatelse.

I desember 2017 omgjorde UNE UDIs avslag om permanent oppholdstillatelse der søker hadde fått tilbakekalt oppholdstillatelse og flyktningstatus i stornemndvedtak i juni 2017. Dette vedtaket er rapportert til departementet i brev av 22. januar 2018. Hvis denne praksisen følges i øvrige saker, vil kun ganske få saker være aktuelle for retur til Somalia etter GI 14/2016. Vi prioriterer derfor ikke disse sakene nå. I tråd med departementets presiserende instruks i brev av 6. juli 2017 fornyer UDI nå oppholdstillatelsen i disse sakene og behandler søknader om reisedokument.

Tilbakekall i andre saker

Om lag 1 500 personer har fått tilbakekall av andre oppholdsgrunner enn beskyttelse. Tilsammen dreier det seg om 1 873 vedtak hvor familieinnvandring (663 vedtak) og utdanning (639 vedtak) er de to største gruppene tillatelser som blir trukket tilbake. Det er også trukket tilbake en del arbeidstillatelser (319 vedtak).

En person kan ha fått flere vedtak. De 2 280 vedtakene tabellen under viser, omfatter 1 629 ulike personer. Hovedårsaken til at tillatelsene er tilbakekalt er at grunnlaget for tillatelsen har falt bort. I tillegg er det en del som har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning og/eller personen har oppgitt uriktig eller fortiet identitet.

Tabell 7: Antall tilbakekallsvedtak fattet i UDI i løpet av 2017 etter statsborgerskap og hjemmel for tilbakekall

Statsborgerskap	Totalt	Statsborgers- loven § 26	Utlendings- loven § 37 første ledd	Utlendings- loven § 37 første ledd bokstav a	Utlendings- loven § 37 første ledd bokstav e	Utlendings- loven §§ 63 første ledd
Filippinene	447	-	-	-	-	447
India	108	-	-	-	-	108
Irak	134	-	18	-	2	114
Pakistan	83	-	-	-	-	83
Somalia	246	1	61	-	2	182
Syria	146	-	8	3	-	135
USA	71	-	-	-	-	71
Andre	1 045	1	36	-	4	1 004
Totalt	2 280	2	123	3	8	2 144

3.3 Hovedmål: Raskere retur

Utlendinger uten lovlig opphold har selv en plikt til å forlate landet. UDI har i 2017 tatt i bruk flere virkemidler for å motivere utreisepliktige til å returnere. UDI har arbeidet helhetlig med målgruppen med informasjons- og motiveringstiltak, realitetsorientering og graderte returprogrammer.

Utreisepliktige i mottak er redusert fra 1 969 ved inngangen til 2017 til 1 440 utreisepliktige ved utgangen av 2017, en nedgang på nærmere 30 prosent. Nedgangen skyldes i hovedsak et lavere antall asylsøkere til Norge. En stor andel av de utreisepliktige i mottak er lengeværende (dvs personer som har vært i mottak mer enn to år etter avslag i asylsak) og er vanskeligere å motivere til retur. Det er usikkert hvor stor gruppen utreisepliktige utenfor mottak er. Ulike rapporter tyder på at flere av de som forlater mottak også forlater landet. Vi viser til PU rapport «Forsvunnet» fra 2017. Der står det at «Samtlige av prosjektets kilder støtter inntrykket at flertallet av asylsøkere som forsvinner reiser ut av landet».

UDI har i 2017 prioritert raske returer, særlig krevende saker og lengeværende. Vi har ikke hatt særskilte tiltak rettet mot retur av familier. Virkemidler for å motivere til rask retur i 2017 har blant annet vært vedtakssamtaler med personer som nylig har fått avslag og returmotiverende samtaler i mottak.

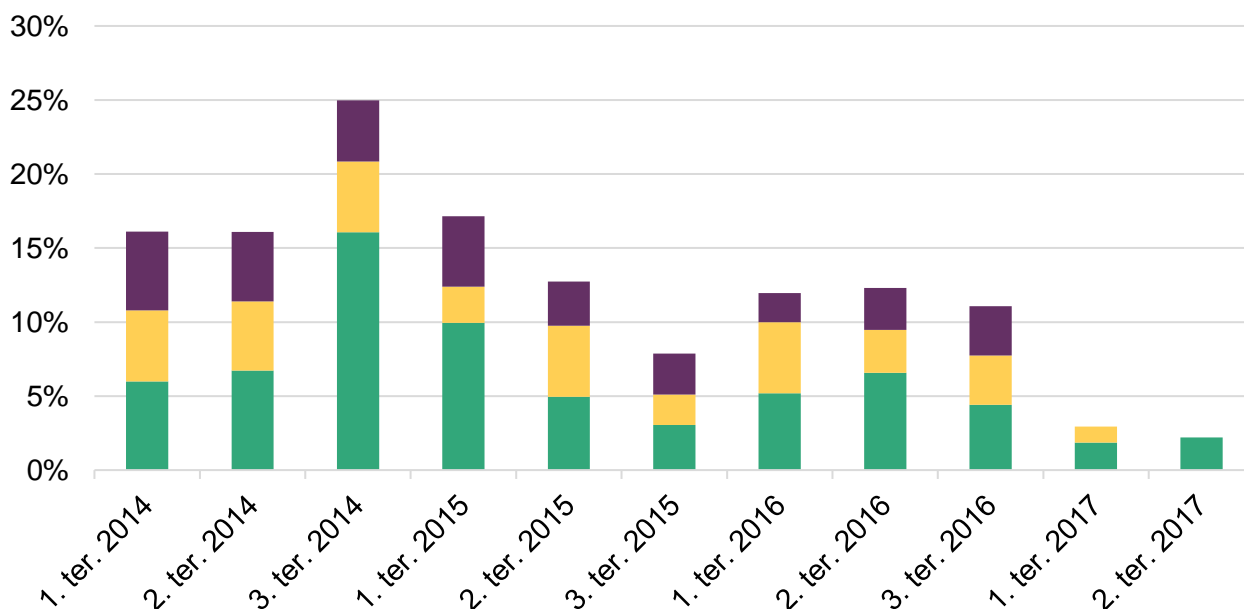
Budsjettforutsetningen for assisterte returer i 2017 var 1 600. Til sammen 569 personer har returnert assistert i 2017. Hvor mange som søker asyl vil påvirke antallet assisterte returer og i 2017 kom det kun i overkant av 2300 ordinære asylsøkere.

I 2017 har UDI på oppdrag fra Justisdepartementet og i samarbeid med andre etater på utlendingsfeltet bidratt til en ny femårig returstrategi og til implementering av Justisdepartementet og Utenriksdepartementets landspesifikke returstrategier gjeldende for 2017.

SP 2: Andelen av dem som blir utreisepliktige som reiser med assistert retur

Resultatkravet er at en høyere andel av dem som blir utreisepliktige skal reise med assistert retur. Utgangspunktet er andelen av dem som blir utreisepliktige som reiser med assistert retur innen 3 måneder per tertial, fra tredje tertial 2016.

Figur 3: Andel som har reist med assistert retur 3, 6 og 12 måneder etter vedtak i UDI av totalt antall som har fått avslag på søknad om asyl etter realitetsbehandling.

Grafen over viser andel av de som har fått avslag i UDI som har benyttet seg av assistert retur 0-12 måneder etter avslaget fordelt på det tertialet de fikk vedtaket. Grafen omfatter bare realitetsbehandlede saker. Dublinsaker og henlagte saker er ikke inkludert.

Andelen av personer som faktisk reiser med assistert retur innen kort tid etter avslag er lav, og har gått ytterligere ned i 2017 sammenliknet med tredje tertial 2016. Dette kan ha flere forklaringer. For det første har en høyere andel utreisepliktige i mottak forsvunnet. For det andre var saksbehandlingstiden i første instans betydelig lenger i 2017 enn i 2016. Mens median saksbehandlingstid for realitetsbehandlede avslagssaker i 2016 var 241 dager, var den i 2017 var 457 dager. Det betyr at vedkommende allerede har vært lenge i landet før første vedtak. Derfor er raske avslag et viktig premiss for raske returer.

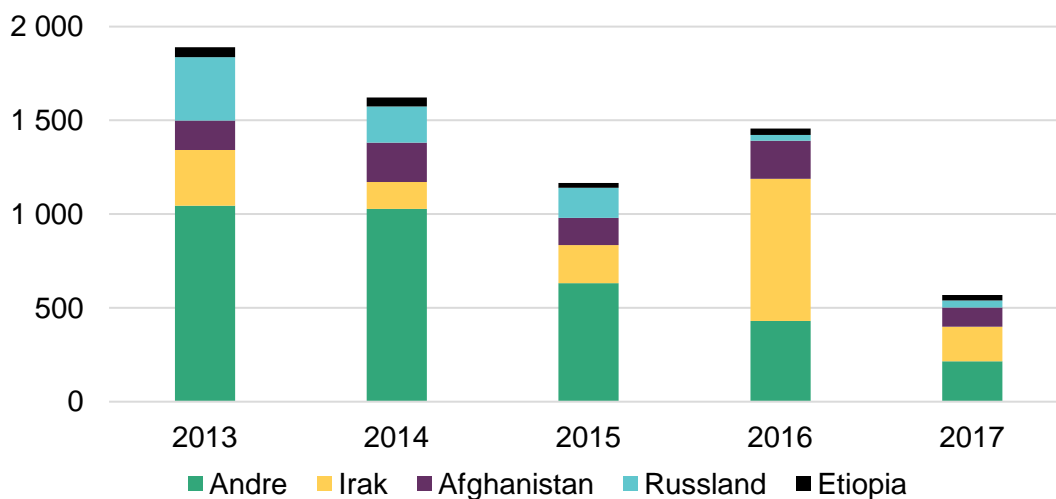
R 3: UDI skal redegjøre for antall returer, samt gjennomførte og planlagte tiltak i arbeidet med assistert retur i henhold til føringer og prioriteringer fra departementet

Det reiste totalt 569 personer med assistert retur i 2017, hvorav 60 ble ledsaget av PU¹. Dette er en nedgang i antall assistert returer på 63 prosent sammenliknet med 2016. Halvparten reiste i første tertial og trenden var synkende gjennom resten av året. De største nasjonalitetene

¹ Ettersom ledsaget retur med PU dekkes av både UDIs og politiets budsjett rapporteres disse returene hos både UDI og PU.

som returnerte var Irak (189), Afghanistan (102), Russland (36), Etiopia (34) og Iran (22). Andelen av barnefamilier som reiser med assistert retur har vært stabil i flere år på 35 prosent, selv om antallet personer har gått ned. Andelen lengeværende som reiste assistert økte fra 5 prosent i tredje tertial 2016 til 18 prosent i tredje 2017. Antallet har vært på samme nivå i 2017 som i 2016, med rundt 20 returer per tertial.

Figur 4: Antall assisterte returer per år, fordelt på statsborgerskap

60 ledsagede returer med PU er 10 prosent av det totale antallet assisterte returer og en doblet andel fra 2016, hvor dette utgjorde 5 prosent av returene. Aktiv og strategisk bruk av ledsaget retur med PU gjør at vi får til returer som ellers vanskelig ville latt seg gjennomføre, eller som det ville tatt lenger tid å få til.

Risiko på retur

Vi identifiserte to risikoer i virksomhetsrapporten for 2. tertial. Den første var at innsatsen på retur ikke gir tilstrekkelig effekt på antall assisterte returer. Den andre gjaldt utfordringene med styring og kontroll av våre leverandører på returfeltet. Vi har over tid erfart at det er vanskelig å måle effekt av ulike returiltak. Vi anså at det var en høy risiko for at innsatsen på retur ikke ville gi tilstrekkelig effekt på antall assisterte returer. Risikoen øker med mindre målgruppe. De endelige tallene for 2017 viser at vi fikk langt færre returer enn budsjettforutsetningen.

UDI strukturerte returarbeidet i 2017 for å redusere disse risikoene og mener dette har hatt positive virkninger. Nedenfor redegjør vi for hovedtrekkene i returarbeidet og effekten av det.

For å redusere risikoen knyttet til leverandørene på returfeltet har vi sett et behov for å få bedre styring og kontroll av disse. Arbeidet med dette ble påbegynt i 2016 og har et langsiktig perspektiv.

Returarbeid i 2017

Det grunnleggende returarbeidet består i hovedsak av følgende elementer:

- Informasjonstiltak om retur gjennom hele asylprosessen som tilpasses etter søkerens status i sak. Dette er aktiviteter som forvaltningen selv utfører. Parallelt informerer mottaksansatte målgruppen om returmuligheter og gjennomfører individuelle samtaler i forbindelse med vedtak.
- Oppsøkende arbeid rettet mot personer uten lovlig opphold utenfor mottak. Dette er i all hovedsak informasjons- og motivasjonsarbeid i samarbeid med organisasjoner eller andre sektormyndigheter som er i direkte kontakt med målgruppen.
- Vi etablerer og utvikler returprogrammer og -ordninger. Vi saksbehandler søknader om assistert retur og har tett oppfølging av sakene gjennom hele prosessen. Her inngår samarbeid med IOM og PU om ulike logistiske løsninger.
- Internasjonalt arbeid og samarbeid på tvers i forvaltningen. UDI jobber blant annet med oppfølgingen av regjeringens landspesifikke returstrategier i tett samarbeid med PU, JD og UD. Vi prioriterer særlig prosesser der vi har viktige returinteresser. Dette handler om å samarbeide med hjemlandets myndigheter om retur av egne borgere.

I tillegg til det grunnleggende returarbeidet har vi hatt en forsterket innsats på enkelte områder. Vi trekker her frem seks tiltak og områder.

Retur av personer som er spesielt ressurskrevende for samfunnet

Det er kompliserte og sammensatte utfordringer knyttet til retur av personer som er spesielt ressurskrevende for samfunnet og hvor det er store kostnader for samfunnet å ha personen i landet. 16 personer i denne kategorien returnerte i 2017, fordelt på 4 som hadde en særlig bo- og omsorgsløsning, 11 fra tilrettelagte avdelinger i mottak og 1 fra fengsel. Antallet er lavere enn i 2016, men det er også en mindre målgruppe enn tidligere. Av de 16 returnerte har 3 reist assistert med IOM, 5 har returnert ledsaget med PU og 8 har blitt tvangsreturnert. Disse ville kostet UDI ca. 20 millioner kroner kun i bokostnader i 2018 hvis de ikke hadde returnert.

Vi mener de gode resultatene skyldes økt kunnskap og en felles forståelse for målet med arbeidet, og hvilke roller og virkemidler de ulike aktørene har. Tett oppfølging av enkeltpersoner, individuell tilpasning i returprosessen og fleksibel bruk av virkemidler både for assistert retur og tvangsretur er sentrale virkemiddel. For eksempel ble en person tvangsreturnert til Algerie i 2017 etter at UDI, PU, Statsadvokaten og boinstitusjonen hadde samarbeidet siden 2013. Personen hadde da hatt en særlig bo- og omsorgsløsning siden 2007. Hver retur er mer ressurskrevende, men samfunnet sparer store kostnader ved disse returene. Vi mener at fortsatt prioritering av dette arbeidet vil gi god effekt i årene som kommer.

Vedtakssamtaler

UDI har over flere år sett behov for at asylsøkere med avslag får en orientering om vedtaket for at personen selv skal forstå grunnlaget for avslaget, at saken er godt vurdert og hvilke konsekvenser som følger av vedtaket. Vi har derfor de siste årene hatt realitetsorienterende vedtakssamtaler for ulike grupper med avslag, holdt av saksbehandlere i UDI. Samtaler er ett av flere realitetsorienterende tiltak som inngår i det helhetlige asylløpet. I 2017 har vi hatt en særlig innsats mot personer med nye avslag for å understøtte målet om rask retur i nye saker.

Vi arbeider med en evaluering av tiltaket. Ettersom vedtakssamtalene er gjort etter avslag i første instans og ikke etter UNEs endelige vedtak, vil vi måtte gjøre nye uttrekk nærmere første tertial 2018 for å se om flere reiser etter UNEs vedtak.

UDI gjennomførte totalt 1 300 vedtakssamtaler i 2017. Målgruppen var primært søkere med nylige avslag av UDI og de fleste i målgruppen fikk vedtakssamtale. Denne ekstrasatsingen startet opp ved begynnelsen av første tertial 2017 og ble avsluttet i midten av november. Det ble også gjennom hele året gjennomført vedtakssamtaler med tre andre utvalgte grupper: enslige mindreårige med tidsbegrensede tillatelser, spesielt ressurskrevende personer og lengeværende. Vi har i tillegg gjennomført noen vedtakssamtaler med øvrige beboere med avslag.

Den endelige analysen og vurderingen av hva virkningen av vedtakssamtaler er ikke fullført. Vi må gjøre flere målinger utover i 2018. Det vi kan si er at 5 prosent av de som har hatt samtale har søkt om assistert retur. Tiltaket har foreløpig lavere effekt på antall returer enn forventet. Her må vi, som omtalt over, ta en ny sjekk av gruppen når alle har fått vedtak i UNE

Når det gjelder vedtakssamtaler med krevende målgrupper, som for eksempel lengeværende, så ser vi liten bevegelse i disse gruppene etter samtalene. En brukertest av samtalene med de enslige mindreårige viser imidlertid at 42 prosent av de som har hatt samtale, fikk vite noe om saken sin de ikke var kjent med fra før. Når det gjelder enslige mindreårige, som utgjør 260 av de 1 300 samtalene i 2017, er det viktig å presisere at vi ikke har kunnet ha noen forventning om rask retur her ettersom hoveddelen av dette er personer som har fått en tidsbegrenset tillatelse. En eventuell retur vil i de fleste tilfeller ligge langt fram i tid. Vi har også sett mange forsvinninger i denne gruppa.

Myndighetsarrangert retur av enslige mindreårige

Vi viser til oppdragsbrev fra JD 24. mai 2017 der vi blir bedt om å rapportere på myndighetsarrangert retur i årsrapporten. 1. juni 2017 startet UDI ordningen med myndighetsarrangert retur, et samarbeid mellom UDI, politiet andre relevante etater om retur av enslige mindreårige. Ordningen innebærer at skillet mellom tvangsretur og assistert retur viskes ut, og at utlendingsmyndighetene tar et større ansvar enn tidligere for returen. Formålet er å forebygge ankomster av personer uten beskyttelsesbehov.

I 2017 har vi hatt tett oppfølging av enkeltsaker, som for eksempel samtaler i mottak, samarbeid med mottaksansatte og informasjonsarbeid rettet mot representantene. Videre har vi arbeidet tett med andre aktører for å legge til rette for flere returer. Eksempler på dette er felles oversikt over målgruppen med PU og Bufetat, utprøving av verifisering i tre saker gjennom et advokatkontor i Kabul, oppsporing av omsorgspersoner og økt fleksibilitet i bruk av tvangsmidler og støtteordninger i returene.

Det har vært totalt elleve søknader fra enslige mindreårige i perioden fra 1. juni 2017 og tre avreiser, alle returene til Afghanistan. Kun én av de returnerte har vært under 18 år også ved retur, da de fleste har søkt like før de ble 18 år².

Vi opplever bevegelse i målgruppen og flere er interessert i retur, men dette har foreløpig ikke gitt noen effekt på antall returer. Vi mener dette er et langsiktig arbeid og at det vil ta tid å få effekt på antall returer. Vi skal foreta en egevaluering arbeidet med myndighetsarrangert retur i 2018 på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Lengeværende

Lengeværende utgjør en stor gruppe av de utreisepliktige i mottak, med 60 prosent ved årsslutt. I 2017 har vi særlig konsentrert innsatsen mot lengeværende grupper av etiopiere og somaliere i mottak. For etiopiere har vi iverksatt tiltak som flytting av enkeltpersoner til nytt mottak, tidsavgrenset innsats i forbindelse med suspensjonen av ARE-programmet 15. august, og besøk fra IOM Addis Abeba i utvalgte mottak. De får møte noen fra sitt hjemland med god og oppdatert informasjon om retur. Tiltaket bidrar også til mer landspesifikk returkompetanse blant mottaksansatte.

Når det gjelder somaliere i mottak har vi, i samarbeid med PU, gjennomført felles møter og individuelle samtaler i mottak med personer i målgruppen. Vår tjenesteleverandør i Somalia, Dansk flyktninghjelp (DRC), har også vært i Norge og hatt felles møter og individuelle samtaler med målgruppen i utvalgte mottak.

Det er verdt å merke seg at rundt 60 prosent av de lengeværende som har reist assistert i 2017 er returnert til Etiopia eller Somalia. Det er en økning på 20 prosent sammenlignet med 2016. Det er usikkert hvorvidt de har valgt assistert retur på grunn av de konkrete innsatsene, da det er mange forhold som spiller inn for lengeværende.

Vi ser, som nevnt over, at antallet lengeværende som returnerer assistert er lavt, men stabilt i et år med nedgang blant de fleste andre grupper. Særskilte tiltak som det beskrevet over kan ha effekt. Vi mener likevel at retur av lengeværende i større grad kan tilskrives det grunnleggende og langsiktige returarbeidet med mange ulike tiltak, mer enn særskilte tiltak og innsatser alene.

² Det har totalt vært 12 returer av enslige mindreårige i 2017, hvorav 5 til Albania og 2 til Irak.

Tjenestesign

Høsten 2017 initierte UDI i regi av Livework et tjenestesignprosjekt for å konkretisere tiltak som kan øke kjennskapet til assistert retur for personer som oppholder seg utenfor mottak. I tillegg til UDI deltok et bredt antall eksterne organisasjoner som kommer i kontakt med irregulære migranter gjennom sitt arbeid. Prosjektet ble ferdigstilt i desember 2017.

Prosjektet foreslår fem tiltak som de anbefaler iverksatt i 2018. Tiltakene går ut på å løfte opp assistert retur som en «merkevare», gjøre informasjon om assistert retur mer tilgjengelig og anvendbar for hjelpearbeidere i frivillige organisasjoner, formidle kunnskap om samtalemetodikk om retur og etablere en arbeidsgruppe med de frivillige organisasjonene som var med i prosjektet. Prosjektmetoden innebar at de involverte aktører sammen identifiserte en felles forståelse og referanseramme for hvordan et mer vellykket operativt samarbeid om oppsøkende returinformasjon bør foregå fremover. UDI vurderer nå anbefalingene med tanke på videre oppfølging.

Kontrakts- og økonomioppfølging

Vi har kontrakt med en rekke leverandører på returfeltet som sørger for ulike tjenester i landprogrammene. Disse leverandørene opererer i tredjeland med en helt annen sikkerhetssituasjon, infrastruktur og økonomisk system enn Norge.

Vi utfører kontinuerlig forbedringsarbeid knyttet til økonomirapportering, risikogjennomgang av prosessen for returstønning, samt gjennomgang av IOM og øvrige leverandører når det gjelder økonomi og avtaleverk. Deloitte gjorde en gjennomgang av økonomien ved IOMs Oslo-kontor i 2017, og vi har i etterkant av dette gjort konkrete forbedringer. Vi har innført en større grad av etterskuddsvis betaling i avtalene med leverandørene våre og mer strukturering av programmene. Vi har også utredet alternative modeller for organisering av returarbeidet, herunder en utvidet søknadsportal eid av UDI.

Vi mener at disse tiltakene alt har gitt oss bedre økonomisk oversikt og kontroll med returarbeidet, men dette er samtidig langsiktig arbeid. Det krever opplæring og endret forståelse både i UDI og hos leverandørene våre. Vi mener derfor at de største effektene av dette først vil komme i løpet av 2018. UDI vil fortsette forbedringsarbeidet knyttet til økonomisk styring og kontroll. Vi er helt avhengig av at de returnerte får det de har rett på etter retur og at målgruppen har tillit til returprogrammene, dersom de skal virke motiverende for retur.

Oppsummering av effekter av tiltak

Selv om UDI har etablert risikoreduserende tiltak er det utfordringer også i 2018 knyttet til risikoene «ikke styring og kontroll av våre leverandører på returfeltet» og «innsatsen på retur gir ikke tilstrekkelig effekt på antall assisterte returnerte». Flere av tiltakene knyttet til kontroll med leverandører på returfeltet vil først gi effekt over tid.

Utfordringene vi har hatt i 2017 med en mindre og mer krevende målgruppe vil være gjeldende også neste år. Videre er det fortsatt vanskelig å foreta gode effektmålinger av enkelttiltak. For eksempel ser vi at innsatsen mot etiopiere opp mot fristen for suspensjon ga liten effekt på antall som søkte om assistert retur. Det har i perioden etter suspensjonen fortsatt å komme like mange søknader om assistert retur fra etiopiere, men dette kan skyldes at det har vært en økning i antall tvangsreturer til Etiopia på samme tidspunkt. Slike utfordringer er noe vi til stadighet møter på når vi evaluerer effekten av tiltak. For å adressere denne risikoen vil UDI iverksette tiltak etter en analyse av behov i målgruppen og hvor effekten antas å være størst.

3.4 Hovedmål: Raskere avklaring av identitet

R 4: UDI skal rapportere om sitt arbeid for å bidra til målet om raskere ID-avklaringer

Nye metoder for utvikling av aldersundersøkelser

Det har lenge pågått et arbeid hos Oslo Universitetssykehus (OUS) med å utvikle nye metoder for medisinske aldersundersøkelser. UDIs praksisnotat om behandling av asylsaker fra enslige mindreårige søkere – særlig om aldersvurdering, har vært under revisjon i 2017 i påvente av nytt system for aldersundersøkelser. Det samme har UDIs rundskriv om retningslinjer for aldersundersøkelser av enslige mindreårige asylsøkere. Etter at OUS presenterte sitt nye system BioAlder i juni 2017 har UDI startet arbeidet med å revidere og tilpasse praksisnotatet.

Bistand og kompetanseheving til førstelinjen i oppholdssaker

Mange saker med tilbakekall på grunn av uriktig identitet kunne vært unngått hvis det hadde blitt brukt mer ressurser i den innledende saksbehandlingen, der førstelinjen har en sentral rolle. De siste par årene er det gjort mye viktig forbedringsarbeid i det innledende ID-arbeidet både i førstelinjen og UDI, herunder styrket dokumentkontroll, bedre intervjuer og bruk av nye metoder som søk i sosiale media. Ansatte fra UDI har i 2017 hospitert i tre politidistrikt, samt hatt opplæring i de resterende åtte. Hovedfokus har vært på restansenedbygging og forbedringsarbeid for saksflyt og intervjuer i familieinnvandringssaker.

ID-arbeidet er også styrket gjennom økt vektlegging av sikkerhetsspørsmål i intervjuer i saker om familieinnvandring. I tillegg har UDI bistått ambassaden i Beirut med ID-kontroll og viktigheten av dette. UDI har fulgt opp de lokalansatte og kontrollert hva slags rutiner de har hatt, og forsøkt å påse at de gjør grundig og riktig ID-kontroll. UDI anser at satsningen på bistand til førstelinjen har vært nyttig for kontrollaspektet. Slik bistand er også viktig for å sikre lik praksis i førstelinjen.

Vi viser for øvrig til rapportering i kap 5 om utfordringer med informasjonsflyt mellom politiet og UDI i den innledende saksbehandlingen.

R 5: UDI skal rapportere på samarbeid med PU om utvidet registrering av asylsøkere fra Syria, inkludert omfang og saksflyt

UDI viser i all hovedsak til rapportering fra første og andre tertial i 2017, da det ikke er noen store endringer. Vi opprettholder et tett samarbeid om saker i førstelinjen med PU og PST og møtes annenhver uke. I tillegg har vi tett samarbeid med PU sitt ID-team om enkeltsaker der det er tvil om ID. PU sitt registreringsteam holder nå på med en PUMA-pilot i sine registreringer, som går ut på at PU gjør seg ferdig med sin informasjonsinnhenting og analyse før saken oversendes UDI. UDI følger nøye disse sakene og prioriterer sakene når de kommer til UDI. Foreløpig dreier dette seg om få saker, siden relokaliseringsprogrammet er ferdig. Det pågår nå en evaluering av saksløpet for Syriasaker som skal være ferdig våren 2018, og som er et samarbeid mellom UDI, PU og PST. Dette arbeidet innebærer også kvalitetsmåling av enkeltsaker fra Syria for alle tre etater.

R 6: UDI skal rapportere på erfaringer med overføringen av ansvaret for aldersvurderinger til Folkehelseinstituttet, herunder om overføring av ansvaret for å sammenstille resultatet av aldersundersøkelsene har medført endrede vurderinger i UDI for fastsettelse av alder, og i så fall på hvilken måte.

Folkehelseinstituttets avdeling for denne typen oppgaver ble overført til Oslo Universitetssykehus i 2017.

OUS presenterte sitt nye system BioAlder 19. juni 2017, se <https://oslo-universitetssykehus.no/om-oss/nyheter/bioalder-nytt-verktoy-for-a-ansla-alder-for-yngre-asylsokere>

Etter dette var klart har UDI påbegynt arbeidet med å revidere og tilpasse praksis og retningslinjer for anvendelse av BioAlder. Dette arbeidet har pågått siste tertial 2017, men er ikke avsluttet. Metodene som BioAlder bygger på er fortsatt røntgen av tenner og av hånd. UDI har i 2017 ikke hatt avtale med noen som har tatt røntgen av tenner, kun røntgen av håndrot fra Unilabs. Prosessen med å få på plass en ny leverandør av tannrøntgen pågår fortsatt. Inntil videre vil de som henvises til aldersundersøkelse kun gjennomføre røntgen av håndrot. BioAlder har også grunnlag for å gi oss rapporter om alder der kun én av undersøkelsene er gjennomført, og kan på den måten anvendes i saksbehandlingen.

Etter de store ankomstene i 2015, i tillegg til de som kom i 2016, har det vært en viss restanse av saker der det har vært aldersundersøkelse etter tidligere avtale med Barnesak AS. I tillegg er det i en del saker gjort en vurdering av alder der kun resultatet fra røntgen av håndrot har inngått.

30. november 2017 tapte UNE et gruppesøksmål i Oslo Tingrett, der tvisten gjaldt aldersvurderingen, herunder bruk av medisinske aldersundersøkelser som metode for å fastsette alder, og vektleggingen av resultatet i den samlede vurderingen. Saken er påklaget. UDI vil se på hva som kan trekkes ut av denne dommen i vårt videre arbeid med aldersundersøkelser.

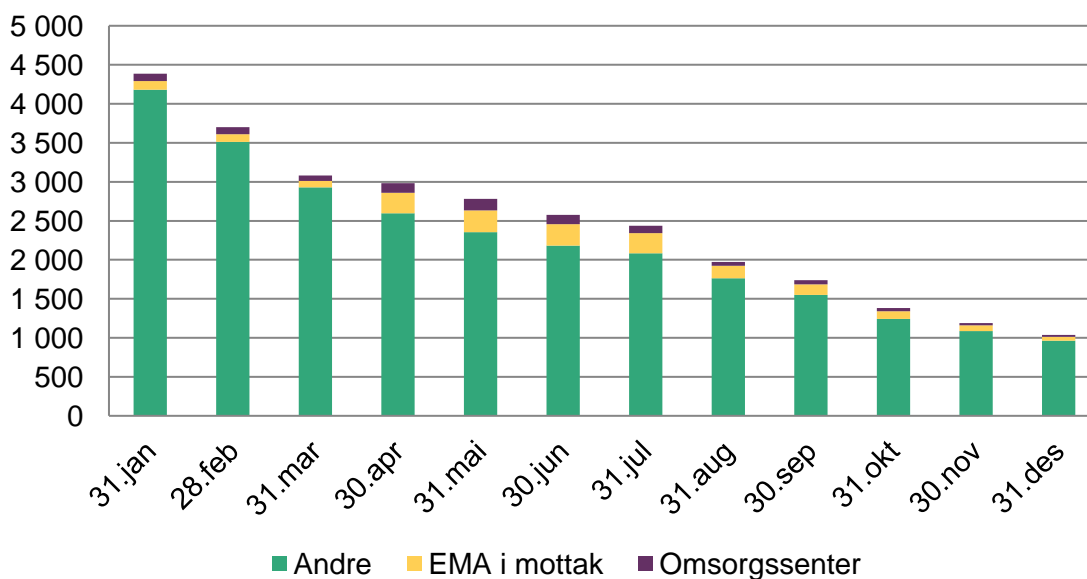
3.5 Hovedmål: Raskere bosetting av flyktninger

R 7: UDI skal redegjøre for status mellom antall innvilgelser i asylporteføljen og de prognosene IMDi jobber med opp mot bosetting i kommunene. Redegjørelsen skal inkludere vedtak som er fattet og saker i porteføljer som med høy grad av sannsynlighet vil føre til innvilgelser

Det har i 2017 ikke vært utfordringer knyttet til manglende innvilgelser sett opp mot planlagt bosetting. Prognosen på kapasiteten av bosettinger i 2017 var ved inngangen til året på 12 500, mens behovet var antatt å være 11 660 inkludert overføringsflyktninger. Behovet for antall bosettingsplasser ble redusert noe i løpet av året på grunn av et lavere antall asylsøknader enn antatt. Behovet på slutten av året var beregnet til å være rundt 11 190. IMDi har imidlertid kun bosatt 11 078.

Antall personer i mottak som har vært klare til bosetting har i løpet av 2017 gått med, men det har i hele 2017 vært personer i mottak som har vært klare for bosetting.

Figur 5: Oversikt over personer i mottak med tillatelse som tilsier at de kan bosettes etter type mottak

3.6 Hovedmål: Flere nyankomne innvandrere deltar i arbeids- og samfunnsliv

Redusert total saksbehandlingstid

Behandlingen av oppholdssaker er en del av en lengre prosess hvor UDI er avhengig av godt samarbeid og gode overleveringer mellom alle etatene som er involvert. En sak har gjerne flere ansvarsskifter før den er ferdig behandlet. Når vi styrer saksbehandlingen i et flyt og brukerperspektiv med saksbehandlingstider som et viktig parameter blir avhengighetene mellom etatene tydeligere og viktigere. UDI har jobbet systematisk og målrettet for å få god flyt mellom etatene. Blant annet har førstelinjesatsingen vært et større tiltak hvor vi ser gode resultater. Viktig er også hvordan UDI organiserer sitt arbeid mellom forskjellige sakstyper og internt innenfor en sakskjede. Vi ser stadig nye forbedringsmuligheter med koordinering av arbeid mellom sakstyper som vil komme brukeren til gode.

Vi har lyktes med å redusere saksbehandlingstiden for de aller fleste porteføljer, og antallet ubehandlede saker er også redusert. Vi har jobbet mot dette målet over år og vi får gradvis bedre kontroll på hele porteføljen.

Tettere samarbeid mellom etatene og bedre kvalitet i saksbehandlingen

I 2017 gjennomførte UDI en satsing på førstelinjen. UDIs bistand var todelt. Den hadde til hensikt å hjelpe førstelinjen med å bygge ned restanser. Samtidig skulle UDI bidra til at førstelinjen og Utlendingsdirektoratet sammen står bedre rustet til å håndtere saksflyt i fremtiden.

Grunntanken til samarbeidet er flyt i et brukerperspektiv. Vi så etter løsninger som fører til at brukeren får en bedre situasjon. Erfaringsmessig er det alltid rom for forbedringer av saksflyten internt i en etat og særlig mellom etater. Å drive kontinuerlig forbedringsarbeid sammen med førstelinjen var derfor en løpende oppgave for satsingen.

Det har i lengre tid vært en dialog mellom UDI og UD vedrørende håndtering av utlendingssakene, og da særlig familieinnvandringsporteføljen. Dialogen har ført til at UDI har bistått utvalgte stasjoner som har hatt utfordringer med sakshåndtering, men det har også resultert i flere felles prosjekter som «Fam-hele kjeden»-prosjektet.

Førstelinje innland

Oslo, Agder, Sør-Vest og Vest politidistrikt har vært en del av satsingen på førstelinjen innland. Politiet har fått bistand til restansenedbygging i statsborgerskapsaker, intervjuoppgaver knyttet til søknader om familieinnvandring og behandling av søknader om permanent opphold.

Førstelinjesatsingen har utvilsomt bidratt sterkt til restansenedbygging i flere av distriktene som slet med lang liggetid og store saksmengder. Det er spesiell grunn til å fremheve den formidable mengden statsborgerskapsaker som med relativt begrenset ressursbruk ble tatt unna i Oslo

Politidistrikt, og den effektive nedbyggingen av intervjurestanser i Agder og Sør-Vest Politidistrikt. Når det gjelder forbedringsarbeid, kan bistanden til Agder trekkes frem særskilt: Politiet var åpne for endringer og diskusjon, det var bred involvering blant medarbeidere i seksjonen, og brukerperspektivet var tydelig tilstede. Videre har spesielt samarbeidet med Oslo Politidistrikt skapt sterke og permanente fellesarenaer mellom UDI og politiet hvor saksflyt og fag jevnlig er på dagsorden. Opplæringsrunden som avsluttet året var også en stor suksess med unisont gode tilbakemeldinger fra politiet og våre deltagere.

Førstelinje utland

Ambassaden i Beirut og Ankara fikk bistand til saksmottak og saksforberedelse i søknader om familieinnvandring fra syriske borgere. Før førstelinjesatsingen var det store kapasitetsutfordringer knyttet til mottak av søknader ved begge stasjonene. Søknadsmottaket var nærmest stengt ved begge stasjoner, med første ledige time for å søke rundt 10 måneder frem i tid. Restansene ved førstelinjen er håndtert og det er mulig å få time for å søke omtrent på dagen ved begge utenriksstasjonene.

Det kontinuerlige og systematiske forbedringsarbeidet som har vært gjennomført ved stasjonene har ført til at stasjonene har fått et bærekraftig søknadsmottak som er i stand til å håndtere variasjon i søknadsmengde med forbedret kvalitet og effektivitet. For eksempel tar ambassadene nå intervju i kun 10 prosent av familieinnvandringssakene (mot alle før), som har frigjort ressurser til at stasjonene kan levere på rett kvalitet i saksforberedelsen.

Satsingen ved disse to ambassadene har ført til en beste praksis for saksforberedelse for familieinnvandring som er videreført til flere andre ambassader i løpet av året som Karthoum, Addis Abeba, Nairobi og Amman.

Førstelinjesatsingen mot innland og utland har vært svært vellykket for å bidra til å redusere/fjerne restanser hos politiet og ambassader. Det som har vært spesielt vellykket har vært å knytte dette arbeidet opp mot kontinuerlig forbedringsarbeid på stasjonene og opp mot UDI, som har ført til forbedret flyt og bærekraftige løsninger.

Mer tilgjengelige veiledningstjenester

Vi er blitt mer tilgjengelige for brukerne våre. Ventetiden på telefonen til veiledningstjenesten har gått jevnt nedover de siste årene, og var i 2017 godt under nivået i 2016 og årene før.

Vi er mer forutsigbare i vår informasjon om de sakene vi behandler og oppdaterer søkerne mens vi har sakene til behandling. Dette gjenspeiles i at en stadig mindre andel av brukerhenvendelsene til UDI dreier seg om en sak til behandling. Flere tar kontakt med oss med spørsmål med regelverk og prosedyrer, særlig i forbindelse med regelverksendringen som har kommet på utlendingsfeltet dette året.

Brukertilfredshet

UDI har i år gjennomførte en brukerundersøkelse for hele utlendingsforvaltningen. Rapporten vil offentliggjøres i 2018. Resultatene viser en positiv utvikling i brukertilfredshet blant UDI sine brukere sammenlignet med forrige brukerundersøkelse som ble gjennomført i 2014. 92 prosent av respondentene i årets undersøkelse oppgir at de er ganske eller svært fornøyd med all sin kontakt med UDI. I 2014 oppgav 80 prosent det samme.

For å operasjonalisere prinsippet om å styre porteføljene i et brukerperspektiv har vi startet tilpasning av porteføljeorganiseringen til å følge brukerreisen. Det betyr f.eks. at de familiesakene hvor hovedpersonen er en tidligere asylsøker skal behandles i samme del av organisasjonen som asylsaken. Vi mener det vil gi effekter både for brukerne og for forvaltningen. Vi vil få bedre kontroll på sakskomplekset til hele familien og vi kan enklere se og gjøre prosessene og overføringene mellom aktørene i utlendingsforvaltningen bedre og mer effektive. Brukerne vil kunne få færre oppmøter hos politiet samt at vi kan gi en bedre og mer helhetlig veiledning til brukerne.

- R 8: UDI skal redegjøre for status for porteføljen av oppholdssaker, herunder aktuelle problemstillinger knyttet til «booking-tider», saksbehandlingstider, omfang av ubehandlede saker og prioriteringer

Oppholdssaker

Vi har behandlet 12 226 flere søknader enn i fjor. Det har vært en økning i saksinngangen. Vi har mottatt 5 421 flere søknader om oppholdstillatelser i år enn vi gjorde i 2016. Dette er 4 400 flere saker enn prognosen for saksinngang tilsa. Vi har lyktes med å redusere saksbehandlingstiden for de aller fleste porteføljer og antallet ubehandlede saker er også redusert.

Tabell 8: Oversikt oppholdssaker 2015, 2016 og 2017

	2015	2016	2017
Antall innkomne saker	85 933	90 169	95 590
Antall behandlede saker	84 971	90 723	102 949
Ubehandlede saker per 31.12	32 004	32 450	24 942

Fordi vi hadde en del asylsaker som måtte prioriteres første halvår kunne vi ikke sette inn den prioriteringen vi ønsket på familiesakene før i september, og vi fikk dessverre derfor ikke tilstrekkelig effekt av den innsatsen i 2017. En ambisjon i 2017 har vært å prioritere søknader fra personer fra Syria i alle ledd der det har vært mulig. Dette har særlig vært sentralt i

behandlingen av familiemedlemmers søknader med tidligere flyktninger. Vi har redusert både antallet saker til behandling og saksbehandlingstiden, bare ikke så mye som vi hadde ønsket i løpet av året.

Mange av søknadene om permanent opphold og reisedokumenter har blitt liggende alt for lenge fordi vi har ventet på avklaringer rundt søkerens opphørssak. De øvrige sakene i denne porteføljen har fått en kortere saksbehandlingstid enn 2016.

I 2017 har vi hatt en økning i saksinngangen i arbeid og studie. Dette har vært utfordrende i lys av at vi har mål om en kort og forutsigbar ventetid for brukerne, jf videre omtale under SP 4. Økningen av saksinngangen for statsborgerskapsaker knytter seg til regelverksendring i tillegg til at vi har bidratt til overføring av mange og eldre saker fra politiet gjennom førstelinjesatsingen, jf omtale under avsnitt 3.6.

Implementeringen av regelverksendringene for behandlingen av Permanent opphold og Statsborgerskap har påvirket virksomheten i år. Vi har brukt mye ressurser på fag-, og praksisarbeid for å levere riktige vurderinger i saksbehandlingen og veiledningen. Vi har også opplevd en endring i saksinngangen for Statsborgersakene gjennom året da tilbudet til brukerne for å gjennomføre testene for å få statsborgerskap har vært konsentrert til visse deler av året. For øvrig viser vi til omtale av dette tema til effektrapporteringen.

Utvisning

Tabell 9: Oversikt utvisningssaker 2015, 2016 og 2017

	2015	2016	2017
Antall innkomne saker	9 100	9 512	7 330
Antall behandlede saker	10 624	9 962	7 581
Ubehandlede saker per 31.12	2 373	1 939	1 680

Det ble opprettet færre utvisningssaker enn forventet. De siste årene har vi hatt en oppgang av saker på høsten, det skjedde ikke i 2017. Det har frigjort ressurser til å jobbe mer med de tyngre utvisningssakene som krever tilleggsinformasjon og samarbeid med politiet. Samtidig har saksbehandlingstiden hatt en positiv utvikling ved at en stor andel av sakene nå behandles innen ett år. Isolert sett er UDI nede på et restansenivå som er nær flyt og de sakene vi ikke har behandlet er stort saker som venter på tilleggsinformasjon og krever samarbeid med politiet. Mangelen på helhetlig styring mellom etater i en kjede er en utfordring for utvisningssakene. Vi har i hele år vært nødt til å tilpasse kapasiteten til behandling av utvisningssaker til prognosen av innkomne saker fra politiet. Prognosen til politiet har vært uendret hele året, selv om man ved årets slutt lå langt under det som var forventet. Siden utvisning er en prioritert

portefølje og politiet ikke endret sin prognose, har vi opprettholdt kapasiteten på området.

Statsborgerskap

Tabell 10: Oversikt statsborgerskapssaker 2015, 2016 og 2017

	2015	2016	2017
Antall innkomne saker	17 102	18 459	20 698
Antall behandlede saker	14 521	15 886	25 653
Ubehandlede saker per 31.12	9 837	12 437	7 470

Antall ubehandlede søknader om statsborgerskap er redusert med rett under 5 000 i løpet av 2017. 9 767 flere brukere har fått svar på sin søknad i år sammenlignet med 2016. Saksinnkomsten i år har vært på 20 698 saker. Dette er 1 548 flere søknader enn forventet. Saksbehandlingstiden i UDI er redusert med 30 dager sammenliknet med 2016.

Permanent opphold

Tabell 11: Oversikt saker om permanent opphold 2015, 2016 og 2017

	2015	2016	2017
Antall innkomne saker	4 082	5 277	6 059
Antall behandlede saker	3 563	4 060	7 555
Ubehandlede saker per 31.12	2 441	3 663	2 173

Antall ubehandlede søknader om permanent opphold er redusert med 1 490 i løpet av 2017 og ved utgangen av året er det 2 173 brukere som ventet på svar på sin søknad. Det var 3 495 flere brukere som fikk svar på sin søknad i 2017 enn i 2016. Saksinnkomsten i 2017 var på 6 059 saker. Det er 1 899 flere enn vi forventet.

Vi ser at alderen på de ubehandlede søknadene har blitt redusert. En stor andel av sakene er i dag nye og tas innen kort tid. Likevel blir enkelte saker svært gamle. Dette er saker hvor vi venter på avklaring av tilbakekall for søker eller søkers familiemedlemmer.

SP 3: Saksbehandlingstid i familiesaker

Familieinnvandring

Tabell 12: Oversikt familieinnvandringssaker 2015, 2016 og 2017

	2015	2016	2017
Antall innkomne saker	21 406	22 812	24 482
Antall behandlede saker	21 640	26 857	25 648
Ubehandlede saker per 31.12	12 433	8 537	7 390

Antall ubehandlede søknader om familieinnvandring er redusert med 1 147 i løpet av 2017. Ved utgangen av året er det 7 390 brukere som venter på svar på sin søknad. Vi har behandlet 1 202 færre søknader i år enn vi gjorde i 2016. Saksinnkomsten i år har vært på 24 482 saker. Dette er 732 flere saker enn forventet.

Vi fikk to store omstillingskostnader mot slutten av 2017, herunder flytting av saksporteføljer og omstilling og nedbemanning mot 2018. UDI har endret organiseringen av en del saksporteføljer, noe som medfører omleggings- og opplæringskostnader. Mange av UDIs saksbehandlere fikk ikke forlenget sine kontrakter inn i 2018. Det var en del usikkerhet og uro i organisasjonen de siste månedene av 2017.

Vi var usikre på hvor stor effekten på produktiviteten ville være og når den ville inntreffe. I etterkant ser vi at den slo inn tidligere og kraftigere enn forutsatt. Det har vært spesielt krevende for familieinnvandringssaker hvor vi var nede på forventet antall ubehandlede saker i november, men gikk ut av året med flere ubehandlede saker enn forventet.

Saksbehandlingstiden har lenge vært bekymringsverdig lang for søknader om familieinnvandring. Det har imidlertid vært en positiv utvikling de siste årene. Median saksbehandlingstid er redusert med 31 dager sammenlignet med 2016. Andelen som fikk sin søknad behandlet innen 3 måneder var 53 prosent i 2017. 73 prosent fikk sin søknad behandlet innen 6 måneder. Dette er en bedring sammenlignet med 2016.

UDI har skilt saksløpet for søknader som rutinemessig skal vurderes for behov for ytterligere uttalelse hos førstelinjen og søknader som ikke skal det. Den mest positive utviklingen i saksbehandlingstid har vi hatt i saksløpet for de søknadene som ikke skal til uttalelse. Vi jobber kontinuerlig med å få ned alderen på ubehandlede søknadene slik at ingen søknader skal få uakseptabel lang saksbehandlingstid. Median restansealder har gått ned med 28 dager sammenlignet med 2016.

Tabell 13: Saksbehandlingstid og restansealder familieinnvandringsaker 2016 og 2017

	2016	2017
Median saksbehandlingstid vedtak	113	82
Median restansealder	146	118

SP 4: Saksbehandlingstid for arbeidssaker

Arbeidssaker

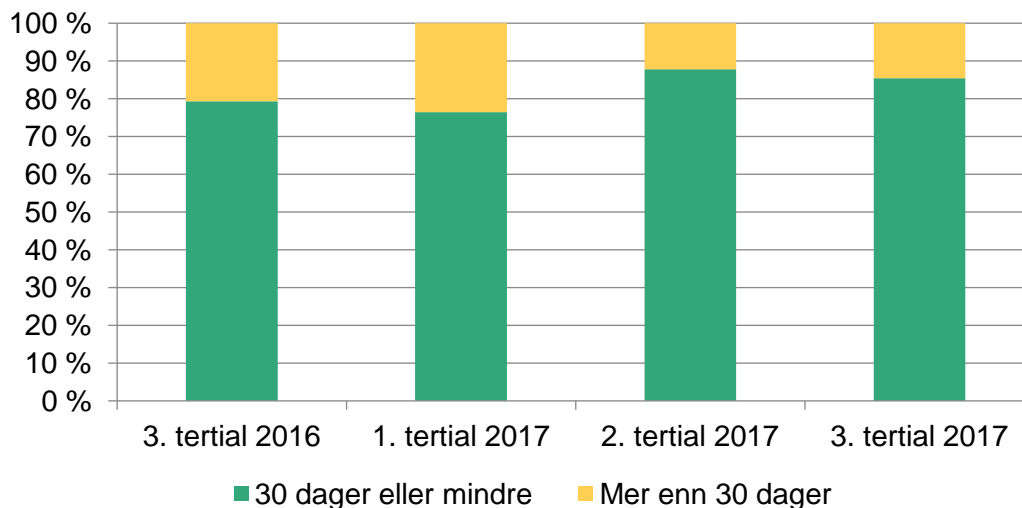
Tabell 14: Oversikt arbeidssaker 2015, 2016 og 2017

	2015	2016	2017
Antall innkomne saker	12 117	10 965	12 500
Antall behandlede saker	12 413	10 936	12 028
Ubehandlede saker per 31.12	524	571	1 039

83 prosent av brukerne har fått søknaden sin behandlet innen 30 dager i 2017. Dette er en bedring siden 2016 og vi er fornøyd med måloppnåelsen i denne porteføljen. Antall ubehandlede søknader om arbeidstillatelse har økt med 468 i løpet av året. Vi har mottatt 12 500 søknader i 2017. Dette er 1 550 flere enn forventet, og vi tror det har sammenheng med et forbedret arbeidsmarked.

Vi har klart å kompensere for størsteparten av den økte saksinngangen gjennom prioriteringer og tiltak. Vi ser likevel at det i første tertial 2018 vil bli utfordrende å nå målet om 80 prosent innen 30 dager. Arbeidssaker er en høyt prioritert portefølje og vi forventer god måloppnåelsen for resten av 2018.

Figur 6: Saksbehandlingstid arbeidssaker siste fire tertialer

Familiemedlemmer

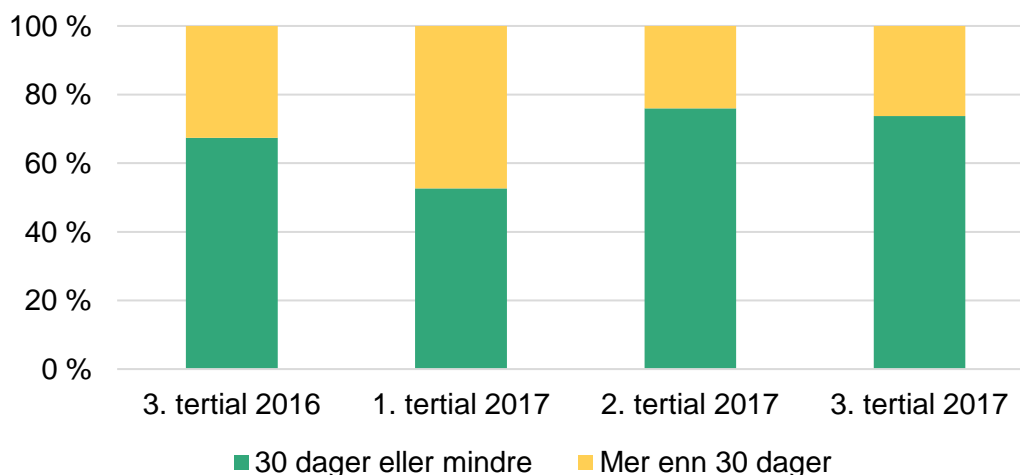
En viktig del av tilrettelegging for arbeidsinnvandring er prioriteringen av søknaden til deres familiemedlemmer. En tilbakemelding vi har fått fra våre brukere er at det er viktig at familiemedlemmene har muligheten til å få sin søknad behandlet samtidig med referansepersonen. Det gir forutsigbarhet for familien.

Høsten 2016 ble porteføljen med søknader om familieinnvandring der referansepersonene er faglært slått sammen med porteføljen for arbeidsinnvandring. Som følge av dette får 30 prosent av familiemedlemmene saken sin behandlet sammen med referansepersonen, mot 10 prosent i 2016. Hvor mange som får saken sin behandlet samlet avhenger blant annet av hvor mange som velger å søke samtidig. UDI har aktivt informert om at familiemedlemmenes søknader normalt vil bli behandlet samtidig med arbeidstakerens søknad når de søker samtidig.

I saker der familiemedlemmene ikke får søknaden sin behandlet sammen med referansepersonene, prioriteres søknaden til familiemedlemmene for å sørge for så kort saksbehandlingstid i denne porteføljen som mulig.

I 2017 har 68 prosent av totalt 3 252 søknader om familieinnvandring med arbeidsinnvandrer blitt behandlet innen 30 dager. Det har vært en positiv utvikling gjennom året. I 2. og 3.tertial har 75 prosent av sakene behandlingstid under 30 dager.

Figur 7: Saksbehandlingstid for familieinnvandringssaker hvor referansepersonen er arbeidsinnvandrere per tertial.

R 9: UDI skal redegjøre særskilt for utviklingen i saksbehandlingstiden for familieinnvandringssaker hvor referansepersonen er arbeidsinnvandrere, herunder redegjøre for resultatene av igangsatte tiltak

Viser til omtale i eget avsnitt under SP 4.

O 1: Endringer i søknadsportalen: UDI skal forberede innføring av seks måneders betalingsfrist for søknadsgebyrer gjennom omlegging av dagens «Søknad på nett» - løsning i UDI. Kostnadene ved omlegging skal dekkes over gjeldende ramme på kap. 490, post 01.

Utgår i henhold til tillegg nr. 2 til tildelingsbrevet.

3.7 Øvrig rapportering: Asylmottak

Innledning

Nedbyggingen av asylmottak har fortsatt i 2017. Ved inngangen til 2017 (januar) hadde UDI 18 966 mottaksplasser, ved inngangen til 2018 (januar) hadde vi 7 860 plasser. I løpet av 2017 avviklet vi 104 mottak. Per januar 2018 har vi ytterligere 11 mottak som er under avvikling. Gjeldende prognoser for nye asylankomster og bosettingstakt gjør at nedbyggingen fortsetter også i 2018. UDI har i nedbyggingen av kapasitet vektlagt hensynet til kostnads- og formåls effektivitet, samt mottakssystemets evne til å håndtere en eventuell økning i ankomster. Som tidligere redegjort for har UDI i 2017 ikke klart budsjettforutsetningen om 85 prosent kapasitetsutnyttelse. Årsaken til dette er i hovedsak todelt. Faktisk belegg

har blitt lavere enn prognosene la til grunn og vi har hatt en svært lav kapasitetsutnyttelse i transittmottak. I tillegg har vi en utfordring med å planlegge for høyere samlet kapasitetsutnyttelse enn 85 prosent grunnet logistikken knyttet til flytting av beboere i mottak som er i oppsigelsestid. Vi viser også til Nysalderingsproposisjonen hvor det ble bevilget midler for å dekke opp den manglende kapasitetsutnyttelsen.

Beredskap for å kunne håndtere eventuelle raske økninger i behovet for mottaksplasser er opprettholdt til en viss grad i 2017 gjennom ledig kapasitet ved Ankomstsenter Østfold, transittmottak og opsjonsplasser knyttet til mottakene. Evnen til å håndtere økninger i asylankomster er imidlertid blitt vesentlig redusert gjennom 2017 og forventes å bli ytterligere redusert i tiden fremover, i tråd med nedbyggingen av mottakskapasitet.

UDI har i 2017 utviklet en strategi for anskaffelse, forvaltning og utvikling av mottakssystemet (mottaksstrategi) som i et langsiktig perspektiv skal bidra til ytterligere forbedringer i kostnads- og formåls effektivitet og som skal gi et mer fleksibelt mottakssystem som kan takle svingninger i ankomster på en bedre måte. Implementeringen av strategien vil være en prioritet i 2018.

- SP 5: UDI skal ha et mest mulig kostnadseffektivt mottakssystem. Dette må gjøres ved at gjennomsnittlig utgift pr mottaksbeboer reduseres. Utgangspunktet er gjennomsnittlig utgift pr beboer de senere årene og budsjettforutsetningen for 2017

Tabell 15: Volum, regnskap og kostnad per plass og beboer i 2016 og 2017

	Enslige mindreårige			Ordinære		
	Budsjettforutsetning	2017	2016	Budsjettforutsetning	2017	2016
Volum						
Kapasitet	1 024	1 361	3 835	9 376	11 075	24 277
Belegg	870	857	2 602	7 970	8 038	17 951
Kostnad i hele kroner						
Per plass	421 853	409 857	373 996	87 703	87 903	81 679
Per beboer	496 526	650 414	551 158	103 175	121 115	110 463

Kostnad per beboer er i snitt for 2017 høyere enn årssatsen, både for EMA og ordinære asylsøkere. Grunnen til dette er at kapasitetsutnyttelsen i 2017 har vært langt lavere enn budsjettforutsetningen på 85 prosent. Kostnad per beboer vil dermed inkludere kostnader for ledig kapasitet. Sammenlignet med 2016 har kapasitetsutnyttelsen falt fra 79 prosent til 63 prosent.

Dersom vi korrigerer kostnad per beboer for dårlig kapasitetsutnyttelse blir kostnaden per beboer i mottak for enslige mindreårige asylsøkere i overkant av 14 000 kroner lavere enn årssatsen.

For ordinære mottak vil kostnad per beboer justert for lav kapasitetsutnyttelse være om lag 240 kroner høyere sammenliknet med årssatsen. Gjennomsnittlig pris per plass har økt sammenliknet med 2016. Grunnen til dette er at andelen transittplasser har økt fra omlag 7,7 prosent (2016) til 9,6 prosent i 2017.

Lavere kapasitetsutnyttelse enn budsjettforutsetningen skyldes at UDI planlegger kapasiteten tre eller fire måneder frem i tid. Grunnen til dette er at mottak har oppsigelsestid ved nedleggelse. Når faktisk belegg er lavere enn beleggprognosen som vi har planlagt etter, blir det et avvik i kapasitetsutnyttelse. Det vil ikke være mulig å innhente avviket på grunn av oppsigelsestiden. I tillegg utgjør den lave kapasitetsutnyttelsen i transitt en stor andel av avviket.

Vi har i hele 2017 hatt mottak som er i oppsigelsestid og som dermed må tømmes før mottaket avvikles. Det medfører at vi i hele perioden har hatt mottakskapasitet vi ikke får utnyttet. I mottak som ikke har vært under avvikling har kapasitetsutnyttelsen vært høyere. For å illustrere dette med tall så er det i gjennomsnitt et belegg på 45 prosent i perioder der mottak er i oppsigelse (beleggsprosenten er avtagende gjennom oppsigelsesperioden). Gjennomsnittlig belegg for mottak som ikke er i oppsigelse er derimot 75 prosent.

Vi har også bygget ned noen flere mottak enn prognosen for belegg skulle tilsi, dette har hatt en viss effekt på kapasitetsutnyttelsen. Belegget har imidlertid nesten gjennom hele året vist seg å bli lavere enn prognosen, som isolert sett vil ha en negativ virkning på kapasitetsutnyttelsen.

UDI har som en del av arbeidet med mottaksstrategien utviklet en strategi for anskaffelser av mottakstjenester som er innrettet mot å opprettholde et lavere prisnivå, også ved en eventuell ny oppbygging av mottakskapasiteten. I dette inngår også arbeid med å utvikle nye kontrakter for kjøp av mottakstjenester og andre tiltak for å styrke den økonomiske kontraktsoppfølgingen. Videre har UDI i 2017 arbeidet med å utvikle bedre støtte i fagsystemer for styrket kontraktsoppfølging og kapasitetsutnyttelse.

R 10: UDI skal redegjøre for arbeidet med etablering og avvikling av mottaksplasser, herunder involvering av andre virksomheter og samarbeid med kommunene og andre sentrale aktører. Videre skal UDI redegjøre for beredskapsbehov og arbeidet med relevante tiltak

UDI har i 2017 gjennomført en betydelig nedbygging av mottaksplasser illustrert i tabellen under (inkluderer ikke Ankomstsenter Østfold med maksimal teoretisk kapasitet på 1 000 plasser, driftsavtalen har vært basert på et langt lavere antall beboere).

Tabell 16: Utvikling volum antall plasser og antall mottak

	1. jan 2017	1. mai 2017	1. sept 2017	1. jan 2018	Forventet 1. apr 2018
Antall plasser	17 966	13 737	9 720	6 860	5 441
Antall mottak	153	119	76	49	38

UDI har i nedbyggingen lagt vekt på å formidle tydelig og samordnet informasjon til offentligheten og alle parter som er blitt berørt av nedleggelsene. Nedbyggingen er gjennomført med grunnlag i gjeldende prognose for ankomster, vedtak, bosetting mv, og i samsvar med interne planer og overordnede føringer. Driftsoperatører, kommuner, andre sektormyndigheter og beboerne som er berørt blir informert om nedbyggingen, grunnlaget for denne, samt hvilke kriterier som er lagt til grunn. Det er blant annet gjennomført møter med driftsoperatørforum, enkelte driftsoperatører og næringslivsorganisasjoner. Videre er det på lokalt nivå gjennomført møter med kommuner som er berørt.

Det er mange hensyn som skal ivaretas i mottakssystemet for å sørge for et tilstrekkelig og forsvarlig innkvarteringstilbud for alle typer mottaksbeboere. Dette innebærer blant annet behovet for ulike typer mottak (transitt, ordinære mottak, mottak for enslige mindreårige asylsøkere), geografisk spredning, ulike kategorier av driftsoperatører, hensynet til beredskap mv. Når antallet mottaksplasser reduseres kraftig, øker risikoen for at vi ikke klarer å ivareta alle disse hensynene samtidig som vi skal tilpasse mottakskapasiteten til faktisk belegg i mottak og ha et mest mulig kostnadseffektivt system.

Siden starten av 2016 har kommuner og frivillige driftsoperatører styrket sin andel av ordinære mottak på landsbasis, fra 15 prosent til 33 prosent for kommuner og fra 17 prosent til 19 prosent for frivillige organisasjoner (når alle mottak som er under avvikling per januar 2018 er avviklet). Private driftsoperatører har fått redusert sin andel tilsvarende. Det vises også til brev av 1. september 2017 om ikke å legge ned Solbakken mottak i Flora kommune. I tillegg til overnevnte hensyn har vi i nesten hele 2017 skjermet de fem integreringsmottakene og det mottaket som har vært pilot for selvregistrering av kompetanse. Dette medførte ytterligere utfordringer for rangering av mottak som skal legges ned, da disse mottakene ikke nødvendigvis er de mest kostnadseffektive eller de som har best kvalitet sammenliknet med andre mottak vi har måttet legge ned i stedet. Integreringsmottakene er reservert en særskilt målgruppe, noe som gjør at eventuell lav kapasitetsutnyttelse vil påvirke samlet kapasitetsutnyttelse, uten at det kan kompenseres for ved å fylle opp de ledige plassene i integreringsmottakene med andre beboere. Før 1. desember ble derfor ett integreringsmottak sagt opp.

Beredskap

Nedbygging av kapasiteten i mottakssystemet påvirker fleksibiliteten i systemet direkte, og det vil ta tid å bygge ny kapasitet dersom ankomstene igjen skulle øke. Det vil si at vi fremover ikke vil ha en buffer i mottakssystemet tilsvarende den vi har hatt i 2016 og deler av 2017, om vi skulle få en uforutsett økning i antallet ankomster. Per 1. januar 2018 har vi 1 020 avtalefestede opsjonsplasser i ordinære mottak og 40 i mottak for enslige mindreårige.

UDI rapporterte i forbindelse med risikorapporteringen for andre tertial at vi anså ikke å ha tilstrekkelige mottaksløsninger til å håndtere vesentlige økninger i asylankomster over kort tid. Beredskapen på innkvartering er redusert også i tredje tertial. Dette som følge av at den totale kapasitet i mottakssystemet er redusert og sannsynligvis vil reduseres ytterligere (inkludert antall opsjonsplasser), at en rekke tidligere leverandører har falt ut av markedet for mottakstjenester, samt at bygningsmasse som tidligere har vært i bruk for mottaksformål etter hvert blir tatt i bruk for andre formål.

For å redusere risikoen har UDI etablert en plan for håndtering av massankomster som er innrettet mot å legge til rette for en rask oppbygging av mottaksplasser når behovet melder seg, og som også omfatter tiltak for å etablere kapasitet ved bruk av alternative innkvarteringsløsninger. UDI har derfor opprettholdt tidligere inngåtte rammeavtaler på midlertidig innkvartering (hoteller, pensjonater, campingplasser, m.m.), rammeavtale på leie av telt, rammeavtale for leie av brakkeløsninger, samt rammeavtale for kjøp av innkvartering på skip og floteller. Den potensielle kapasiteten knyttet til innkvartering på skip og floteller er imidlertid redusert i 2017 som følge av at en av leverandørene i rammeavtalen har gått konkurs. UDI har i 2017 videreført samarbeidet med Direktoratet for sivil beredskap (DSB) og Sivilforsvaret, blant annet knyttet til lagring av telt og køyesenger som UDI eier.

UDI ser imidlertid usikkerhet knyttet til i hvilken grad vi vil kunne ta i bruk de planlagte alternative løsningene i en masseankomstsituasjon. Dette som følge av at det ikke er forhåndsavklart tilgang på areal med den nødvendige infrastruktur for bruk av telt og brakkeløsninger eller tilgang på kai plass for plassering av skip og floteller. Justis- og beredskapsdepartementets planlagte utredning av de juridiske rammene for bruk av næringsberedskapsloven og sivilbeskyttelsesloven vil kunne bidra til å sikre tilgang til dette, i den grad dette resulterer i økt adgang til å rekvirere nødvendig infrastruktur i en masseankomstsituasjon.

R 11: UDI skal redegjøre for igangsatte tiltak knyttet til forholdene på mottak for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år og status for disse, herunder tiltak for å forbedre omsorg og sikkerhet for gruppen og redusere risiko for uønskede hendelser der dette anses nødvendig. Rapporteringen skal inneholde oversikt over bruk av øremerkede midler til økt bemanning og styrket barnefaglig kompetanse ved mottak for enslige mindreårige

Situasjonen i mottak for enslige mindreårige 2017

UDIs oppdrag er å sikre nødvendig omsorg og trygghet for enslige mindreårige i mottak. Hovedinnsatsen i 2017 har vært å følge opp og utvikle tiltak startet opp i 2016, og å iverksette nye tiltak for å redusere negative følger av den krevende situasjonen mange er i.

Ved inngangen til 2017 gjenstod fortsatt behandlingen av mange søknader om beskyttelse fra 2015. Mange beboere hadde derfor ventet lenge på svar og bodd lenge i mottak. På grunn av de svært lave asylankomstene i 2016 var det nødvendig med rask nedbygging av mottak, og mange hadde flyttet flere ganger. UDI fikk meldinger om alvorlige hendelser som selvskading, utageringer og uro på mottakene. Årsakene til uroen var sammensatte, men var særlig knyttet til økt antall tillatelser med begrensninger, lang saksbehandlingstid, lang botid i mottak, flyttinger og frykt for tvangsreturer. I tillegg økte andelen enslige mindreårige som forlot mottak uten å oppgi hvor de skulle. Våren 2017 vurderte UDI situasjonen som alvorlig, med høy risiko for at vi ikke ville klare å ivareta sikkerheten og omsorgen på en tilstrekkelig god måte.

UDI iverksatte en rekke tiltak for å redusere denne risikoen. Vi økte blant annet bemanningen og den barnefaglige kompetansen i mottakene gjennom øremerkede midler. I tillegg intensiverte vi samarbeidet med etatene og sektormyndighetene, særlig innen helse og barnevern. Vi satte samtidig i gang kunnskapsinnhenting om hvordan vi kan ivareta omsorgsansvaret best mulig innenfor våre rammer. UDI prioriterte å bruke ressurser på å saksbehandle sakene til alle enslige mindreårige som søkte beskyttelse i 2015, for å redusere ventetiden. For å sikre at enslige mindreårige og aktørene rundt dem skulle forstå hva de ulike vedtakene innebar, iverksatte vi også informasjonstiltak. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017 ble det besluttet at IMDi skulle bosome enslige mindreårige med en ID-begrenset tillatelse. UDI mener at dette hadde stor betydning for omsorgssituasjonen til denne gruppen, da det innebærer større grad av stabilitet og raskere integrering. Denne beslutningen bidro også til å redusere risikoen.

I andre tertial besluttet UDI å nedjustere risikoen noe, og rapporterte om at situasjonen hadde stabilisert seg og det hadde kommet færre meldinger om alvorlige hendelser. Samtidig økte andelen med en tidsbegrenset tillatelse, og tilbakemeldingene fra mottakene var at det var krevende å ivareta omsorgsbehovene til denne gruppen. De som tidligere hadde utagert, var nå mer nedstemte, apatiske og hadde generelt sett dårligere helse. På grunn av en særlig bekymring og risiko knyttet til enslige mindreårige med

en tidsbegrenset tillatelse, besluttet UDI å ha en separat risiko om at UDI ikke klarer å gi nødvendig omsorg og trygghet til denne gruppen.

Hele 2017 har vært preget av lave ankomster. I tillegg har mange enslige mindreårige blitt bosatt i kommune, og flere har blitt 18 år. Nedbyggingen av mottakskapasitet og påfølgende flyttinger har vært utfordrende for hele beboergruppen i 2017. Dette er blitt særlig fremtredende i siste tertial. I en normalsituasjon flyttes en enslig mindreårig tre til fire ganger mens de bor i mottak. Blant de som har søkt asyl etter 2015 har over 350 flyttet seks ganger eller mer siden de kom til Norge³. Dette har ført til økt grad av relasjons- og tilknytningsbrudd, og har gjort det vanskeligere for ansatte å skape tillit og ivareta omsorgsbehovene og sikkerheten til ungdommene. Det har også medført flere bytter av skole og bytte av representant. Ved utgangen av 2017 er det svært få asylsaker igjen fra 2015 som ikke er ferdigbehandlet. Av de enslige mindreårige som søkte beskyttelse i 2016 har alle gjennomført asylintervju, men ikke alle har fått svar på søknaden. UDI behandler nå søknader om beskyttelse fra enslige mindreårige fra 2017, samt søknader om fornyelser. En kortere asylsaksprosess skaper mer forutsigbarhet og mindre bekymring for beboerne.

I løpet av 2017 har vi sett en sterk økning i andelen beboere som forlater mottak uten å melde fra om hvor de skal. 402 enslige mindreårige forlot mottakene i 2017. Av disse hadde 199 fortsatt ukjent oppholdssted per 31. desember 2017, og 53 av disse er fortsatt mindreårige.

14. november fattet Stortinget et vedtak om oppheving av instruks GI-02/2017. Enslige mindreårige som har fått en tidsbegrenset tillatelse med henvisning til internflukt etter 1. oktober 2016, kan få saken sin behandlet på nytt. Siden vedtaket ble fattet har færre valgt å forlate mottakene. Det har også vært en liten økning i antallet som kommer tilbake til mottak sammenlignet med tidligere måneder i 2017 (7-8 per måned sammenlignet med 3-4 per måned tidligere i 2017). Fremover vil UDI prioritere ny behandling av asylsøknader som omfattes av dette vedtaket.

Tiltak og effekt

Øremerkede midler til styrking av barnefaglig kompetanse og bemanning har vært av stor betydning for å redusere negative følger av den krevende situasjonen mange enslige mindreårige er i. De fleste mottakene har nå tre barnefaglige stillinger utover grunnbemanningen. Det er regnskapsført drøyt 27,7 mill. kroner til formålet, noe som gir et mindreforbruk på 1,665 mill. kroner sammenlignet med gjeldende bevilgning. Årsakene til mindreforbruket er at enkelte kontrakter ble satt i gang sent og at det er færre mottak enn det som var forutsetningen for budsjettet. Vi viser til regnskapsrapporteringen for mer informasjon om dette. Økt voksentetthet og kompetanse i mottakene har bidratt til tilrettelegging og forbedring av omsorgsarbeidet, og økt ivaretagelse av sikkerheten. Ansatte har bedre tid

³ Flyttinger mellom transitt og ordinære mottak er inkludert, men ikke private flyttinger eller flyttinger til og fra institusjoner (eksempelvis Aleris). Flyttinger i forbindelse med at beboere kommer tilbake etter å ha forlatt mottakene er heller ikke inkludert.

og kompetanse til å følge opp ungdommene, både individuelt og i grupper, og tid til å samarbeide med sektormyndighetene. I 2017 har dette vært det viktigste tiltaket for å redusere risikoen knyttet til omsorgssituasjonen på mottakene.

Samarbeidet med sektormyndighetene har også vært styrket gjennom mer helhetlig og strategisk arbeid på direktorat- og departementsnivå. Enkelte etater har blant annet fått oppdrag fra sine respektive departementer. Dette har vært svært viktig for å sikre at ungdommene får det tilbudet de har behov for og har krav på.

UDI og mottakene har iverksatt flere tiltak for å redusere belastningene som følger av nedleggelse av mottak og flyttinger. Vi kartlegger individuelle behov og ønsker i god tid før flyttingene, og mottaksansatte sørger for god informasjonsoverføring mellom mottakene. Disse tiltakene har bidratt til bedre flytteprosesser og har redusert konflikter og uro.

UDI fikk 20 mill. kroner i RNB med formål å bedre situasjonen til enslige mindreårige i mottak. 2 mill. kroner var øremerket til RVTS og Folkehelseinstituttet. I tillegg skulle midlene bidra til å øke UDIs handlingsrom for iverksettelse av egne, risikoreduserende tiltak, herunder utsette avvikling av enkelte mottak. UDI besluttet å benytte 18 mill. kroner til å utsette nedbygging av mottakene våren 2017. Dette tiltaket anser vi hadde stor effekt på risikoen, da det var færre flyttinger for ungdommene i denne perioden.

RVTS fikk 1 mill. kroner til ytterligere styrking av sitt landsdekkende arbeid, og har veiledet mottaksansatte i alle regioner. Dette kom i tillegg til den innsatsen de allerede hadde overfor mottakene. Det har vært viktig at RVTS har vært tilgjengelige når mottakene står overfor særlige utfordringer. RVTS har rapportert om at opplæringen som foregår ute på mottakene, og der beboerne også er deltakere, har gitt resultater. De anbefaler at tiltaket videreføres. Folkehelseinstituttet fikk 1 mill. kroner for gjennomføring av prosjektet Teaching Recovery Techniques i samarbeid med Senter for Kriseberedskap. Rapport vil foreligge våren 2018, og UDI vil da vurdere eventuell oppfølging.

UDI har satt i gang flere prosesser og tiltak som kan få fremtidig effekt. UDI gjør imidlertid oppmerksom på at vi ser at nedbygging av mottakene påvirker muligheten til å teste ut og måle effekten av iverksatte tiltak. Som nevnt ovenfor satte vi blant annet i gang kunnskapsinnhenting om omsorg til enslige mindreårige i mottak våren 2017, og i løpet av første tertial i 2018 vil FAFO ferdigstille dette arbeidet i form av en FoU-rapport. UDI, UNE og PU fikk også 20 mill. kroner i øremerkede midler til styrking av barnefaglig kompetanse i asylkjeden. Departementet ba i den forbindelse UDI om å gjennomføre prosjektet Barn i asylkjeden A-Å sammen med UNE og PU fra juli 2017 til juli 2018. I tillegg har virksomhetene gått sammen om å utvikle et e-læringskurs med mål om å gjøre ansatte i utlendingsforvaltningen bevisste på viktigheten av å ivareta barneperspektivet. Vi viser til regnskapsrapporteringen for mer informasjon om bruk av disse midlene.

Per 31. desember har UDI 11 ordinære mottak for enslige mindreårige i tillegg til to transittmottak. Tre ordinære mottak og ett transittmottak er under oppsigelse, og vil legges ned i løpet av første tertial 2018. I

forbindelse med nedbygging av mottak for enslige mindreårige i 2017 har UDI i hovedsak vektlagt kvalitetskriterier, noe som innebærer at vi har beholdt de mottakene vi mener at er best rustet til å ta vare på ungdommene og som har god støtte fra lokalmiljø og sektormyndighetene.

Risikoen knyttet til enslige mindreårige med en tidsbegrenset tillatelse vil mest sannsynlig reduseres i løpet av 2018, blant annet grunnet lave ankomster og at flere i den nåværende beboergruppen fyller 18 år. Den fremtidige risikoen vil i større grad knytte seg til de som har fylt 18 år og blir flyttet til mottak for voksne og familier. Disse mottakene er ikke rigget med samme bemanning og kompetanse som mottak for enslige mindreårige. For å adressere denne risikoen vil UDI arbeide for god og tilpasset informasjon om assistert retur og videre gode prosesser med Politiets Utlendingsenhet (PU). Vi henviser til R 3 om retur for ytterligere informasjon om returordninger og returfremmende arbeid.

O 2: Mottaksstrategi

UDI oversendte mottaksstrategi til Justis- og beredskapsdepartementet 1. november 2017. Mottaksstrategien som UDI har utarbeidet representerer en operasjonalisering, konkretisering og prioritering av krav og mål nedfelt i mottaksinstruksen. De sentrale områder som strategien dekker er:

- Strategi for anskaffelse, forvaltning og utvikling av mottakstjenester
- Strategi for utvikling av en fleksibel, formåls- og kostnadseffektiv mottaksstruktur
- Strategi for størst mulig kapasitetsmessig fleksibilitet i mottakssystemet og evne til å takle raske svingninger i ankomster (beredskap)

O 4: Gjennomgang av krav til mottak

UDI har jobbet med forenkling av regelverk og det foreligger et utkast til dette. Samtidig har arbeidet med utvikling av nytt konsept for anskaffelse, forvaltning og utvikling av mottak, og herunder arbeidet med tjenestepakker/tjenestekatalog, avdekket et behov for videre omformulering og operasjonalisering av krav. Vi jobber derfor videre med dette, i tråd med ny mottaksstrategi.

O 6: Betalingskort i asylmottak

UDI har holdt departementet løpende orientert om utviklingen i saken i 2017. Betalingskort er i all hovedsak innført i alle ordinære mottak. UDI arbeider nå, sammen med driftsoperatørene, om å innføre begrenset kontantuttak og begrensninger i driftsoperatørenes innsyn i beboernes transaksjoner. De nevnte endringene krever tekniske løsninger og UDI venter på en plan og kostnadsestimat fra driftsoperatørene tidligst ved utgangen av januar 2018. UDI vil deretter fastsette en dato for når alle driftsoperatører skal innføre begrensningene.

3.8 Øvrig rapportering: Administrativ utvikling

R 12: UDI skal redegjøre for framdrift i (biometri)prosjektet innenfor samarbeidet med POD, og hvilke risikoreduserende tiltak som er gjennomført/ under planlegging og gjennomføring. Tertialrapporten skal referere til styringsgruppens behandling av rapporter fra prosjektet, og relatere seg til forutsetningene i overordnet styringsdokument og ev. oppdateringer i dette. Rapporteringen skal spesielt omhandle kalender, tidsforbruk og framdrift i forhold til fastlagte planer, samt kostnadsutviklingen, og gi direktørens vurdering av restrisiko for svikt i framdrift, leveranser, kvalitet og budsjett.

Fremdrift

Biometriprosjektet i Moderniseringsprogrammet skal realisere satsingen på utvidet opptak, lagring og bruk av biometri, samt UDIs arbeid med nødvendige systemendringer for å tilpasse seg de endringer som kommer gjennom politiets Pass- & ID-prosjekt (PoID). Dette sikrer en god koordinering mellom de to tiltakene.

Biometriprosjektet har sterke avhengigheter til politiet, og da særlig ABIS-prosjektet og Pass & ID-prosjektet. Det har vist seg utfordrende å sikre UDI tilstrekkelig tilgang til kapasitet og kompetanse fra disse prosjektene i politiet, noe som har hindret fremdrift. Samarbeidet med ABIS-prosjektet er nå godt etablert, og nødvendige endringer for å realisere endringene i utlendingsloven §100 forventes å settes i produksjon høsten 2018. UDI står for den vesentligste delen av finansieringen av ABIS-prosjektet hos politiet, noe som bør sikre at Biometriprosjektet får tilstrekkelig prioritering hos politiet.

Deler av løsningene som Biometriprosjektet skal levere forutsetter gjenbruk av løsninger som er under utvikling i PoID. Dette gjelder taps- og verifikasjonsløsning, dokumentlesere og erstatning av UDIs modul for kortbestilling (kortadmin). For å sikre en tilstrekkelig usikkerhetsavsetning i Biometriprosjektet er aktivitetene beskrevet her inntil videre satt på kuttliste.

Når det gjelder tilpasningene til PoID er samarbeidet med Politidirektoratet godt, men preges av utfordringer i politiets prosjekt. Produksjon av oppholdskort ble desember 2017 flyttet til ny kortprodusent i henhold til plan. Ny overordnet plan for PoID er ikke endelig, og det er derfor usikkert når utskiftningen av dagens biometriopptaksutstyr, samt produksjon av nye reisebevis og utlendingspass, blir gjennomført.

Usikkerheten i prosjektet vurderes som redusert, men er fremdeles relativt høy. Usikkerhetsavsetningen som er gjort i Stegvis modernisering til fordel for Biometriprosjektet er redusert. Usikkerhetsavsetningen i Biometriprosjektet og tidligere reduksjon av omfang er opprettholdt.

Programrådets behandling av rapporteringen fra prosjektet (satsningen)

Utover de månedlige statusrapporteringene har programrådet behandlet sak om endring av usikkerhetsavsetningen i prosjektet etter at det ble gjennomført en fornyet usikkerhetsanalyse høsten 2017.

I operativ styringsgruppe for Biometri og modernisering av folkeregisteret har det i tilknytning til Biometriprosjektet særlig vært behandlet spørsmål om prosjektets kuttliste, reduksjon av usikkerhetsavsetning og gjennomgang av dagens fotodatabase som etter planen skal overføres til ABIS våren 2018.

Det vises for øvrig til virksomhetsrapportene for første og andre kvartal 2017.

Kostnadsutvikling

Påløpte kostnader for satsningen viser fortsatt en lav opptrapping i tredje tertial som i hovedsak er knyttet til bistand og utvikling. Aktivitetsnivået i prosjektet er nå høyere enn vi rapporterte i andre tertial. Etersom oppstart av enkelte aktiviteter har trukket ut i tid vil det medføre at større andel av tildelingen for 2017 må overføres til 2018. Det vises til regnskapsrapporten for detaljer rundt påløpte kostnader samt fordeling av midler.

UDIs tilpasninger til endringene som gjøres i PoID vil kreve midler også i 2018. Dette arbeidet finansieres over UDIs driftsbudsjett.

Risiko

I 2017 ble det gjennomført to eksterne usikkerhetsanalyser av Biometriprosjektet. Disse ble gjennomført 19. januar og 7. september. I tillegg gjennomfører prosjektet månedlige risikovurderinger. Tabellen under oppsummerer punktene fra ROS og de øvrige identifiserte risikoene som programmet rapporterer på månedlig.

Usikkerhetsregister Biometri og Pass&ID							
Usikkerhetsidentifikasjon				Analyse			Respons
Nr	Beskrivelse av usikkerhet (Risiko eller Mulighet)	Beskrivelse av konsekvens hvis usikkerhet inntreffer	Risiko / mulighet	Sann:1-4	Kons:1-4	Risk-faktor	Tiltak (Hvem, hva, når)
R1	Flere kartlagte behov er skissert som opsjoner i anskaffelsen av ny saksbehandlingsløsning for pass og ID-kort, eller fordrer kontraktsendring med leverandør (Gemalto). Risiko for at utløsning av opsjon eller kontraktsendring er vanskelig å gjennomføre/effektuere.	Løsningen blir ikke slik den er skissert ut fra behov.		1	4	4	Tett samarbeid med Pass- og ID-prosjektet og UDI for tidlig avklaring.
R2	Forsinkelse/nedprioritering i Pass og ID-prosjektet forskyver ønsket funksjonalitet i Biometriprosjektet.	Leveransen blir forsinket.		3	3	9	Tett samarbeid med Pass- og ID-prosjektet og UDI for tidlig avklaring. Eskalere til departementet dersom risiko inntreffer. Oppfølging av prosjektplaner mellom prosjektledere. Tett oppfølging av relevante milepæler i samarbeidende prosjekt.
R3	For lite detaljering av løsningsforslag (teknologi og arbeidsprosesser) gjør at vi	Løsningen blir mer kostbar enn estimert.		3	3	9	Detaljere design av løsning. Tett samarbeid med Pass- og ID-prosjektet

	ikke har fanget opp alle kostnader.						og UDI for tidlig avklaring. Kvalitetssikre og oppdatere estimater.
R4	Mangel på utviklingsressurser hos en av etatene eller hos underleverandører (for eksempel fordi prosjektene prioriterer ulikt i 2017).	Løsningen blir forsinket.		3	3	9	Tett samarbeid med POD og UDI, både på prosjekt og ledernivå, for tidlig avklaring og tidlig planlegging. Gode fremdrifts- og ressursplaner for relevante prosjekt. Tidlig inngripen og dialog med underleverandør.
R5	Samarbeidprosjektet på tvers av departementer og etater med ulike prioriteringer.	Prosjektet kan bli forsinket og det kan bli dyrere enn estimert. Risiko for at viktige deler av satsningen ikke blir realisert.	Etablere eller reforhandle rammeavtaler med klausuler som sikrer tilgjengelighet av nødvendige ressurser.	3	3	9	Tett samarbeid mellom UD, politiet og UDI. Felles programråd med deltakere fra UD, politiet og UDI. Felles innføringsplan.
R6	Mangelfull kapasitet på nødvendig biometrikompetanse i prosjektet.	Prosjektet får ikke tilgang til tilstrekkelig kompetanse på biometri/ID-løsninger, og kan ikke levere funksjonalitet som understøtter behovene.		2	3	6	Sikre at prosjektet har tilstrekkelig bemanning med biometrikompetanse, både teknisk og funksjonelt. Samarbeid med KRIPOS og Nasjonalt ID-senter. Avklare kompetansebehov i forprosjekt. Oppjustert april 2017 som følge av forsinkelse hos ABIS.
R7	Undervurdert teknisk kompleksitet mellom UDI og politiet.	Løsningen blir mer kostbar enn estimert og utviklingen tar lengre tid.		2	3	6	Tett samarbeid med politiet, UDI og leverandører for tidlig avklaring. Tilgang til teknisk dokumentasjon som er relevant for løsning.

R10	Forsinkelse i leveransene til ABIS-prosjektet.	Forsinkelser på enkeltleveranser som biometriprosjektet er avhengig av		3	2	6	Tidlig varsling fra ABIS-prosjektet med vurdering av alternative tiltak. Felles replanlegging mellom politiet og UDI
R11	Knapphet på biometrikompetanse gjør at man ikke klarer å bygge opp 3. linje kripes	Biometrimiljøet i Norge er lite og det er få fagpersoner som kan jobbe med manuell kontroll av og sammenligning av fingeravtrykk og ansiktsfoto. Knappheten kan føre til mindre effektiv saksbehandling.		2	3	6	Behov kartlegges i samarbeid med Kripes
R12	Biometriutstyr hos tjenesteyter blir ikke oppgradert til samme nivå som nytt norsk utstyr.	Lavere kvalitet på bilder og fingeravtrykk fra utenriksstasjonene.		1	2	2	Test av løsning i henhold til kvalitetskrav. Utrede konsekvens. Stille krav til oppgradering hos tjenesteyter.
R13	Manglende deltagelse i innføring og opplæring fra 1.linje (politi/UD inkl. tjenesteytere).	Mindre effektiv bruk av ny løsning.		2	3	6	Egne innføringsansvarlige fra de ulike etater/departement.

Direktørens vurdering av restrisiko for svikt i framdrift, leveranser, kvalitet og budsjett

Usikkerheten i prosjektet er redusert, men ikke tilstrekkelig til at alle aktiviteter i satsingsforslag kan gjennomføres. Usikkerhetsavsetningen for Biometriprosjektet er redusert med 6 mill kroner. En videre reduksjon av usikkerheten kan innebære at prosjektet igjen bør vurdere å realisere deler av kuttlisten. Vi forventer å kunne gjøre en ny vurdering av usikkerheten i mars/april 2018 når UDIs finansiering av aktiviteter hos politiet er avklart og leverandørene har gitt tilbud på utvikling.

Prosjektet skal i 2018 samarbeide med politiet om utrulling av nytt biometriopptaksutstyr, samt lansere nye utlendingspass og reisebevis for flyktninger. Finansiering av tilpasningene til PoID skjer gjennom midler på UDIs driftsbudsjett. Forsinkelsene i PoID innebærer en risiko for at UDIs tilpasninger blir dyrere enn beregnet, noe som kan innebære at dette går ut over andre tiltak på UDIs driftsbudsjett.

- R 13: UDI skal redegjøre for framdrift i (moderniserings)prosjektet, samarbeidet med interessentene, og hvilke risikoreduserende tiltak som er gjennomført/ under planlegging og gjennomføring. Tertialrapporten skal referere styringsgruppens behandling av rapporteringen fra prosjektet, og relatere seg til forutsetningene i overordnet styringsdokument og ev. oppdateringer i dette. Rapporteringen skal spesielt omhandle kalender, tidsforbruk og framdrift i forhold til fastlagte planer samt kostnadsutviklingen, og gi direktørens vurdering av restrisiko for svikt i framdrift, leveranser, kvalitet og budsjett.

Fremdrift

Moderniseringsprogrammet har i 2017 levert prosjektene Lagring av lydopptak og Representant. Mottaksprosjektet har slutført forprosjektet og er i ferd med å gjennomføre anskaffelsesprosessen. Fremdriften i prosjektet Modernisering av folkeregisteret er i henhold til Skattedirektoratets planer. Disse planene innebærer at prosjektet har siste leveranse i 2019. Prosjektene Ankomstregistrering og Asylogistikk er nå inne i utviklingsfase, og vil etter planen levere i 2018.

Programrådet besluttet i november 2017 å etablere et nytt prosjekt i programmet kalt «Automatisert VIS-søk». Dette prosjektet vil automatisere og effektivisere arbeidet Politiets utlendingsenhet i dag har med å sjekke om asylsøkere er registrert i databasen for Schengen-visum, VIS. Prosjektet gjenbraker funksjonalitet som allerede utvikles i Biometriprosjektet, og innebærer en omfordeling i programmet på størrelsesorden 1 mill. kroner. Fremdrift i prosjektet er avhengig av nødvendig finansiering på politiets side. Prosjektet vil levere viktig funksjonalitet for realisering av ny asyfllyt på Ankomstsenter Østfold.

Årsaken til forsinkelsene i Ankomstregistrering og Asyllogistikk ble nærmere beskrevet i rapporteringen for andre tertial, men skyldes i stor grad at leverandørens estimerer utfordrer de økonomiske rammene til prosjektene, at det har vært krevende å finne felles løsninger på tvers av etatene i utlendingsforvaltningen og at det har vært behov for å utrede og beslutte arkitekturmessige føringer.

I løpet av høsten 2017 har UDI utredet og fattet beslutninger om å bruke standardkomponenter fremfor egenutvikling. Dette er et viktig valg som vil medføre at utlendingsforvaltningens behov i større grad vil bli løst av såkalt «hylleware». Dette antas å gi gode løsninger på forvaltningens behov til en lavere utviklings- og vedlikeholdskostnad, og har vært helt nødvendig for at Moderniseringsprogrammet skal kunne levere nødvendig funksjonalitet innenfor tildelte økonomiske rammer. Hylleware blir nå en viktig del både av Asyllogistikken og nytt Mottakssystem, og er også under utredning når det gjelder Ankomstregistreringsprosjektet. Dette har det tatt noe tid å utrede og beslutte, men det legges til grunn at utvikling basert på standardkomponenter er mindre tidskrevende enn egenutvikling, og at dette i liten grad vil påvirke tidspunkt for leveranse.

Arbeidet med å forankre felles arkitekturprinsipper på tvers av etatene i utlendingsforvaltningen har vært viktig i hele 2017, og vil fortsette i 2018. Det er tatt viktige beslutninger knyttet til at felles data i utlendingsforvaltningen skal lagres i en felles modernisert utlendingsdatabase som forvaltes av UDI. Gjennom opprettelse av en operativ styringsgruppe for arkitektur er det etablert en god arena for å fatte omforente beslutninger, men UDI ser at arbeidet med å etablere felles mål bilde på IKT-området og arkitektur på tvers av etatene er krevende. Behovet for å etablere et felles mål bilde på tvers av etatene har også gjort det krevende å opprettholde nødvendig fremdrift i prosjektene.

Utover prosjekter som startet opp i 2017 og som vil levere i 2018, innebærer tildelingen for 2018 at det skal startes opp en rekke nye prosjekter i 2018. Disse er prosjektene utviklingsfasen av Mottaksprosjektet, Tvangsretur, Restrukturering av utlendingsdatabase, Ankomstregistrering fase II. Endelig omfang og fremdriftsplan for disse vil bli besluttet i 2018.

Prosjektet PUMA 2, og innføring av ny asylflyt på Ankomstsenter Østfold, innebærer endrede behov i den innledende asylprosessen. Moderniseringsprogrammet leverer, og planlegger, flere leveranser som for ankomstfasen. Det vil derfor bli viktig for programmet å avstemme prosjektenes omfang med behovene til PUMA 2.

Programrådets behandling av rapporteringen fra prosjektet (satsningen)

Utover de månedlige statusrapporteringene har programrådet høsten 2017 behandlet sak om endring av usikkerhetsavsetningen som følge av fornyet usikkerhetsanalyse høsten 2017, oppdatering av styringsdokument, utvidelse av programmet med prosjektet «Automatisering av VIS-søk» og de har behandlet en sak om at ny mottaksløsning skal bygge på

standardkomponenter framfor egenutvikling. Programrådet har også fulgt opp forsinkelsene i prosjektene Ankomstregistrering og Asyllogistikk.

Det vises for øvrig til virksomhetsrapportene for første og andre kvartal 2017.

Kostnadsutvikling

Programmet har hatt en jevn økning i forbruk i tredje tertial, hvor de største kostnadsdrivende aktivitetene først ble startet mot slutten av 2017. Flere av prosjektene har hatt utfordringer med at kostnadsanslagene har økt med 10- 20 prosent ut over prosjektrammen. Deler av økningen skyldes underestimert av aktiviteter knyttet til analyse og løsningsspesifikasjon samt effekt av kontantprinsippet. Resterende økning skyldes at utviklingsarbeidet har vist seg dyrere enn tidligere anslag når vi har fått forpliktende tilbud fra leverandør. I de fleste tilfeller har vi vært nødt til å tilføre ytterligere midler for å levere en tilfredsstillende løsning. Til nå har dette vært løst ved omdisponering av midler mellom de enkelte prosjektene og satsningene. Programmet vil fortsette å jobbe med prioritering og kutt, men vi ser at det kan bli nødvendig å vurdere bruk av usikkerhetsavsetning eller ytterligere omprioritering mellom de gjenstående prosjektene. Beslutning om bruk av standardkomponenter forventes isolert sett å redusere kostnadene i prosjektene. Samtidig har UDI liten erfaring med å benytte standardkomponenter som systemstøtte i saksbehandlingen, og det er derfor for tidlig å vurdere i hvilken grad dette vil redusere de totale utviklingskostnadene. Det antas likevel at bruk av standardkomponenter vil gi økt fleksibilitet og enklere forvaltning. Det vises til regnskapsrapporten for ytterligere detaljer rundt påløpte kostnader og disponering av midler.

Risiko

Programmet har jobbet med å fastsette omfang både i forhold til fag og modernisering for satsningen. Dette har resultert i et klarere bilde av hva man skal jobbe videre med, samt de områdene man ikke har kunnet prioritere i 2017. Det ble gjennomført en ekstern usikkerhetsanalyse av Stegvis modernisering 25.januar 2017, samt en intern risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) 15. februar 2017. Tabellen under oppsummerer disse punktene og øvrige identifiserte risikoene som programmet rapporterer på månedlig.

Usikkerhetsregister Program for stegvis modernisering										
Usikkerhetsidentifikasjon						Analyse			Respons	
Nr	Dato identifisert	Tema P/PVIS	Beskrivelse av usikkerhet (Risiko eller Mulighet)	Beskrivelse av konsekvens hvis usikkerhet inntreffer	Risiko / mulighet	Sann: 1-4	Kons: 1-4	Risk-faktor	Tiltak (Hvem, hva, når)	Status
R1	12.01.2017	U5	Utfordringer med teknisk løsning	Forsinkelser eller merarbeid, manglende gevinst	Risiko	3	3	9	Avklaringer, herunder PoC, risikovurdering ny teknologi, buffer, oppfølging fra programledelsen når problemstillinger oppstår	Tiltak iverksettes
R2	12.01.2017	U6	Løsningens omfang og kvalitet	Økt omfang, kvalitetsproblemer, manglende gevinst	Risiko	3	3	9	Tett samhandling fag, få definert forventninger modernisering, forventningsstyring, prioritering, fokus totalløsning	Tiltak iverksettes
R3	12.01.2017	U2	Markedssituasjon konsulenter	Forsinkelser eller kvalitetsproblemer	Risiko	2	1	2	Involvere leverandører, bruk av underleverandører, gå ut i markedet	Delvis iverksatt (Punkt 1)

R4	12.01.2017	U3	Egen gjennomføringsevne	Forsinkelser, merforbruk, kvalitetsproblemer	Risiko	4	2	8	Ressurs- og kompetanseplan, ressursavtaler, komplementere ressurser, arbeidsmetodikk arkitektur, buffer	Tiltak iverksettes
R5	12.01.2017	U4	Avhengighet til andre aktører	Forsinkelser eller kvalitetsproblemer, manglende gevinst	Risiko	3	2	6	Forankring ledelse, samordning PU/POD/JD, identifisere områder med avhengigheter, kommunikasjon	Tiltak iverksettes
R6	12.01.2017	U3	Ingen eksisterende felles systemutviklingsmetodikk	Komplisert samarbeid prosjekter og økt kompleksitet forvaltning	Risiko	2	2	4	Jobbe fram metodikk i konkrete leveranser, men sikre dokumentasjon	Tiltak iverksettes
R8	12.01.2017	U3	Problemer med innføring	Manglende gevinst eller kvalitetsproblemer	Risiko	2	1	2	Involvering linje, informasjon, egne aktiviteter innføring, innførings- og gevinstansvarlig	Tiltak iverksettes
R10	12.01.2017	U2	Leverandørhåndtering	Merarbeid eller forsinkelser	Risiko	2	3	6	Bruke mekanismer rammeavtaler, styring av leverandører, buffer,	Tiltak iverksettes

									deltakelse innføringsprosjekt nye leverandører	
R11	12.01.2017	U4	Avhengighet andre endringsprosesser	Merarbeid/kost eller forsinkelser	Risiko/ mulighet	3	2	6	Avstemme løsning, buffer, vurdere prioritering, involvere andre prosjekter, forventningsstyring	Tiltak iverksettes
R12	15.09.2017	U6	Stramme økonomiske rammer og lav usikkerhetsavsetning	Merforbruk, redusert omfang, forsinkelser	Risiko	3	3	9	Prioritering, kontraksstrategi, bedre og tidligere estimerer	Tiltak iverksettes
R13	13.12.2017	U1	Uklarhet rundt prinsipielle løsninger	Forsinkelser, merforbruk, kvalitetsproblemer	Risiko	3	2	6	Starte avklaringsprosesser, ta nødvendige taktiske valg	Tiltak iverksettes

Direktørens vurdering av restrisiko for svikt i framdrift, leveranser, kvalitet og budsjett

Programmet har i 2017 levert rekvirering av D-nummer til alle asylsøkere, løsning for lydopptak og løsning for registrering av representant for enslige mindreårige. De to store prosjektene, Ankomstregistrering og Asyllogistikk, er nå kommet i utviklingsfasen, og vil etter planen levere i løpet av 2018. Beslutningen om å benytte hyllevareprodukter som sentrale komponenter i programmets leveranser vil gi bedre løsninger innenfor tildelte rammer, og gi utlendingsforvaltningen fleksible løsninger som er både enklere å vedlikeholde og videreutvikle enn tradisjonelle egenutviklede løsninger. Bruk av standardkomponenter antas videre å redusere risikoen for ytterligere forsinkelser.

Mottaksprosjektet vil i løpet av våren 2018 inngå avtale om utvikling av ny løsning for mottaksområde. Dette er et omfattende prosjekt som skal levere løsninger på et sammensatt og stort område, og det er viktig med gode tiltak for å sikre riktig omfang og fremdrift. Løsningen skal så langt som mulig basere seg på bruk av standardkomponenter, noe som reduserer risikoen i prosjektet.

Det er positivt at mange avklaringer nå er gjort, og det blir viktig at programmet har god fremdrift i perioden fremover.

Det er viktig med en god koordinering mellom programmet og PUMA 2 for å sikre at de løsningene som utvikles i størst mulig grad understøtter også ny asyfllyt.

O 7: Utvikling av styringsinformasjon

UDI har implementert ny tjeneste- og aktivitetsstruktur som medarbeiderne fører tid på. Det er tatt i bruk nye verktøy for å gi lettfattelige rapporter over aktivitetsregistreringen til både ledere og ansatte. UDI har som målsetting å utarbeide et tjenesteregnskap. En forutsetning for dette er at datakvaliteten er god. Det er gjennomført flere aktiviteter for å forbedre denne. UDI har høsten 2017 forberedt implementering av Agresso Planlegger som vil samle budsjett og regnskap i ett system. I tillegg er det gjennomført en revisjon av økonomimodellen og kontoplanen. UDI vil fortsette arbeidet med datakvalitet og tjenesteregnskap i 2018.

3.9 Øvrig rapportering: Internasjonalt arbeid

- R 14: UDI skal gi en kort redegjørelse for hovedtrekk i UDIs internasjonale arbeid foregående år, samt føringer og prioriteringer for kommende år. UDI skal i vedlegg oppdatere den foreliggende oversikten over deltakelse i internasjonale fora

Hovedtrekk fra UDIs internasjonale arbeid 2017

UDI har prioritert deltakelse i arbeidsgruppemøter og innspill til regel- og systemutvikling knyttet til Schengen- og Dublin-samarbeidet. I 2017 har

'Smart Borders' kommet inn som et nytt satsingsområde på IKT-området. UDI har spilt inn et større satsingsforslag for dette for årene 2018 - 2021. UDI har blant annet deltatt i utformingen av det kommende Entry Exit System (EES) og deltatt i 'Interoperability Technical Expert Group'.

Arbeidet med Schengenevalueringen av Norge og relokalisering av asylsøkere fra Italia og Hellas har også vært viktige arbeidsoppgaver i 2017.

UDI har bidratt med eksperter til EASO tilsvarende fire årsverk, og har i tillegg deltatt i en rekke andre EASO aktiviteter.

I 2017 brukte UDI to årsverk i arbeidet som programpartner under EØS-midlene, og hadde oppgaver både i forbindelse med avslutning av programmer under forrige finansieringsperiode og til oppstart av en ny.

UDI har i 2017 arbeidet med rutiner for sikkerhetsopplæring og sikkerhetsvurderinger for ulike typer reisemål. Det har vært et mål for 2017 å bedre kommunikasjon av det internasjonale arbeidet på migrasjonsfeltet. Dette ble fulgt opp gjennom året blant annet gjennom å arrangere en internasjonal uke, seminarer mm.

Nærmere om arbeidet med EØS-midlene og EASO i 2017 EØS-midlene

Fra 2017 var UDI Donor Program Partner (DPP) for programmer i Hellas, Bulgaria og Romania. I Hellas deltok UDI i avslutningsaktiviteter i Aten for programmene GR 05 (mars og juni) og GR 06 (oktober). I tillegg ble det holdt tre Cooperation Committee (CC) møter (februar, juni og oktober). UDI ble videre invitert til ekspertmøte i Aten i februar for å forberede et nytt migrasjonsprogram i Hellas. Ny MoU som skisserer to migrasjonsprogrammer med EØS midler, ble signert i Aten 31. oktober 2017. UDI deltok i Kick-off møte i november og er nå involvert i videre utvikling av programmene i Hellas.

Under programmet med Romania deltok UDI i Stakeholders Consultations i januar 2017 og ett CC-møte i mars 2017. UDI var på studiebesøk i Romania i november, bl.a. på de mottakene som er planlagt oppgradert som del av programmet. Tema for besøket var også å konkretisere aktuelt samarbeid innen ID og IKT. UDI venter besøk fra Romania i februar 2018 for å presisere dette nærmere.

I Bulgaria deltok UDI i Kick-off møte i februar 2017, og mottok en bulgarsk delegasjon i Oslo i mars. Stakeholders Consultations ble holdt i Sofia i mars, og det første CC møtet ble holdt der i mai. UDI har i tillegg hatt oppdrag for EASO i Bulgaria våren 2017, noe som har gitt bedre kjennskap til asyl- og migrasjonsforholdene i landet. I juni 2017 besøkte UDI to mottak i grenseområdet mot Hellas.

Utover det bilaterale samarbeidet har UDI i 2017 besøkt FMO i Brussel (september), deltatt på møter om EØS midlene i UD (mai/juni) og på tre koordineringsmøter for DPPer hos JD. I tillegg har UDI i 2017 koordinert besøk fra Polens utlendingsmyndighet (oktober) og vært på gjenbesøk dit (november/desember).

UDI forventer et fortsatt høyt aktivitetsnivå i 2018, spesielt knyttet til programutvikling i Hellas og oppstart av implementeringsfasen for programmene i Romania og Bulgaria.

EASO

UDI har i 2017 deltatt i alle EASOs faste aktiviteter, som EASOs styremøter, ulike tiltak og aktiviteter knyttet til opplæring i asylrelaterte tema, innsamling av data, og kartlegging av medlemslandenes asylregelverk og praksis. I 2017 prioriterte UDI å delta i kartlegging av landenes praksis på tilbakekall av flyktningstatus, opplæring i enkelte beskyttelsesrelaterte tema, samarbeidet knyttet til utvikling av praktiske verktøy og veiledere innen beskyttelse av sårbare søkere, mottak, beredskap, og utelukkelse fra flyktningstatus. UDI har bidratt aktivt til EASOs Dublin-nettverk og alle EASO-fora rettet mot innsamling av data og statistikk (GPS). Et nytt nettverk for analyse av innsamlede data ble etablert, og UDI deltar også i dette.

EASO etablerte i 2017 nye samarbeidsformer for informasjon- og erfaringsutveksling. Blant dem et nettverk hvis formål er å utarbeide felleseuropeiske praksisnotater for behandling av spesifikke landporteføljer; Country Guidance Network (CGN). Som pilot har det blitt utarbeidet et utkast til et felles praksisnotat på Afghanistan. EASO har også hatt et fokus på ordning(er) for uttak av kvoteflyktninger, og UDI har også fulgt opp aktivitetene knyttet til dette temaet.

I 2017 bidro UDI med totalt 24 eksperter i EASOs operasjoner, hvorav 18 deltok i tiltak knyttet til implementering av relokiseringsordningen i Italia og Hellas, mens 5 medarbeidere deltok i gjennomføring av støtteoperasjoner på Kypros (3) og Bulgaria (2). På Kypros bisto vi myndighetene med bla. å intervju og fatte vedtak i asylsaker. Norge bidro også med en ekspert (landrådgiver/Landinfo) under det så kalte EASOs External dimension. Vår ekspert ga opplæring til makedonske myndigheter i verktøy og system for arbeid med landinformasjon.

På grunn av sikkerhetssituasjonen rundt arbeidet i hotspots i Hellas har vi bidratt med flere eksperter i Italia (8 av 12) enn i Hellas (2 av 6). Grunnen til denne forskjellen var vår vurdering av at sikkerhetssituasjonen knyttet til EASO-eksperternes arbeid i greske hotspot som ble ansett som ikke tilfredsstillende. I november 2017 endret imidlertid forholdene seg ettersom EASOs arbeid på Lesbos ble flyttet til lokaler utenfor hotspot (leiren). Det same ventes gjennomført på Chios i april 2018. Situasjonen er derfor en annen i 2018.

Prioriterte oppgaver i 2018

UDIs virksomhet skal være i tråd med Norges internasjonale forpliktelser, både når det gjelder avtaler med EU og internasjonale konvensjoner. I tillegg gis det føringer for det internasjonale arbeidet gjennom Tildelingsbrevet for 2018, UDIs strategi 2015-2018 og Regjeringens arbeidsprogram for samarbeidet med EU 2018 (ikke ferdigstilt).

Regjeringen har som mål å ha en proaktiv politikk for å ivareta norske interesser ved å medvirke tidligere i prosesser og politikkutforming i EU.

Prioriterte områder for UDIs internasjonale arbeid i 2018 er Schengen- og Dublin-samarbeidet, praktisk samarbeid på asylfeltet og retur.

UDI vil i 2018 følge opp utvikling av nye rettsakter og implementering av rettsakter som følger av Schengen-avtalen og Dublin-avtalen, inkludert oppfølging av Schengen-evalueringen. En formalisering av Norges deltakelse i eu-LISA forventes i 2018, samtidig som byrået vil bli tillagt nye oppgaver. UDI vil prioritere deltakelse her. På IKT-området har UDI satt av ressurser til å forberede våre IT-systemer på endringene som følger av satsingen på Smart Borders og Interoperability, og i 2018 vil vi særlig følge opp arbeidet med EES. Smart Borders er en langsiktig satsing som vil kreve betydelige ressurser de nærmeste årene.

Under det praktiske samarbeidet vil UDI prioritere samarbeidet i EASO, arbeidet under EØS-midlene og EMN.

Deltakelse i internasjonale fora er en prioritert oppgave i JDs nye femårige returstrategi. UDI vil i 2018 prioritere oppfølgingen av JD/UDs landspesifikke returstrategier for 2018 og spesialutsendinger for utlendingssaker. UDI vil videre prioritere deltakelse i de internasjonale retur-nettverkene FRONTEX, EURLO, EMN-REG, IRMA og ERRIN.

Se Vedlegg 2 for oversikt over UDIs deltagelse i internasjonale fora.

- R 15: UDI skal opplyse om hvor mange asylsøkere som er relokalisert til Norge, fordelt på nasjonalitet og fra hvilket EU-land. Det skal også opplyses om hvor stor andel som får innvilget opphold i Norge og hvordan det operative samarbeidet med uttakslandene har vært

Norge forpliktet seg til å relokalisere 1 500 personer. Totalt relokaliserte Norge 1 509 personer. De siste kom til Norge 22. august 2017. Grunnen til at det har kommet ni flere skyldes at flere av de kvinnene vi hadde akseptert fødte barn før de kom til Norge.

Tabell 17: Antall relokaliserte til Norge etter statsborgerskap og fra hvilket land de er relokaliserte

Statsborgerskap	Hellas	Italia	Totalsum
Kamerun*		1	1
Eritrea	1	808	809
Etiopia*		1	1
Irak	45		45
Statsløse	44		44
Syria	603	6	609
Totalt	693	816	1 509

*Søkeren var registrert med en nasjonalitet som var aktuell for relokalisering ved overføring til Norge. Etter registrering og identitetsundersøkelser er nasjonaliteten endret.

Samarbeidet med uttakslandene fungerte bra gjennom ordningen og UDI er fornøyd med dialogen vi har hatt med italienske og greske myndigheter. Problemstillinger som har dukket opp har blitt håndtert og løst løpende med hjelp fra liaison offiserene i Roma og Aten. I løpet av 2017 fikk 1 103 av de relokaliserte behandlet søknaden sin. 98 prosent av de som har fått vedtak har fått innvilget tillatelse etter Utl § 28 1 a (konvensjonsstats) eller Utl § 28 6 (avledet status). 18 personer har fått avslag, 12 av disse var fra Irak.

- O 9: Forskning og kunnskapsutvikling: I årsrapporten skal UDI gi porteføljeoversikt FoU, en kort redegjørelse for nytten av foregående års ferdigstilte EMN og FoU-studier samt rapportere på ressursbruk på EMN-midlene totalt. Og gi en oversikt over prioriteringer for 2018.

3.9.1 Porteføljeoversikt FoU

UDI har seks pågående prosjekter:

Omsorg for og informasjon til enslige mindreårige asylsøkere i mottak

Prosjektet skal gi anbefalinger til hvordan UDI best kan ivareta omsorgsansvaret og hvordan mottakene kan utøve omsorgsansvaret på best mulig måte, innenfor de rettslige og budsjettmessige rammene for mottaksdrift. Anbefalingene fra prosjektet skal brukes til å iverksette så gode og treffende tiltak som mulig. Fafo er oppdragstaker og rapporten skal lanseres i mars 2018.

Gjennomgang og evaluering av praksis i saker om tilbakekall av oppholdstillatelse gitt etter søknad om beskyttelse.

Oppdraget gjelder arbeidet med tilbakekall av midlertidige og permanente oppholdstillatelser gitt etter en søknad om beskyttelse. UDI ønsker å forbedre arbeidet med tilbakekall av slike tillatelser. En gjennomgang av et større antall saker skal gi oss en fyldig oversikt over arbeidet vi utfører med denne typen saker. Vi ønsker å undersøke i hvilken grad forvaltningens arbeid med sakene ivaretar både individenes rettssikkerhet og statens behov for kontroll. Vi ønsker også at oppdragstakeren undersøker og vurderer hvordan hensynet til effektiv ressursbruk veies opp mot hensyn til kontroll i arbeidet med sakene. Oppdraget har også en komparativ del. Institutt for samfunnsforskning gjennomfører oppdraget som skal ferdigstilles i mars/april 2018.

Kunnskapsstatus på returfeltet

UDI har bedt om at kunnskapen som foreligger gjennom flere år med forskning og evaluering av returfeltet blir gjennomgått og systematisert. Kunnskapen som ligger i de ulike rapportenes funn, konklusjoner og forslag til tiltak skal ses i sammenheng og relateres til dagens operative utfordringer på returområdet. UDI skal bruke resultatene fra studien til å spisse og utvikle arbeidsformer og returtiltak. Fafo gjennomfører studien som er planlagt ferdigstilt i april 2018.

Håndtering, id-kontroll og saksbehandling relatert til asylsøknader fra syriske søkere

Målet med prosjektet er å få anbefalinger om effektiv saksbehandling, tilfredsstillende håndtering av sikkerhetsutfordringene og hvordan en situasjon med et stort antall asylsøkere best kan håndteres i fremtiden. Anbefalingene skal baseres på en undersøkelse av hvordan et utvalg andre europeiske land har håndtert det høye antallet asylsøkere fra Syria de siste årene. Prosjektet gjennomføres av VU Amsterdam og er planlagt ferdigstilt i mars 2018.

Effekter av underholdskravet i familieinnvandringsaker

Prosjektets formål er å belyse effekter av underholdskravet i familieinnvandringsaker generelt, og i hvilken grad underholdskravet virker i tråd med formålene om selvforsørgelse og integrering spesielt. Prosjektet skal hovedsakelig være en kvantitativ analyse basert på data fra ulike registre koblet på individnivå. Frischsenteret gjennomfører studien som er planlagt ferdigstilt høsten 2018.

Hvem arbeider i asylmottakene?

Prosjektet skal gi ansvarlige myndigheter og andre interesserte forståelse av i hvilken grad svingninger i antall asylsøkere og opp- og nedbygging av mottak påvirker rekruttering til og bemanningen i mottakene: De ansattes kvalifikasjoner og bakgrunn, deres lønnsforhold og i hvilken grad det har

vært mulig å holde på opparbeidet kompetanse når mottakskapasiteten blir redusert. Oslo Economics er oppdragstaker og rapporten skal ferdigstilles høsten 2018.

3.9.2 En regnskapsoversikt for FoU-virksomheten foregående år

Vi viser til vedlegg 1 (regnskapsrapporten)

3.9.3 Oversikt over prioriteringer for 2018

UDI arbeider med å videreutvikle flere prosjektideer til FoU-prosjekter som skal anskaffes og helt eller delvis gjennomføres i 2018. Noen av prosjektideene kan bli forkastet i den videre prosessen og andre forslag kan komme til i løpet av året.

Kartlegging av vurderinger knyttet til troverdighet.

UDI vil bestille en saksgjennomgang som følger opp tidligere forskning om troverdighetsvurderinger i behandlingen av søknader om beskyttelse.

Evaluering av tilskuddsordningen for aktivitetsmidler for barn og unge

Departementet har bestilt en evaluering av tilskuddsordningen for aktivitetsmidler for barn og unge fra UDI. Vår vurdering er at UDI bør be en ekstern oppdragstaker om å gjennomføre evalueringen.

Evaluering av effektene av arbeidet med tilbakekall av oppholdstillatelser

UDI bruker betydelige ressurser på arbeidet med å tilbakekalle tillatelser. Vi ønsker å se på hvilke effekter og konsekvenser arbeidet har, blant annet for å kunne målrette arbeidet med disse sakene best mulig.

Muligheter for automatisering

Systematisk gjennomgang av UDIs porteføljer og regelverket de er underlagt, for å utrede hvilke vedtaks- eller arbeidsprosesser som egner seg for ytterligere digitalisering og automatisering.

Bruk av verifiseringsrapporter i asylsaksbehandlingen.

Prosjektet skal undersøke kvaliteten på verifiseringsrapportene og hvordan disse brukes i saksbehandlingen i UDI.

Beboeres tilgang til kommunale tjenester

Asylmottak skal legge til rette for samarbeid med andre offentlige tjenestetilbydere for å sikre beboernes tilgang til tjenestene de har krav på.

Prosjektet skal innhente kunnskap om hvordan dette fungerer i dag og hvordan dette kan gjøres på best og mest hensiktsmessig måte.

Evaluering av fast track-ordningen på assistert retur

Hvordan brukes ordningen og hvordan kan den utformes på best måte.

3.9.4 En kort redegjørelse for nytten av foregående års ferdigstilte EMN og FoU-studier

Nedenfor følger en redegjørelse for nytten av de tre FoU-rapportene som ble ferdigstilt i 2017.

Opphold i asylmottak. Konsekvenser for levekår og integrering (Fafu)

Rapporten konkluderer med at det ikke kan påvises noen systematisk sammenheng mellom botid i asylmottak og integrering, men at lang botid kan slå negativt ut for visse grupper, som for eksempel unge voksne. Fordi lang botid slår negativt ut for noen grupper, mener UDI det er viktig å påse at saksbehandlingstiden er så kort som mulig og å prioritere visse grupper der dette er gjennomførbart. Når det gjelder bosetting, bekrefter rapporten at det er sentralt å fortsette et effektivt bosettingssamarbeid med IMDi.

Informasjon om helse, helserettigheter og helsetjenester til beboere i ankomstsenter og transittmottak (Folkehelseinstituttet og NAKMI)

Rapportens hovedfunn er at asylsøkere i transittfasen får lite generell informasjon om helse, helserettigheter og helsetjenestene. De som selv oppsøker helsetjenesten, oppgir at de får den informasjonen de har behov for. De som ikke oppsøker helsetjenesten, får derimot i liten grad systematisk tilgang til informasjon om helse, helserettigheter eller helsetjenestene. Anbefalingene i rapporten er i hovedsak rettet mot helsemyndighetene. Når det gjelder UDIs tilretteleggingsansvar påpeker rapporten behov for å legge til rette for at mottaksansatte og ansatte i lokal helsetjeneste oppdaterer hverandre om det informasjonsarbeidet de gjør. Vi viser for øvrig til oppfølgingsnotatet for rapporten som ble oversendt departementet 15. februar 2018.

Evaluering av tilrettelagt avdeling i asylmottak: Et tilbud til asylsøkere med helseproblemer (Fafu)

UDI har svært god nytte av denne rapporten. Flere av beskrivelsene i rapporten og de påfølgende anbefalingene, gir viktige bidrag til økt profesjonalisering og for å utvikle mottakene videre. Evalueringsrapporten er solid og vil etter vår vurdering bidra til ytterligere heving av standarden på hjelpetilbudet for denne sårbare gruppen. UDIs regionkontorer har brukt rapporten i arbeidet med kontraktsoppfølging av tilrettelagte avdelinger (TA) og diskutert sider ved rapporten med ansatte på TA. Avdelingene har

fått et mer bevisst forhold til behovet for kompetanse og har etterspurt muligheten for mer kompetanse på flere områder enn det UDI stiller krav om i dag.

Rapporten peker på utfordringer som gjeler sektormyndighetenes ansvar for beboere på TA, både når det gjelder tilpasset skoletilbud og likeverdige helsetjenester. Vertskommunetilskuddet for disse plassene er langt høyere enn ved ordinære mottak, og det kan være grunn til å diskutere tjenestetilbudet for denne beboergruppen nærmere med sektormyndighetene.

Evalueringen viser også at UDIs egen saksbehandling når det gjelder tildeling av plass på TA er lite etterprøvd og gjennomslagskraftig. Her vil UDI se nærmere på egne saksbehandlingsrutiner. Når det gjelder bedre rutiner for gjennomstrømming på avdelingene må UDI fortsatt ha et tett samarbeid med IMDi. Det kan være større utfordringer knyttet til bosetting av denne beboergruppen.

EMN-studier

UDI har deltatt i tre EMN-studier i 2017: *Family Reunification of TCN in the EU: National practices*, *The changing influx of asylum seekers in 2014-2016: Member State responses* og *Member States' Approaches to Unaccompanied Minors following Status Determination*.

Kun studien om familieinnvandring ble ferdigstilt i 2017. De to andre studiene er under arbeid og vil ferdigstilles i 2018.

Institutt for Samfunnsforskning (ISF) gjennomførte den norske besvarelsen til EMN studien *Family Reunification of Third-Country Nationals in the EU: National Practices* på oppdrag fra JD og UDI. ISF gjennomførte i tillegg en analyse av norsk politikk og praksis på familieinnvandringsfeltet sammenlignet med andre EU land. Begge publikasjoner er formidlet bredt i utlendingsforvaltningen, forskningsnettverk og det sivile samfunn.

EMN-studien om familieinnvandring gir en god oversikt over regelverk og praksis for familieinnvandring i de europeiske land. For UDI er det nyttig og relevant å se hen til andre lands regelverk ved høringer om lovendringer, samt ved rapporteringer om lovtolkningsspørsmål til departementet.

Regelverk på familieinnvandringsfeltet blir stadig justert og endret både i Norge og i øvrige europeiske land. Som følge av de høye asylankomstene til Europa i 2015 ble det i flere land foretatt innstramminger og endrede krav for å innvilges familieinnvandring. Studien må sees i lys av dette, den gir et øyeblikksbilde av et raskt foranderlig felt.

Rapporten har stor nytteverdi for UDIs arbeid med utvikling og formidling av regelverk og praksis, for vårt internasjonale samarbeid og for arbeidet med statistikk og analyse i UDI. Det er nyttig for saksbehandlerne å ha bakgrunnskunnskap om regelverk og praksis på familieinnvandringsfeltet i andre europeiske land. Rapporten vil ikke benyttes direkte i saksbehandlernes daglige arbeid, men gir et relevant overblikk over feltet det arbeides med.

Andre EMN-aktiviteter

UDI hadde hovedansvar for organisering og gjennomføring av den nasjonale EMN konferansen *The use of Methods and Technology in Identity Verification*. Konferansen belyste temaene biometri, datautveksling, bruken av sosiale medier i arbeidet med ID-fastsetting samt nye systemer for digital identitet i EU. I forkant av konferansen ble det avholdt et «cluster-møte» med inviterte EMN land og representanter fra norsk utlendingsforvaltning som diskuterte temaet Working together for an efficient and coordinated asylum and migration processes. Møtet bidro til verdifull erfaringsutveksling mellom Norge og EU land om samarbeid mellom ulike etater i utlendingsforvaltningen med særlig fokus på nye digitale løsninger og en effektiv ankomstfase i asylprosessen.

UDI har i løpet av 2017 besvart en rekke EMN ad hoc forespørsler fra andre land (ca. 2/3 av totalt 110) om norsk regelverk og praksis på migrasjon- og asylfeltet. UDI benytter også nettverket til egne forespørsler om andre lands praksis. Dette gjelder særlig spørsmål knyttet til asyl, mottak og retur og som ofte har sitt utgangspunkt i bestillinger fra JD. UDI har videre lagt vekt på å bearbeide og analysere resultatene av ad hoc forespørsler som har særlig relevans og nytte for norsk politikktutvikling. UDI har videreformidlet flere slike forespørsler i 2017 til JD og resten av utledningsforvaltningen med merknader som sammenligner norsk regelverk og praksis med andre land i Europa.

I tillegg til studier og ad hoc forespørsler har EMN i løpet av året publisert årsrapport med statistikk-annex, Norway factsheet og Bulletins. UDI har i formidlingen av disse produktene knyttet norske merknader til hovedpunktene for å sette norsk politikk og praksis i et europeisk perspektiv. UDI har for første gang skrevet egne nyhetsbrev, både vår og høst 2017. Nyhetsbrevene formidler norske EMN aktiviteter i løpet av semesteret og inneholder lenker til norske EMN nettsider som jevnlig oppdateres med EMN publikasjoner og aktiviteter.

UDI har i tråd med det nye mandatet aktivt samarbeidet med JD, deltatt på alle NCP og REG-møtene og enkelte konferanser, herunder den nasjonale EMN konferansen på Malta våren 2017.

UDI har redegjort for ressursbruken på EMN i 2017 i egen mail til JD 15. desember 2017.

Prioriteringer EMN 2018

UDI vil koordinere og gjennomføre studien *Impact of Visa Liberalisation on Countries of destination* i løpet av 2018. UDI vil prioritere ad hoc forespørsler ut fra relevans og nytte for utlendingsforvaltningen. Ad hoc oppsummeringer og andre EMN produkter som har relevans for politikktutforming vil viderformidles med analyse og merknader slik at budskapet kommer tydelig fram. UDI vil bidra aktivt til organisering og gjennomføring av årets nasjonale EMN konferanse; *Sustainable migration from poor to rich countries*, samt delta på NCP og REG møter/konferanser i tett samarbeid med departementet.

3.10 Øvrig rapportering: Tilskudd

R 16: UDI skal gjøre rede for effekter av tilskuddsordningene på post 71 og post 72

Post 71

Det er begrenset i hvilken grad UDI kan måle den direkte effekten av tiltak på post 71 med hensyn til om de barna som har vært omfattet av tiltak har hatt en mer meningsfylt hverdag og en mer normalisert barndom enn barn som ikke har det. Vi kan imidlertid si noe om hva som er gjort og hvilke aktiviteter vi har registrert at midlene har blitt brukt til.

UDI har prioritert å fordele midler til barn på flest mulig mottak, i henhold til føringene om at vi skal prioritere tiltak som treffer flest mulig barn. UDI har i 2017 fordelt 31 millioner kroner til 177 ulike aktivitetstiltak for barn i mottak over hele landet. Som eksempler på aktiviteter som har fått tilskudd i 2017 kan nevnes svømming, skidag, kunstterapi, fiske, hip hop, sjakk, matlagingskurs samt kurs i menneskerettigheter.

Året har vært preget av nedbygging av mottak og at mange barn har blitt bosatt eller flyttet mellom ulike mottak. Det er derfor vanskelig å fastslå hvor mange barn som har nytt godt av aktivitetsmidlene. Det føres ikke en samlet oversikt over barna og hvor mange aktiviteter det enkelte barn har deltatt på. Gjennomføringen av påbegynte aktiviteter har i en viss utstrekning blitt avbrutt på grunn av at mottak er blitt lagt ned. Dette har medført at tilskudd må tilbakebetales UDI.

I forbindelse med tildelingen til tilskuddsmottakere i 2017 ble rapporter fra de som fikk tilskudd i 2016 gjennomgått. Disse rapportene bekrefter at tiltakene bidrar til at barn på mottak er i fysisk aktivitet og utvikler sine ferdigheter, og opplever glede og mestring i hverdagen.

Rapporter for gjennomføringen av aktiviteter 2017 kommer inn til UDI i februar 2018. Disse rapportene vil bli gjennomgått i forbindelse med behandling av søknader for 2018.

I løpet av 2017 har vi hatt en dialog med departementet rundt forståelsen av regelverket på enkelte punkter. Dette har ført til at vi for 2017 har fått et klarere regelverk, noe som har forenklet saksbehandling for UDI.

Oversikt over tilskuddsmottakere og beløp er blitt publisert på UDIs nettsider.

Post 72 Retur- og tilbakevendings tiltak

Post 72 finansierer returtiltak på hele returfeltet fra tiltak i Norge før retur, selve reisen tilbake til hjemland, samt reintegreringstiltak og støtte etter returen.

I 2017 har UDI hatt kontrakt med tre organisasjoner (NOAS, Pireus og Caritas) som har drevet oppsøkende informasjonsarbeid direkte rettet mot

irregulære migranter i Norge. Til sammen har UDI gitt 3,6 millioner kroner til disse tiltakene.

Foreløpige tall viser at det er gjennomført 6 møter og rundt 300 individuelle samtaler i 2017. Effekten er vanskelig å måle, både fordi disse organisasjonene ofte ikke vet om personen velger å søke retur, og fordi retur til hjemlandet er et stort valg som kan innebære en langvarig modningsprosess. UDI har gjennomført et tjenstedesignprosjekt for å finne ut hvordan vi bedre kan nå målgruppen utenfor mottak med informasjon om assistert retur. Det vises til beskrivelsen under R3.

Videre har posten finansiert retur- og reintegreringsprogrammene VARP⁴, FSR⁵, programmene til Afghanistan, Etiopia og Somalia, samt program for sårbare grupper. De fem største nasjonalitetene som returnerte med returprogrammene i 2017 var Irak (189), Afghanistan (102), Russland (37), Etiopia (34) og Iran (22). I 2017 returnerte 568 personer assistert til sine opprinnelsesland gjennom returprogrammene under post 72, hvorav 60 var ledsagede returer med PU. Til sammen 75 personer fordelt på et bredt antall nasjonaliteter returnerte gjennom Returprogrammet for sårbare grupper. Programmet har de siste årene vokst, både når det gjelder antall søknader og avreiser, og andelen avreiser av totalen.

UDI har i lengre tid vært opptatt av å identifisere alternative samarbeidspartnere i arbeidet med assistert retur. UDI har gode erfaringer fra samarbeid med Dansk Flygtningehjælp om returprogram til Somalia, med et advokatfirma i Afghanistan og har inntil august 2017 samarbeidet direkte med etiopiske myndigheter om reintegreringsprosjekter i Etiopia. Avtalen med Dansk Flygtningehjælp ble forlenget i løpet av 2017 og varer til juni 2018. Vi inngikk i mai 2017 en tilleggsavtale med advokatfirmaet i Kabul om reintegrering for enslige mindreårige i Afghanistan. Avtalen med etiopiske myndigheter om retur- og reintegreringsprogrammet til Etiopia ble suspendert fra 15. august 2017, og er inntil videre ikke aktiv. Etiopiere som returnerer til hjemlandet mottar per i dag kun kontantutbetaling gjennom vårt graderte reintegreringsprogram (FSR). Vi har i 2017 igangsatt en FOU som skal sammenstille kunnskapen vi har fra tidligere forskning på feltet. Den vil være ferdig i løpet av første halvår i 2018.

Som tidligere år fastholder mottaksansatte, IOM og andre som arbeider med returinformasjon at insentivene i de ulike returprogrammene er viktige elementer i det motiveringsarbeidet som drives. Innholdet i programmene og regelverket for individuell returstønnad er et sentralt utgangspunkt for retursamtaler og informasjons- og motivasjonsarbeid før retur. Returprogrammene er et sentralt element i det grunnleggende returarbeidet.

4 Voluntary Assisted Return Program

5 Financial Support to Return

3.11 Øvrig rapportering: Konvertittsaker

R 17: Oppfølging av høynivå-kontaktmøtet, dialogmøtet og kurs/foredrag for saksbehandlere og beslutningsdeltakere

I 2017 hadde UDI ansvar for å arrangere det årlige høynivå-kontaktmøtet, der UDI, UNE og Landinfo sammen inviterte Den norske kirke og andre kirkelige trossamfunn og Human-Etisk Forbund. Møtet ble gjennomført 30. november 2017. Neste møte vil finne sted mot slutten av 2018.

UDI har også gjennomført et dialogmøte der Asylavdelingen inviterte Den norske kirke, Human-Etisk Forbund og ti andre trossamfunn/organisasjoner. Møtet ble gjennomført 18. desember 2017.

Flere saksbehandlere i Asylavdelingen deltok også på kurs om konvertitter sammen med UNE våren 2017.

3.12 Øvrig rapportering: Fellesføringer og øvrige krav fra regjeringen

R 18: UDI skal rapportere på resultater av oppfølgingen av øvelser og hendelser over en viss størrelse

De store ankomstene av asylsøkere høsten 2015 avdekket behov for en omfattende oppdatering av UDIs beredskapsplaner for masseankomster. Det er i løpet av 2016 og 2017 utarbeidet egne planer for dette for den enkelte avdeling, og en felles overordnet plan for virksomheten. Det er gjennomført øvelser både på avdelingsnivå og for ledelsen i virksomheten. Øvelsene er evaluert og planverket oppdatert når det er avdekket mangler eller endringsbehov. Nedbyggingen av mottakskapasitet stiller krav til et gjennomarbeidet planverk og avtaler som kan underlette en rask oppbygging av kapasitet.

R 20: UDI skal gi en redegjørelse for oppfølging av punkter i virksomhetens egnevaluering etter første tertial

UDI viser til vår rapportering til JD på dette rapporteringspunktet 31. januar 2018. Rapporteringen ble gjort på NBN (Nasjonalt Begrenset Nett).

R 21: Informasjonssikkerhet

Under beskriver vi hvordan vi har fulgt opp de fem tiltaksområdene i Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen 2015-2017, jf. Krav i digitaliseringsrundskrivet

Tiltaksområde 1: Styring og kontroll

UDI har i 2017 jobbet aktivt med å oppdatere og revidere virksomhetens styringssystem for informasjonssikkerhet. UDI har som en del av dette

arbeidet påbegynt arbeidet med å oppdatere dokumentet som beskriver sikkerhetsmål og sikkerhetsstrategi. Dette vil etter planen være ferdig oppdatert innen utgangen av første kvartal 2018.

UDI benytter ISO 27000 som veiledende rammeverk i vårt daglige arbeid med informasjonssikkerhet, men vi følger også krav og anbefalinger fra andre sikkerhetsfaglige miljøer i statsforvaltningen, som for eksempel Nasjonal Sikkerhetsmyndighet, Difi, Datatilsynet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet – inkludert etterlevelse av eForvaltningsforskriften §15.

For å forsterke kapasiteten på informasjonssikkerhet i UDI ble det i 2017 også opprettet en ny rådgiverstilling for informasjonssikkerhet i IT-avdelingen.

Status på aktiviteter for informasjonssikkerhet rapporteres fast til IKT ledermøte en gang per måned.

Tiltaksområde 2:

ROS-analyser benyttes aktivt i styringen av informasjonssikkerheten i UDI, og det er gjort mange endringer/forbedringer i prosessen for oppfølging av ROS-analyser i løpet av 2017. En viktig endring er at alle ROS-analyser nå må behandles på ledernivå, enten på avdelingsnivå eller direktørnivå, for å oppnå den nødvendig forankring av risikoaksept på ledernivå.

Nytt i 2017 er også at ROS-analyser nå skal arkiveres i UDIs arkivsystem som arkivverdig informasjon.

Tiltaksområde 3: Digital beredskap

UDI har i 2017 gått til anskaffelse av InCaseIT, et IT-basert system for beredskap og krisehåndtering. Systemet er i ferd med å bli innført i organisasjonen, og er forventet å være ferdig rullet ut og operasjonelt i løpet av 2018.

UDI har som mål å gjennomføre minst en beredskapsøvelse for informasjonssikkerhet per år. I 2017 ble det gjennomført en beredskapsøvelse i november, der det ble øvet på bruk av det nye beredskapssystemet InCaseIT.

Tiltaksområde 4: Nasjonale felleskomponenter

UDI gjennomfører ROS-analyser for informasjonssikkerhet for alle nye informasjonssystemer som blir innført i virksomheten. ROS-analysene vurderer risiko opp mot parameterne konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Nasjonale felleskomponenter blir dermed risikovurdert som en del av vurdering av tilgjengelighet.

Tiltaksområde 5: Kunnskap, kompetanse og kultur

UDI har gått til innkjøp av et e-læringsverktøy for informasjonssikkerhet i 17 moduler. Kurset benytter prinsippet om mikrolæring, det vil si at de som

gjennomfører kurset får små moduler med bestemte temaer per modul. Modulene blir sendt ut per epost, tre moduler per uke, og er obligatorisk å gjennomføre for alle ansatte. Alle ansatte i UDI og Landinfo fikk i perioden oktober – november 2017 tilsendt det obligatoriske kurset.

I desember 2017 ble det gjennomført en phishing-test, der alle ansatte i UDI fikk tilsendt en falsk epost med mistenkelig innhold og en lenke man kunne klikke på. De som klikket ble bedt om å skrive inn sitt UDI brukernavn og passord for å gjennomføre en spørreundersøkelse. Resultatet av testen viste at 21 prosent av mottakerne klikket på lenken mens 15 prosent tastet inn brukernavn og passord. Undersøkelsen var anonymisert så vi vet ikke noe om hvem som klikket.

R 22: Antall lærlinger i virksomheten

UDI har ikke hatt lærlinger i 2016 og 2017. Vi har tidligere hatt to lærlinger i IKT-servicefaget.

R 23: Dersom UDI ikke har oppfylt kravet om en lærlingplass i 2016 og/eller 2017, må det gjøres rede for årsaken til dette og hvilke tiltak UDI vil foreta seg for å oppfylle kravet

Grunnen til at UDI ikke har hatt lærling de siste årene har vært stort arbeidspress grunnet den store asyltilstrømningen høsten 2015. Dette påvirket også IT-avdelingen hos oss da vi ansatte rundt 300 midlertidige medarbeidere ved UDIs ulike lokasjoner. I den foregående perioden ville vi ikke hatt mulighet til å gi lærlingen den opplæringen og oppfølgingen som han/hun har krav på ut fra læreplanen i faget. Når det gjelder lærling i Kontor- og administrasjonsfag har vi valgt å ikke ha det da vi har svært få kontoroppgaver igjen i direktoratet. Vi har selv noe overtallighet til disse oppgavene, og ser ikke at vi kunne ha gitt en lærling i kontor- og administrasjonsfag en fullgod opplæring og praksis.

Enhet for brukerstøtte i UDIs IT-avdeling planlegger å ta inn en lærling i IKT-servicefag fra høsten 2018. Vi skal i dialog med Kuben videregående skole i Oslo vedrørende aktuell kandidat. Siden det er en stund siden vi hadde lærling skal vi sende søknad til Utdanningsetaten i Oslo kommune om ny godkjenning.

R 24: Personalpolitikk og likestilling

Rapportering på likestilling i henhold til likestillingsloven § 24

Lønnsituasjonen, herunder lønnsforskjeller mellom kjønnene, ble kartlagt i forkant av lokale lønnsforhandlinger i 2017. Vi fant at gjennomsnittslønnen for menn ligger høyere enn gjennomsnittslønnen for kvinner i enkelte avdelinger, som for eksempel i IT-avdelingen. Som tidligere år så vi at ansatte i stillingskodene førstekonsulent og rådgiver ligger noenlunde likt uavhengig av kjønn, men at kvinner i gjennomsnitt har lavere lønn enn menn innenfor seniorrådgiverkoden. I underdirektørkoden er det over

dobbelt så mange kvinner som menn, så en sammenligning blir ikke særlig relevant. I stillingskoden seksjonssjef er det like mange kvinner som menn. Her ligger menn gjennomsnittlig høyere i lønn enn kvinner. Grunnen til dette er at mange menn i denne koden er seksjonssjefer i vår IT-avdeling (Avdeling for elektronisk forvaltning). IT-avdelingen er den lønnsledende avdelingen i direktoratet.

Kjønnsfordelingen i UDI ligger stabilt på rundt 70 prosent kvinner og 30 prosent menn. UDIs toppledergruppe består av seks kvinner og tre menn.

Da 2017 var et mellomoppgjør med begrensede midler, ble ikke problemstillingen med eventuelle kjønnsmessige lønnsforskjeller tatt opp mellom partene under forhandlingene. Størstedelen av forhandlingspotten gikk til generelle (flate) tillegg for å sikre at alle fikk en viss lønnsutvikling.

Når vi lyser ut stillinger har vi alltid med følgende passus i kunngjøringsteksten: «Utlendingsdirektoratet er opptatt av mangfold, og vi oppfordrer derfor alle som er kvalifiserte til å søke stilling hos oss, uansett alder, kjønn, funksjonshemming, nasjonal eller etnisk bakgrunn. UDI er en IA-virksomhet, og vi tilpasser arbeidsplassen om du har behov for det». Ingen søkere til stillinger i 2017 har anført i sin søknad at de har nedsatt funksjonsevne, unntatt da vi lyste ut trainéprogram (se under). Dette fremkommer eventuelt under intervjuet. Søkere med minoritetsbakgrunn kan i vårt rekrutteringssystem krysse av for om de ønsker å bli vurdert til ordningen med moderat kvotering som UDI er med på.

UDI har noen få tilsatte med synlige funksjonshemminger. Fra våren 2017 har vi hatt (og har fortsatt) en praktikant via NAV som er sterkt hørselshemmet. Vedkommende arbeider i Dokumentsenteret hos oss, og har fått forlenget sin praksisperiode ut juni 2018, etter avtale mellom NAV og UDI.

UDI er med på Trainéprogrammet for personer med høyere utdanning og nedsatt funksjonsevne i regi av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Difi. Vi har ansatt en trainée gjennom programmet. Vedkommende jobber med økonomioppfølging i én av fagavdelingene våre. UDI har deltatt i programmet tidligere også, og vi har bare positive erfaringer. Den forrige trainéen fikk etter hvert fast ansettelse i UDI.

UDI er en IA-virksomhet. I 2016 og 2017 har vi hatt ekstra oppmerksomhet omkring delmål to: Tilrettelegging for redusert arbeidsevne og/eller funksjonsevne. En IA-arbeidsgruppe bestående av ledere, medarbeidere, hovedtillitsvalgte, hovedverneombud og NAV har utarbeidet en IA-veileder for UDI-ledere. Veilederen skal bidra til økt kunnskap om inkluderende arbeidsliv og gi gode tips til tilrettelegging av arbeidet i UDI. Vi har tilbud om arbeidsplassvurdering med fysioterapeut, bl.a. av hensyn til medarbeidere som har nedsatt funksjons-/arbeidsevne grunnet muskel-/ skjelettplager. Vi tilbyr også ansatte samtale med psykolog i forhold til stressmestring eller en forbigående vanskelig livssituasjon.

R 25: Digitalt førstevalg og økt produktivitet

UDI skal gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder

UDI arbeider kontinuerlig for å forbedre bruk av fagsystemene og finne egnede områder for forbedringer inklusive automatisering og digitalisering. Med automatisering mener vi automatisering med regelmotor og automatisering med robot. Med digitalisering vil vi ha mer digital samhandling og søknad på nett. Vi anser automatisering som det viktigste tiltaket innen utviklingsporteføljen i årene fremover. Større grad av automatisering vil kunne bidra til å unngå opp- og nedbemanning i takt med både asyltilstrømming og endringer i porteføljen av oppholdssaker.

Automatisering med regelmotor

UDI har i 2016 og 2017 jobbet med endringer som legger til rette for automatisering utenfor saksbehandlingssystemet ved bruk av regelmotorteknologi. I desember 2017 leverte vi et pilotprosjekt for automatisert saksbehandling av enkelte utvalgte familieinnvandrings saker. Prosjektet var vellykket og produserer nå automatiserte vedtak. Arbeidet med piloten har vist oss at det er mulig å automatisere saksbehandlingen i UDI, og gitt viktig innsikt i hvordan vi bør jobbe videre med automatisering inn i Moderniseringsprogrammet. Vi ser stort potensiale, særlig på områder som kan risikostyres. Foreløpig er omfanget for lite til å gi gevinster av betydning, men vi ser muligheter for store gevinster hvis løsningen videreutvikles. Vi jobber også med å utvide omfanget noe i 2018. Dette vil kunne redusere saksbehandlingstiden for disse sakene, samtidig som UDI vil være bedre rustet for å håndtere eventuelle svingninger i saksvolum i denne porteføljen. Vi viser for øvrig til satsingsforslaget for Moderniseringsprogrammet for årene 2019 og 2020.

Automatisering med robot

UDI gjennomførte våren 2017 et forsøk med roboter. Med robot menes her et dataprogram som imiterer menneskelige handlinger i andre dataprogrammer basert på regler og logikk. Resultatene fra forsøket viste at programvaren som vi testet ut var kompatibel med våre datasystemer og at det var tilstrekkelig med arbeidsoppgaver som egnet seg for automatisering med robot.

Vår robot har overtatt fem arbeidsoppgaver i løpet av 2017. For eksempel har vi automatisert innleggelse av informasjon i vårt saksbehandlingssystem om reiseruter til overføringsflyktninger som kommer til Norge. Informasjonen baserer seg på skjemaer vi får fra IOM som tidligere ble lagt inn manuelt. Ved å automatisere arbeidsoppgaver

med en robot frigir dette ressurser til andre oppgaver. Roboten har også tatt over arbeidsoppgaver som UDI frem til nå ikke har prioritert å utføre.

Roboter er en midlertidig løsning. Moderniseringsprogrammet (se omtale R13) har som mål å gi UDI et moderne saksbehandlingssystem der blant annet slike oppgaver som roboten i dag utfører er bygd inn i systemet. Roboten fungerer også som en bro mellom det gamle og det nye. For eksempel har Moderniseringsprogrammet levert en løsning for å lagre lydopptak av asylintervju i arkivet sammen med øvrige saksdokumenter. Roboten tar seg av etterregistreringen av lydopptak som er gjort forut for at den nye løsningen kom på plass. Det er anslått at det ville ha tatt tre årsverk å etterregistrere lydopptakene dersom arbeidet skulle ha vært utført av saksbehandlere.

Digital samhandling

Det foregår i dag mye informasjonsutveksling mellom UDI og andre etater knyttet til oppholdsstatus. Dette gjelder først og fremst Skatteetaten, Lånekassen og Arbeidstilsynet. I tillegg arbeider vi med en ytterligere tilpasset løsning for NAV og politiet. For alle innebærer dette at vi gjennom tjenesten mer effektivt og kontrollert kan gi informasjon om oppholdsstatus for enkeltpersoner, også via automatisk/elektronisk genererte oppgaver som går til manuell avklaring hos Veiledningstjenesten. Tjenesten innebærer videre redusert kostnad for vedlikehold i saksbehandlingssystemene. Omfanget av disse besparelsene (teknisk drift, brukerstøtte) er vanskelige å fastslå nøyaktig. For samhandlingspartnerne våre betyr disse tjenestene raskere svar og mulighet for automatisering.

Digital samhandling er det viktigste tiltaket for digitalisering av offentlig forvaltning. Dette forutsetter imidlertid at dataene som utveksles er korrekte. I UDI har vi lenge kjent utfordringene med kvaliteten på data, eller datagrunnlaget, som vi deler med andre. De siste årene har vi gjort flere mindre endringer for å bedre kvaliteten og vi vil fortsatt måtte prioritere dette arbeidet i årene som kommer for å sikre kvaliteten på nye data og allerede eksisterende data i UDB.

Vi viser i den forbindelse til satsingsforslaget for Moderniseringsprogrammet for årene 2019 og 2020 der det foreslås å modernisere tjenesten for oppholdsstatus slik at denne imøtekommer andre etaters behov for statusopplysninger fra utlendingsforvaltningen. En slik tjeneste vil etter planen øke datakvaliteten vesentlig, samtidig som den gir andre etater tilgang til nye tjenester som blant annet vil understøtte arbeidet mot arbeidslivskriminalitet og misbruk av offentlige velferdsordninger.

Søknadsportalen

UDI har de siste par årene jobbet systematisk med å fornye søknadsportalen for oppholdssaker som ble levert gjennom EFFEKT-programmet i 2010. I tillegg til forbedringer når det gjelder brukervennlighet og tilrettelegging for effektiv saksbehandling, må det gjøres tiltak slik at portalen fyller kravene fastlagt i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Vi har blant annet gjort en fullstendig oppgradering av

besøksvisumskjemaet, arbeidsskjemaet og oppholdskortskjemaet i 2017, slik at de fyller disse kravene.

Det er et betydelig løft som må gjøres fremover for å nå fristen for kravet om universell utforming av nettsider som er 1. januar 2021. Det er ikke ønskelig å utvikle videre på dagens utdaterte tekniske plattform fra 2006, da det er mer kostnadseffektivt å investere i en ny teknisk plattform for Søknadsportalen.

UDI ønsker at Søknadsportalen skal være en brukerorientert tjeneste der vi kun spør om det vi ikke vet, der vi ber om data på en måte som gjør det enklere å svare for brukeren, samtidig som kvaliteten på innleverte data blir bedre. Søknadsportalen skal ta hensyn til hvem som faktisk fyller ut skjemaet, ikke hvordan vi ønsker at skjema skal fylles ut. Økt kvalitet på data inn legger til rette for automatisering. Dette er også i tråd med målbildet fra tjenstedesing prosjektet «En mer brukerrettet familieinnvandringsprosess». Utviklingen må tilpasses tilgjengelige budsjettmidler.

Vi viser for øvrig også til vår omtale av vår innsats på saksflyt i førstelinjeprosjektet.

R 26: Øvrig rapportering

UDI skal rapportere på arbeidet med gjennomføring av relevante tiltak i regjeringens vedtatte handlingsplaner, herunder:

- Handlingsplanen mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse
- Opptrappingsplanen mot vold
- Handlingsplanen mot menneskehandel
- Handlingsplanen for bedre kosthold
- Handlingsplanen mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk

Vi viser til vedlegg 3 for rapportering.

3.13 Øvrig rapportering: Effektrapportering 2017

Vi viser til vedlegg 4 og 5 for rapportering.

3.14 Øvrig rapportering: Kvalitetsmålinger

Vi viser til vedlegg 6 for rapportering.

4. Styring og kontroll i virksomheten

4.1 UDIs overordnede vurdering av styring og kontroll

Statens prinsipper for mål- og resultatstyring er grunnlaget for UDIs interne styring. UDIs måloppnåelse på fastsatte mål og resultatkrav er omtalt i del 3. UDI har et målbilde for helhetlig og integrert virksomhetsstyring som sier at virksomhetsstyringen skal bidra til bedre samordning og understøtte den samlede måloppnåelsen i organisasjonen. Sentrale styringsverktøy som virksomhetsplan, budsjett, risikovurderinger og øvrig styringsinformasjon skal være integrert gjennom gode rutiner og prosesser for dette. Hensikten er å sikre konsistensen og sammenhengen i UDIs prioriteringer, målsettinger og disponible rammer, samt hvilke risikoer som truer måloppnåelsen. UDI skal ha gode prosesser som legger til rette for samhandling og gir et godt beslutningsgrunnlag for ledelsen i UDI.

Krisen i 2015 synliggjorde flere utfordringer knyttet til styring og kontroll i UDI. I 2016 og 2017 har UDI arbeidet med å kontinuerlig forbedre virksomhetens styring og kontroll gjennom utvikling og tilpasninger av systemer og rutiner, samt å håndtere påfølgende enkeltsaker. Etter hvert som enkeltsakene håndteres vil UDI gradvis kunne rette ytterligere oppmerksomhet og ressurser til å styrke virksomhetens styringsprosesser og internkontroll i henhold til målbildet beskrevet over.

UDI har i 2017 videreført arbeidet med utviklingstiltak knyttet til styringsfunksjoner, internkontroll og tilhørende prosesser. UDI har i større grad enn tidligere benyttet risikovurderinger som et ledd i virksomhetsstyringen gjennom året. Utvikling og forbedring av økonomi- og anskaffelsesfunksjonene har vært et viktig ledd i å sikre blant annet effektiv ressursbruk, overholdelse av lover og regler samt pålitelig og nøyaktig resultat- og regnskapsinformasjon. Selv om det er gjennomført flere forbedringsaktiviteter for å styrke virksomhetens kompetanse og øke virksomhetens modenhet knyttet til internkontroll i 2017 har UDI fortsatt utfordringer på området, og arbeidet vil bli videreført i 2018. Oppfølging av disse sentrale utfordringene er omtalt nedenfor.

Risikoer rapportert per andre tertial 2017 er omtalt under relevante aktiviteter og resultater i del 3 og 4. Risikobildet for 2018 vil presenteres i en egen risikorapport etter avtale med departementet.

4.2 Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll

UDI jobber kontinuerlig med å styrke styring og kontroll i systemer og rutiner. I det følgende beskrives iverksatte endringer i intern kontrollen knyttet til risikostyring, økonomiforvaltning, fullmakter, anskaffelser og kontraktsoppfølging, styring og kontroll innen mottakssystemet og ny mottaksstrategi, herunder utredning av kontraktsrettslige mulighetsrom. Omtalen omfatter dermed kravet til rapportering på evaluerings- og utviklingstiltak knyttet til mottaksdrift i henhold til det nye

rapporteringskravet som fulgte av tillegg 1 til tildelingsbrevet for 2017. Det redegjøres videre for innføring av ny personvernforordning og aktuelle personalmessige forhold relatert til styring og kontroll.

Risikostyring

Høsten 2017 har UDI, i samarbeid med JD og UNE, utviklet ny metodikk og nye maler for risikovurdering og -rapportering. Det nye systemet skal sikre at UDI og UNE rapporterer sine risikoer på samme mal og etter samme metodikk, slik at departementet i større grad kan vurdere virksomhetenes risikoer i sammenheng med hverandre. Risikostyringen i UDI vil i større grad enn tidligere rettes mot manglende oppfyllelse av styringsparametere og resultatkrav i tildelingsbrevet, altså at risikoene er forhold eller hendelser som kan inntreffe og som vil påvirke måloppnåelse negativt. UDI vil ta i bruk det nye systemet fra og med 2018.

I 2017 har UDI i større grad enn tidligere benyttet risikovurderinger til å identifisere de mest effektive og formålstjenlige tiltakene ved interne og eksterne endringer som har påkrevd ekstra innsats fra UDI. Eksempler på dette er risikobaserte tilnærminger for å bedre situasjonen for enslige mindreårige i mottak, avhjelpe de negative konsekvensene av den vesentlige bemanningsendringen inn mot 2018 samt for å styrke internkontrollen knyttet til anskaffelser og kontraktsoppfølging i mottakssystemet.

Økonomiforvaltning

I 2017 ble roller og ansvar i økonomifunksjonene endret ved at flere oppgaver er sentralisert, samt at arbeidsprosesser i forbindelse med økonomiforvaltning og -rapportering er endret. Den sentrale budsjett- og økonomienheten er styrket og har jobbet kontinuerlig med å fylle rollen som virksomhetspartner for avdelingene i UDI. Rollen innebærer blant annet å ha dyp innsikt i avdelingenes budsjett og regnskaper, samt å proaktivt tilby analyser og beslutningsstøtte som skal gi god balanse mellom god økonomistyring, kostnadseffektivitet og kontroll. UDI vil fortsette dette arbeidet i 2018.

Høsten 2017 har UDI utviklet en ny og standardisert økonomimodell som skal sikre nøyaktige regnskapsdata og dermed også pålitelig rapportering og beslutningsstøtte. Tiltaket har til formål å redusere UDIs tidligere rapporterte risiko om svakheter ved styring og kontroll på virksomhetens økonomiposter. Den nye økonomimodellen vil gjelde fra 2018.

Fullmakter

UDI har videreutviklet det helhetlige fullmaktssystemet i virksomheten. Elektronisk lagring av fullmakter i virksomhetens arkivsystem skal sikre tilgjengelighet for alle ansatte og gjennom dette tydeliggjøre ansvar og myndighet både for ledelsen og de enkelte fullmaktshavere. UDI arbeider kontinuerlig med å påse og følge opp at fullmakter overholdes både gjennom å etablere automatiske kontroller i økonomisystemene og gjennom proaktiv oppfølging av forpliktelsel ved anskaffelser.

Anskaffelser og kontraktsoppfølging

UDI har tidligere rapportert om risiko forbundet med etterlevelse av anskaffelsesregelverket. I 2017 har UDI etablert en sentral, strategisk anskaffelsesfunksjon som skal ivareta strategiske anskaffelsesprosesser og avhjelpe virksomhetens behov for juridisk kompetanse og analysekapasitet. Ved utgangen av året bestod enheten av en innkjøpsdirektør og enheten vil bli styrket med juridiske og analytiske ressurser i 2018. Enheten vil arbeide systematisk med å redusere risikoen forbundet med anskaffelser og regelverk, blant annet gjennom å følge opp de anbefalte tiltakene fra en ekstern evaluering av anskaffelser gjennomført første halvår 2017.

Styring og kontroll innen mottakssystemet

I 2017 er det gjennomført flere tiltak i UDI for å styrke styring og kontroll innen mottakssystemet. Tiltakene har i all hovedsak vært knyttet til anskaffelser, kontraktsoppfølging og økonomi, da risikoen forbundet med oppfølging av bo- og tjenestetilbudet i mottak anses vesentlige lavere. Blant tiltakene kan det nevnes at det er gjennomført flere kompetansehevingstiltak, at interne og eksterne styringsdokumenter er revidert og at det er etablert en egen funksjon som skal bistå saksbehandlere med faglige spørsmål og analyser knyttet til økonomisk kontraktsoppfølging av driftsoperatører. Styrking av styring og kontroll er også et viktig premiss i arbeidet med ny mottaksstrategi med tilhørende nye maler for kontrakter og konkurransegrunnlag.

Ny mottaksstrategi, herunder utredning av kontraktsrettlige mulighetsrom

I 2017 har det pågått et omfattende arbeid med å utarbeide en ny mottaksstrategi i UDI som skal realisere gevinster knyttet til både større formålseffektivitet og reduserte kostnader knyttet til drift av mottak. Dette omfatter arbeid med kontraktsmaler og konkurransegrunnlag, herunder utredning av hvordan vi sikrer fleksibilitet til å definere hvilke tjenester vi ønsker å anskaffe, hvordan vi skal betale for tjenestene som leveres, samt hvordan vi skal følge opp at tjenester er levert i samsvar med kontrakt. Videre arbeider UDI med å utrede hvilken støtte det er behov for i fagsystemene og hvilket kompetansebehov UDI har for å kunne følge opp dette i praksis. Ny mottaksstrategi skal implementeres i 2018.

Innføring av ny personvernforordning

På bakgrunn av innføring av ny personvernforordning i 2018 rapporterte UDI i tertialrapporten for 2. tertial at det var risiko for manglende sikring av personopplysninger i henhold til ny personvernforordning. UDI har siden dette endret risikoen til manglende etterlevelse av ny personvernforordning. Implementering av nye krav i forbindelse med ny forordning krever tilpasninger av virksomheten. UDI har vurdert risikoen til moderat og jobber kontinuerlig med risikoreduserende tiltak.

UDI nedsatte høsten 2017 en arbeidsgruppe for å sikre implementeringen av ny personvernforordning. Arbeidsgruppen skal utarbeide overordnet rammeverk for UDI på personvernområdet, blant annet informasjon til de registrerte, retningslinjer for behandling av personopplysninger samt malverk for dokumentasjon knyttet til behandling av personopplysninger og rapportering til tilsynsmyndigheten. Enkelte leveranser ble ferdigstilt innen 31. desember 2017, herunder personvernerklæring og mal for personvernkonsekvensvurdering, mens resten av leveransene skal ferdigstilles innen mai 2018. Dette inkluderer rutiner for avviksmelding, rutiner for behandling av innsynskrav fra de registrerte, rutiner for opprettelse og forvaltning av lokale registre mv. I tillegg bistår UDI Justisdepartementet i det pågående regelverksarbeidet for å sikre tilstrekkelig rettslig behandlingsgrunnlag for utlendingsmyndighetene fremover.

Personalmessige forhold

Motivasjonstap hos ansatte i forbindelse med omstilling og nedskalering samt tap av nøkkelkompetanse ble rapportert som risikoer per andre tertial 2017. Risiko for motivasjonstap var knyttet til tilpasning av virksomheten til forventet reduksjon i oppgaver i 2018. Det ble iverksatt tiltak for å sikre gode interne omstillingsprosesser, herunder god internkommunikasjon i forbindelse med nedbemanningen. UDI vurderer at det fortsatt er risiko for motivasjonstap i enkelte avdelinger ved inngangen til 2018, og at dette kan få konsekvenser for målrettet og effektiv arbeidsutførelse. Viktige tiltak for å redusere motivasjonstapet er blant annet et kontinuerlig arbeid med å sikre kompetanse- og kunnskapsdeling og en tilpasset fordeling av arbeidsbelastning.

Tap av nøkkelkompetanse vil være en utfordring for UDI til enhver tid, men risikoen anses lavere ved inngangen til 2018 enn tidligere i 2017.

Revisjon

Internrevisjonen

UDI har en uavhengig internrevisjonsfunksjon som skal evaluere og bidra til å forbedre de interne styrings- og kontrolltiltak som virksomheten har etablert for å sikre at den når sine mål. Internrevisjonen gjennomfører revisjonsprosjekter etter en årlig revisjonsplan vedtatt av direktøren. I tillegg til operasjonell revisjon, har internrevisjonen ansvaret for å forvalte direktoratets varslingsordning for kritikkverdige forhold, samt utrede saker der det er grunnlag for mistanke om at det foreligger mislige forhold.

Internrevisjonen har levert følgende revisjonsrapporter i 2017:

- 1/2017 Kvalitet på internt regelverk
- 4/2017 Etterlevelse av arkivlova
- 5/2017 Info om saksbehandlingstid
- 6/2017 Tilgangsstyring i UDIs fagsystemer

Rapportene er unntatt offentlighet jf. § 14 i offentleglova, og vil derfor ikke omtales nærmere. Kopi av rapportene sendes Riksrevisjonen og Justis- og beredskapsdepartementet.

5. Vurdering av framtidsutsikter

UDI står midt i en overgangssituasjon preget av store omstillinger, usikkerhet om fremtidig saksinngang og budsjetter, et stort og krevende utviklingsprosjekt når det gjelder ankomstfasen for asylsøkere, og en forsterket satsing på digitalisering som antas å ville ligge på et høyt nivå i flere år fremover. Behovet for omstilling og endringer har både et kort og lengre tidsperspektiv og har stor oppmerksomhet fra UDIs ledelse. Disse utfordringene krever også nær dialog med departementet. Vi har også stor oppmerksomhet på hvordan vi kan forbedre saksflyten i hele kjeden, få til mest mulig effektive kontrolltiltak så tidlig som mulig i prosessene, innrette tjenestene etter brukernes behov fremfor interne hensyn, samt å forvalte UDIs midler på en effektiv og profesjonell måte.

Ved starten av 2018 har det vært krevende å tilpasse organisasjonen til en situasjon der bemanningen er redusert med over 150 medarbeidere på kort tid. Gjennom året skal bemanningen ytterligere ned. Mange medarbeidere har måttet bytte enheter og/eller oppgaver. I tillegg var dette et riktig tidspunkt for å flytte enkelte saksporteføljer mellom områder og avdelinger. For eksempel har Asylavdelingen overtatt ansvaret for familiegjenforening og permanent oppholdstillatelse for søkere der flukt ligger i bunn. Disse store omstillingene vil påvirke saksavviklingen negativt i en overgangsperiode.

UDI vil i 2018 gi økt oppmerksomhet mot tiltak som kan korte ned saksbehandlingstidene i alle typer saker, målt som ventetider for søkerne gjennom hele sakskjeden. Det skal også arbeides videre med å styrke brukerkommunikasjonen med sikte på at brukerne bedre skal forstå søknadsprosessene, hvor saken til enhver tid befinner seg og hva vedtakene betyr. Det er også en prioritert oppgave å utvikle bedre arbeidsmetoder og verktøy som kan sikre riktig kontroll så tidlig som mulig i prosessene for å motvirke misbruk av innvandringsreglene.

PUMA-prosjektet er et viktig eksempel på hvordan dette kan realiseres i ankomstfasen i asylsaker. Det er en høyt prioritert oppgave å realisere PUMA-prinsippene i nært samarbeid med politiet. Målet er effektiv saksflyt og tidlig avklaring av ID og beskyttelsesbehov. Dette er et krevende prosjekt som forutsetter høy gjennomføringsvilje fra alle parter, herunder avklaringer fra departementet når det gjelder regelverk og andre forhold som kan legge til rette for en god og effektiv ankomstfase.

Gjennom Moderniseringsprogrammet skal UDI i 2018 levere nye digitale løsninger på asyl- og mottaksområdet, utvidet opptak, lagring og bruk av biometri, samt videreutvikle utlendingsforvaltningens rolle som leverandør av data til et modernisert folkeregister. I tillegg videreføres den gradvise moderniseringen av utlendingsforvaltningens systemer som et viktig grunnlag for fremtidige digitale løsninger, enten de skal bidra til effektivisering eller kontrollformål. Dette skal gjøres over flere år, forutsatt budsjettmidler. Programmet ligger noen måneder etter den opprinnelige fremdriftsplanen, men har nå et høyt aktivitetsnivå og god fremdrift. Vi har tatt en prinsippbeslutning om å bruke standardløsninger (hyllevarer) så langt

det er mulig fremfor skreddersydde løsninger. På kort sikt har dette bidratt til forsinket oppstart av noen prosjekter, men dette valget vil mest sannsynlig bidra til økt fremdrift når prosjektene er ordentlig i gang. Bruk av standardløsninger vil bidra til redusert risiko og økt fleksibilitet i fremtiden.

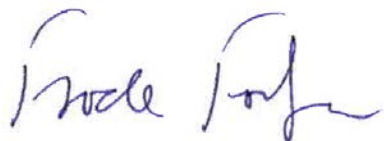
UDI har i 2017 startet et arbeid med bruk av robotteknologi i saksbehandlingen. Det er identifisert en rekke prosesser som kan egne seg for slik teknologi, og roboter ble i slutten av 2017 tatt i bruk for enkelte konkrete arbeidsprosesser. Dette skal utvikles videre i 2018. Vi ønsker også å arbeide videre med automatisering gjennom regelkortteknologi. Så langt har vi konsentrert oss om å skaffe erfaringer i mindre skala. Målet er å kunne utvikle dette i vesentlig større omfang fra 2019 og videre. En slik satsing kan ha et stort gevinstpotensiale. Vi viser i den forbindelse til satsingsforslaget for Moderniseringsprogrammet for årene 2019 og 2020.

Som følge av det lave antallet asylsøkere, vil nedbyggingen av mottakskapasitet fortsette i 2018, om enn i vesentlig mindre omfang enn i 2017. Sammen med departementet må vi ta noen krevende valg når det gjelder kapasitetsutnyttelse og hensynet til beredskap og fleksibilitet. Vi nærmer oss et grunnfjell for hva som kan regnes som et forsvarlig mottaksapparat, gitt usikkerheten om fremtidige asylankomster.

Selv om antall mottak og beboere er vesentlig redusert, har det vært utfordrende for UDI å ta ned egen administrativ kapasitet tilsvarende innenfor dette området. Det skyldes delvis regionstrukturen, men også et gap mellom oppgaveprofilen og tilgjengelig kompetanse. Vi har hatt et behov for å styrke kapasiteten og kompetansen innenfor økonomi og anskaffelser, selv om mottakskapasiteten er redusert. I tillegg er det et stort behov for utviklings- og utredningsarbeid knyttet til mottaksfeltet, blant annet knyttet til spørsmål initiert av departementet. Derimot har vi mindre behov for kapasitet til praktisk oppfølging av mottakene.

I likhet med situasjonen i 2017 antas antallet assisterte returere å bli vesentlig lavere enn de 1600 som ligger i budsjettforutsetningene. UDI ønsker primært å rette innsatsen inn mot de tiltakene som erfaringsvis har størst effekt.

Oslo, 26. februar 2018

Frode Forfang
direktør

6. Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskapet 2017

Formål

Utlendingsdirektoratet (UDI) ble opprettet i 1988 og er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD). Direktoratet fatter vedtak og utøver myndighet knyttet til søknader om beskyttelse samt andre søknader om å få opphold i Norge. UDI har videre ansvar for å gi et botilbud til de som venter på vedtak og bosetting, for utvisningsvedtak og assistert retur samt drift og forvaltning av felles IKT-systemer på utlendingsfeltet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Justis- og beredskapsdepartementet i instruks for Utlendingsdirektoratet, (fastsatt 22. desember 2016). Direktoratet er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Direktøren i UDI mener regnskapet gir et dekkende bilde av UDIs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter og regnskapsførte inntekter/refusjoner. Detaljert rapportering på alle poster presenteres i regnskapsrapporten, som er et eget vedlegg til denne virksomhetsrapporten.

Vurderinger av vesentlige forhold

Hovedtall for UDI

I 2017 har UDI samlet disponert tildeling på 3 882 mill. kroner inklusive disponible merinntekter og refusjoner. UDI disponerer totalt bevilgninger på 11 budsjettposter.

Samlet forbruk og avvik i forhold til bevilgningene

I 2017 har UDI hatt et samlet forbruk på utgiftspostene på 3 712 mill. kroner. Det er 169 mill. kroner mindre enn tildelingen. Mindreforbruket utgjør 4,4 prosent av samlet tildeling.

Mindreforbruket på driftsposten er blant annet forårsaket av at en del utgifter knyttet til IKT-prosjekter og internasjonal virksomhet er skjøvet fra 2017 til 2018. I tillegg kommer mindreforbruk på lønn knyttet til høy turnover mot slutten av året.

UDI startet i 2017 opp prosjektet Moderniseringsprogrammet som skal realisere satsingene Stegvis modernisering og Utvidet opptak, lagring og bruk av biometri, samt andre nødvendige systemendringer. Utover å levere nye løsninger på asyl- og mottaksområdet skal UDI gjennom Stegvis modernisering starte en gradvis modernisering av utlendingsforvaltningens

databaser og systemer. Regnskapet for 2017 viser et mindreforbruk på 81,467 mill. kroner på post 45. Hovedårsakene til mindreforbruket skyldes at det har tatt lengre tid å etablere et nytt program i UDI enn forventet, og at fremdriftsplanene var mer optimistiske enn det var grunnlag for.

På mottaksdriftsområdet er det et samlet mindreforbruk på 40,6 mill. kroner. Bevilgningen på post 21 skal dekke statens utgifter knyttet til drift av mottak for asylsøkere. Total bevilgning på posten per 31. desember 2017 var 1 845,673 mill. kroner. Ved utgangen av året er det regnskapsført 1 805,122 mill. kroner, inkl. belastningsfullmakter. Dette gir et mindreforbruk på 40,551 mill. kroner. Det er den store nedgangen i asylankomstene som er årsaken til mindreforbruket på posten. Ved inngangen til 2017 var mottakskapasiteten rigget for en ankomstprognose på 8 250 asylankomster, mens faktiske ankomster for 2017 var 3 560. UDI har gjennomført en omfattende nedbygging av mottakskapasiteten i løpet av 2017, men belegget i mottak har blitt lavere enn prognosen UDI til enhver tid har styrt etter.

På returområdet har de lave ankomstene medført at målgruppen for returner ble mindre gjennom hele 2017. Det har derfor blitt gjennomført færre returner enn forventet, og benyttet mindre midler enn tildelt.

Revisjon

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for UDI.

Prinsippnote for årsregnskapet

Årsregnskap for Utlendingsdirektoratet (UDI) er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i «Bestemmelser om økonomistyring i staten» fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 (sist oppdatert 24. november 2016) og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som UDI har rapportert til statsregnskapet. Det er satt opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som UDI har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser UDI står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0490	Utlendingsdirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		1 193 320 686	1 170 904 377	22 416 309
0490	Utlendingsdirektoratet - spes. driftsutg., statlige mottak	21	Spes. driftsutg., asylmottak		1 845 673 000	1 804 161 001	41 511 999
0490	Utlendingsdirektoratet - spes. driftsutg., tolk og oversettelse	22	Spes. driftsutg., tolk og omsetjing		19 451 000	17 650 635	1 800 365
0490	Utlendingsdirektoratet - spes. driftsutg., kunnskapsutvikling og mi	23	Spes. driftsutg., kunnskapsutvikling, kan overfør		5 641 000	4 822 099	818 901
0490	Utlendingsdirektoratet - større utstyrsanskaffelser og vedlikehold,	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, kan ov		117 000 000	35 348 577	81 651 423
0490	Tilskudd til vertskommuner for statlige mottak	60	Tilskot til vertskommunar for asylmottak		254 046 000	252 531 725	1 514 275
0490	Økonomiske ytelser til beboere i asylmottak	70	Stønader til bebuarar i asylmottak		312 484 000	312 433 424	50 576
0490	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i mottak	71	Tilskot til aktivitetstilbud for barn i asylmottak		30 440 000	31 672 770	-1 232 770
0490	Tilbakevending av flyktninger	72	Retur av asylsøkjjarar med avslag og tilbakevend		69 802 000	45 214 093	24 587 907
0490	Gjenbosetting av flyktninger, støttetiltak	73	Beskyttelse til flyktningar utanfor Noreg mv., stø		20 997 000	20 997 000	0
0490	Transport, flyktn.til/fra utl.	75	Reiseutgifter for flyktningar til og frå utlandet, ka		12 791 000	13 630 816	-839 816
0400	Spesielle driftsutgifter, forskning og kunnskapsutvikling	23	Spesielle driftsutgifter, forskning og kunnskapsu		555 000	455 223	99 777
0858	Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	01	Driftsutgifter		0	688 943	-688 943
<i>Sum utgiftsført</i>					3 882 200 686	3 710 510 682	

Inntektskapitte	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt(-)	
3490	Refusjonsinntekter	05	Refusjonsinntekter	21 266 000	21 021 519	-244 481	
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter	0	13 378 971		
5700	Folketrygdens inntekter	72	Folketrygdens inntekter	0	96 661 038		
<i>Sum inntektsført</i>					21 266 000	131 061 527	

<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>						3 579 449 156
Kapitalkontoer						
60085501	Norges Bank KK /innbetalinger					85 324 938
60085502	Norges Bank KK/utbetalinger					-3 672 828 537
705010	Endring i mellomværende med statskassen					8 054 443
<i>Sum rapportert</i>						0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				
		31.12.2017	31.12.2016	Endring
705010	Mellomværende med statskassen	-25 623 712	-33 678 155	8 054 443

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
490 01	16 050 000	1 177 270 686	1 193 320 686
490 21	36 076 000	1 809 597 000	1 845 673 000
490 22	3 100 000	16 351 000	19 451 000
490 23	1 320 000	4 321 000	5 641 000
491 45		117 000 000	117 000 000
490 60		254 046 000	254 046 000
490 70		312 484 000	312 484 000
490 71		30 440 000	30 440 000
490 72		69 802 000	69 802 000
490 73		20 997 000	20 997 000
490 75	1 752 000	11 039 000	12 791 000

*:Av bevilgningen har Justisdepartementet holdt tilbake 8,295 mill. men dette beløpet vises ikke her kroner til eget bruk og Politidirektoratets bruk, men hele bevilgningen vises her.

** :Av bevilgningen har Justisdepartementet holdt tilbake 27,665 mill. kroner til eget bruk men dette beløpet vises ikke her.

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
490 01		22 416 309	-1 876 783	20 539 526	-244 481			20 295 044	58 863 534	20 295 044
490 21		41 511 999	-960 668	40 551 332				40 551 332	90 479 850	40 551 332
490 22		1 800 365		1 800 365				1 800 365	817 550	817 550
490 23	"kan overføres"	818 901		818 901				818 901	8 558 000	818 901
490 45	"kan overføres"	81 651 423	-183 904	81 467 519				81 467 519	117 000 000	81 467 519
490 60		1 514 275		1 514 275						
490 70		50 576		50 576						
490 71		-1 232 770		-1 232 770						
490 72	"overslagsbevilgning"	24 587 907		24 587 907						
490 73	"kan nyttes under kap 496 post 60"	0		0						
490 75	"kan overføres"	-839 816		-839 816				-839 816	28 409 000	0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

0400 23: Justisdep FoU post: Det ble stilt 555 000 kroner til disposisjon i tillegg 1 til tildelingsbrevet til utviklingstiltak for kunnskapsformidling i arbeidet med FoU og European Migration Network (EMN), og kostnadsført 455 223 kroner.

0858 01: UDI fikk belastningsfullmakt fra Bufdirs driftspost på 775 000 kroner for å dekke lønnsutgifter ved deltakelse i kompetanseteamet mot tvangsekteskap og Stikkordet «kan overføres» står i postbeskrivelse under post 23, 45 og 75

Stikkordet «kan nyttes under» står på post 73

Stikkordet «overslagsbevilgning» står på post 72.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre):

490 01: Det ble gitt en belastningsfullmakt på 5 200 000 kroner til Utlendingsnemdas barnefaglige arbeid i tillegg 1 til tildelingsbrevet og det ble kostnadsført 1 876 783 kroner på dette av Utlendingsnemda. Tillegg 1 til tildelingsbrevet ble brukt som fullmakt.

490 21: BUFDIR kostnadsførte 21 955 kroner på bakgrunn av en belastningsfullmakt på 35 000 kroner (vår referanse 15/08497-140 gitt til styrking av de regionale sentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging(RVTS) i mottak for enslige mindreårige. Det ble i tillegg gitt 3 fullmakter (vår referanse 15/08497-138, 15/08497-139 og 15/08497-141) på tilsammen 1 022 000 kroner til samme formål (RVTS) som ikke ble benyttet.

490 21: Folkhelseinstituttet kostnadsførte 938 712 kroner på en belastningsfullmakt på 1 000 000 kroner knyttet til mplementering og evaluering av en manualbasert kognitiv metode i mottak for enslige mindreårige.

490 45: Politiets utlendingsenhet kostnadsførte 183 904 kroner knyttet til avgitt belastningsfullmakt på 500 000 kroner (vår referanse 15/08497-157 for bistand) med utarbeidelse av løsning og utvikling av Utsys i samsvar med bestilling fra Moderniseringsprogrammet i UDI.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter: UDI fikk inndrevet 244 481 kroner mindre inntekter enn forutsatt. Dette beløpet reduserer summen som søkes overført til 2018.

Romertallsvedtak: UDI har romertallsvedtak på post 21 - se Innst. 16 S (2016-2017) romertallsvedtak IX og kapittel 6.2 i tildelingsbrevet

Mulig overførbart beløp se tabellen over.

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	21 021 519	26 198 468
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		21 021 519	26 198 468
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	792 319 066	811 738 578
Andre utbetalinger til drift	3	2 207 392 160	5 501 424 194
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		2 999 711 225	6 313 162 772
Netto rapporterte driftsutgifter		2 978 689 707	6 286 964 304
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	41 214 117	37 430 885
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	838 381	112 329
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		42 052 498	37 543 214
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		42 052 498	37 543 214
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	11 922 669	5 884 611
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		11 922 669	5 884 611
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	668 746 959	1 456 900 165
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		668 746 959	1 456 900 165
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		1 456 302	1 692 856
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		96 661 038	98 643 718
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-98 117 339	-100 336 574
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		3 579 449 156	7 675 186 497

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	2017	2016
Fordringer	219 274	310 155
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-25 673 407	-33 921 060
Skyldige offentlige avgifter	-169 867	-67 250
Annen gjeld	288	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-25 623 712

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet**Note 1 Innbetalinger fra drift**

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Refusjon DUF - Politiet	388 203	4 040 068
Refusjon DUF - UNE	1 110 609	2 980 938
Refusjon DUF - Skattedirektoratet	16 634	25 310
Refusjon IMDI	1 220 118	0
Refusjoner Tolkedatabase	582 208	0
Refusjon DUF - IMDI	737 879	5 115 840
Refusjon Lønn	0	669 268
Refusjon - Diverse	16 965 868	13 367 045
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	21 021 519	26 198 468
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	21 021 519	26 198 468

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet**Note 2 Utbetalinger til lønn**

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	633 561 788	663 422 989
Arbeidsgiveravgift	96 661 038	98 643 718
Pensjonsutgifter*	71 484 130	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-32 956 200	-27 741 052
Andre ytelser	23 568 310	77 412 923
Sum utbetalinger til lønn	792 319 066	811 738 578
Antall årsverk:	994	1251

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet**Note 3 Andre utbetalinger til drift**

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	428 945 459	822 511 921
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 182 763	1 797 083
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	42 690 937	80 215 742
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyrsanskaffelser	705 780	11 839 903
Leie av maskiner, inventar og lignende	76 067 275	73 365 346
Kjøp av fremmede tjenester	1 537 062 913	4 297 442 744
Reiser og diett	72 095 160	157 435 454
Øvrige driftsutgifter	48 641 872	56 816 000
Sum andre utbetalinger til drift	2 207 392 160	5 501 424 194

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet**Note 4 Finansinntekter og finansutgifter**

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	838 381	112 329
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	838 381	112 329

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	39 743 589	32 414 344
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 470 528	5 016 541
Sum utbetaling til investeringer	41 214 117	37 430 885

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	9 900	9 900
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	9 900	9 900

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	11 922 669	5 884 611
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	11 922 669	5 884 611

Virksomhet: DR - Utlendingsdirektoratet

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Tilskudd til kommuner	252 531 725	598 878 075
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	10 095 146	121 192 351
Tilskudd til husholdninger - Basisbeløp	314 484 646	682 285 966
Tilskudd til ideelle organisasjoner	70 638 443	34 143 773
Tilskudd til gjenbosetting (utlandet)	20 997 000	20 400 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	668 746 959	1 456 900 165

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017	31.12.2017	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	591 873	0	591 873
Andre fordringer	-194 126	219 274	-413 400
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	397 747	219 274	178 473
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-104 774 464	0	-104 774 464
Skyldig skattetrekk	-25 673 407	-25 673 407	0
Skyldige offentlige avgifter	-169 867	-169 867	0
Annen kortsiktig gjeld	-29 859 271	288	-29 859 559
Sum	-160 477 009	-25 842 986	-134 634 023
Sum	-160 079 262	-25 623 712	-134 455 550

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

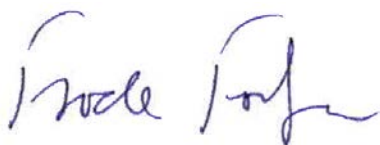
Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i	Balansført verdi i
					selskapet	regnskap*
<i>Aksjer</i>						
Selskap 1						
Selskap 2						
Selskap 3						
Balansført verdi 31.12.2017						0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Ved utfylling av note 8, del B skal tall fra selskapets siste avlagte årsregnskap benyttes. Det vil forekomme at selskap som virksomheten har eierandeler i ikke har offentliggjort sitt årsresultat før virksomhetens frist for oversendelse av årsrapport med tilhørende årsregnskap (så snart det foreligger og innen 15. mars). Ved utfylling av noten kan dere benytte tall fra selskapets årsregnskap for året før. Om det ikke benyttes regnskapstall fra siste år bør dette opplyses om i noten.

Oslo, 26. februar 2018

Frode Forfang
direktør

Vedlegg

Vedlegg 1 – UDIs regnskapsrapport per 31. desember 2017

Vedlegg 2 – R 14: Internasjonal deltakelse

Vedlegg 3 – R 26: Relevante tiltak i regjeringens handlingsplaner

Vedlegg 4 – Effekter av praksis- og regelverksendringer de siste to årene

Vedlegg 5 – Virkninger av utvalgte bestemmelser i utlendingsregelverket

Vedlegg 6 – UDIs kvalitetsmåling 2017